

باستناد

سند توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری استان زنجان

گزارش موضوعی بخش ۵ از مرحله دوم شرح خدمات مشاوره

سند استراتژی توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری در استان برای دوران برنامه‌ریزی پنجم توسعه (۱۳۹۰-۱۳۹۴)

(اداره کل تعاون استان زنجان)

ویرایش سوم

محرری: جهاد انصاری واحد استان زنجان

مدیر اجرایی: مهدی عباسی

مدیر علمی: علی نصیری اقدم

بکاران: حمیدختیاری، تیرا عظیمی

بهمن ماه ۱۳۹۰

فهرست مطالب

صفحه

موضوع

۱	پیشگفتار
۳	۱- نقش قانونی (مأموریت‌ها و وظایف) دستگاه در توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری در بخش‌های مختلف اقتصاد
۴	۲- مستندات تنظیم برنامه توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری دستگاه (اسناد بالا دست)
۴	۲-۱- چشم‌انداز بیست ساله
۴	۲-۲- استراتژی مدون دستگاه در افق چشم‌انداز
۵	۲-۳- برنامه چهارم توسعه
۶	۲-۴- سیاست‌های اجرایی ابلاغی مقام رهبری
۷	۲-۵- قانون برنامه پنجم توسعه
۱۰	۳- ارزیابی تحول رشد اقتصادی، بهره‌وری نیروی کار، اشتغال و سرمایه‌گذار در برنامه‌های سوم و چهارم توسعه
۱۰	۳-۱- بررسی وضعیت تعاونی‌های تشکیل شده در استان زنجان از ابعاد مختلف و عملکرد آن‌ها در طول سال‌های برنامه سوم و چهارم توسعه کشور
۲۰	۳-۲- بررسی وضعیت اشتغال در تعاونی‌های استان زنجان در طول برنامه‌های سوم و چهارم
۳۰	۳-۳- بررسی وضعیت سرمایه‌گذاری در بخش تعاونی در استان زنجان
۴۰	۴- ارزیابی سیاست‌ها و اقدامات اجرایی دستگاه برای توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری در برنامه‌های سوم و چهارم توسعه
۴۱	۴-۱- سهام عدالت
۴۳	۴-۲- مسکن مهر
۴۸	۵- تحلیل نقاط قوت، ضعف، فرصت‌ها و تهدیدهای اشتغال در بخش‌های تحت تصدی و نظارت دستگاه به منظور تعیین مزیت‌های نسبی و رقابتی بخش‌های تولیدکننده کالاها و خدمات قابل مبادله در بازار
۴۸	۵-۱) فرصت‌ها
۶۰	۶- تعیین اهداف کمی دستگاه در دوران برنامه پنجم
۶۲	۷- راهبردهای اساسی اشتغال دستگاه در دوران برنامه پنجم
۶۳	۸- سیاست‌ها و اقدامات اجرایی دستگاه برای پیشبرد اهداف توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری در دوران برنامه پنجم
۶۴	۹- برنامه دستگاه برای سازماندهی و اجرای طرح‌های سرمایه‌گذاری بخش عمومی، خصوصی و تعاونی
۷۳	۱۰- برآورد سرمایه‌گذاری مورد نیاز برای تحقق اهداف کمی دستگاه به تفکیک بخش‌های عمومی، خصوصی و تعاونی در دوران برنامه پنجم برای فعالیت‌های تحت پوشش دستگاه
۷۵	۱۱- تأمین منابع مالی برای سرمایه‌گذاری‌های بخش عمومی، خصوصی و تعاونی در دوران برنامه پنجم
۷۶	۱۲- تعهدات دستگاه برای تسهیل ایجاد اشتغال و توسعه سرمایه‌گذاری در بخش‌های خصوصی و تعاونی

فهرست جداول

صفحه

موضوع

جدول ۱. تشکیل شرکت تعاونی (فعال و در دست اجرا) در سطح استان و کشور (۱۳۸۸-۱۳۷۹)	۱۰
جدول ۲. وضعیت تعاونی‌های استان	۱۲
جدول ۳. وضعیت تعاونی‌های فعال براساس رشته فعالیت- درصد	۱۲
جدول ۴. تعاونی‌های در دست اجرا بر اساس رشته فعالیت در برنامه‌های سوم و چهارم	۱۳
جدول ۵. تعاونی‌های غیر فعال بر اساس رشته فعالیت در برنامه‌های سوم و چهارم	۱۴
جدول ۶. تعاونی‌های منحل شده بر اساس رشته فعالیت در برنامه‌های سوم و چهارم	۱۴
جدول ۷. تعاونی‌های راکد بر اساس رشته فعالیت در برنامه‌های سوم و چهارم	۱۵
جدول ۸. تعداد اعضای تعاونی‌های استان زنجان در مقایسه با کل کشور	۱۶
جدول ۹. عضویت در شرکت‌های تعاونی ثبت شده طی برنامه سوم و چهارم توسعه براساس وضعیت فعالیت	۱۷
جدول ۱۰. عضویت در تعاونی‌های فعال بر اساس رشته فعالیت	۱۷
جدول ۱۱. عضویت در تعاونی‌های غیر فعال بر اساس رشته فعالیت	۱۸
جدول ۱۲. عضویت در تعاونی‌های منحل شده بر اساس رشته فعالیت	۱۸
جدول ۱۳. عضویت در تعاونی‌های در دست اجرا بر اساس رشته فعالیت	۱۹
جدول ۱۴. عضویت در تعاونی‌های راکد بر اساس رشته فعالیت	۱۹
جدول ۱۵. عضویت در تعاونی‌های به هدف رسیده بر اساس رشته فعالیت	۱۹
جدول ۱۶. تعداد شاغلان شرکت‌های تعاونی طی برنامه چهارم توسعه	۲۰
جدول ۱۷. ایجاد فرصت شغلی در تعاونی‌ها (فعال و در دست اجرا) (۱۳۸۸-۱۳۷۹)	۲۱
جدول ۱۸. تعداد شاغلان در تعاونی‌های ثبت شده استان بر حسب وضع فعالیت (برنامه سوم و چهارم توسعه)	۲۲
جدول ۱۹. تعداد شاغلان در تعاونی‌های فعال استان	۲۳
جدول ۲۰. وضعیت اشتغال در تعاونی‌های فعال استان بر حسب نوع فعالیت	۲۴
جدول ۲۱. وضعیت اشتغال در تعاونی‌های در دست اجرا	۲۵
جدول ۲۲. وضعیت اشتغال در تعاونی‌های در دست اجرا	۲۵
جدول ۲۳. وضعیت اشتغال در تعاونی‌های منحل شده	۲۶
جدول ۲۴. وضعیت اشتغال در تعاونی‌های به هدف رسیده	۲۷
جدول ۲۵. وضعیت اشتغال در تعاونی‌های راکد	۲۸
جدول ۲۶. شاغلان در تعاونی‌های مختلف براساس برنامه سوم و چهارم توسعه	۲۸
جدول ۲۷. کارکنان دولت بر حسب وضعیت استخدامی	۲۹
جدول ۲۸. کارکنان دولت بر حسب میزان تحصیلات: ۱۳۸۸	۲۹
جدول ۲۹. افراد به کار گمارده شده بر حسب بخش تعاونی	۳۰
جدول ۳۰. وضعیت تعداد سهامداران در تعاونی‌های استان زنجان	۳۱
جدول ۳۱. ارزش سرمایه آورده سهامداران شرکت‌های تعاونی طی برنامه چهارم توسعه	۳۲

جدول ۳۲. میزان سرمایه اولیه در تعاونی‌های فعال استان (برنامه سوم و چهارم توسعه).....	۳۳
جدول ۳۳. وضعیت سرمایه‌گذاری در تعاونی‌های فعال.....	۳۳
جدول ۳۴. وضعیت سرمایه‌گذاری در تعاونی‌های در دست اجرا.....	۳۵
جدول ۳۵. وضعیت سرمایه‌گذاری در تعاونی‌های به هدف رسیده.....	۳۵
جدول ۳۶. وضعیت سرمایه‌گذاری در تعاونی‌های غیر فعال.....	۳۶
جدول ۳۷. وضعیت سرمایه‌گذاری در تعاونی‌های منحل شده.....	۳۷
جدول ۳۸. وضعیت سرمایه‌گذاری در تعاونی‌های راکد.....	۳۸
جدول ۳۹. عملکرد اعتبارات هزینه‌ای دستگاه‌های اجرائی استان.....	۳۹
جدول ۴۰. عملکرد اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای (عمرانی) دستگاه‌های اجرائی استان.....	۳۹
جدول ۴۱. متوسط درآمد خالص سالانه یک خانوار شهری بر حسب انواع منابع تأمین درآمد.....	۳۹
جدول ۴۲. متوسط درآمد خالص سالانه یک خانوار روستایی بر حسب انواع منابع تأمین درآمد.....	۴۰
جدول ۴۳. وضعیت مسکن مهر.....	۴۴
جدول ۴۴. اهداف توسعه بخش تعاون در قالب شاخص‌های کلیدی.....	۶۰
جدول ۴۵. سهم سرمایه‌گذاری بخش تعاون، عمومی و خصوصی.....	۷۴
جدول ۴۶. سرمایه‌گذاری مورد نیاز در برنامه پنجم استان به تفکیک گروه‌های عمده فعالیت و بخش مجری به قیمت ثابت سال ۱۳۸۶.....	۷۵
جدول ۴۷. نحوه تأمین مالی سرمایه‌گذاری‌ها در دوران برنامه پنجم توسعه.....	۷۶

فهرست نمودار

صفحه

موضوع

نمودار ۱. نسبت تعاونی‌های تشکیل شده استان به کشور در سال‌های ۱۳۷۹-۸۸.....	۱۱
---	----

پیشگفتار^۱

لازمه یک زندگی سالم، دسترسی به فرصت‌های شغلی مناسب و امرار معاش از محل درآمدهای آن است و لازمه در دسترس بودن فرصت‌های شغلی مناسب سرمایه‌گذاری است. لذا هر جامعه‌ای برای دستیابی به رشد و توسعه پایدار و رقم زدن حداقلی از رفاه برای شهروندان خود باید به الزامات و پیش زمینه‌های سرمایه‌گذاری و اشتغالزایی امعان نظر داشته باشد و مقدمات آن را مهیا نماید.

سند توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری استان زنجان با هدف ایجاد فضای مساعد سرمایه‌گذاری و رفع موانع کسب و کار و در نتیجه ایجاد فرصت‌های شغلی پایدار تهیه شده است. در این سند ضمن پرداختن به عملکرد گذشته استان در بازار کار و شناسایی مزیت‌های نسبی استان، نقاط قوت و ضعف و فرصت‌ها و تهدیدهای سرمایه‌گذاری در استان شناسایی شده و بر مبنای آن برنامه‌های توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری استان تدوین شده است.

در بخشی از این سند عملیاتی به نقش و جایگاه دستگاه‌ها و سازمان‌های دولتی در توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری پرداخته شده و در راستای ترسیم آن نقش و جایگاه تهیه اسناد توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری دستگاهی تهیه شده است.

این نکته به غایت درست است که وظیفه دستگاه‌های دولتی خلق فرصت‌های شغلی مستقیم نیست و نمی‌توان انتظار داشت که این دستگاه‌ها از طریق سرمایه‌گذاری و بر عهده گرفتن تصدی‌های جدید برای افراد بیکار استان شغل ایجاد کنند. لکن تهیه و تنظیم اسناد توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری دستگاهی از این حیث حایز اهمیت است که هر دستگاه در ارتباط با وظایف قانونی و فعالیت‌های تحت نظارت و تصدی خود محورهایی را شناسایی می‌کند که بر هزینه سرمایه‌گذاری اثرگذار است و دستگاه می‌تواند با برنامه‌ریزی از دامنه آن هزینه‌ها بکاهد و بر رقابت‌پذیری فعالیت‌های اقتصادی بیفزاید.

«اداره کل تعاون استان زنجان» وظایف متعددی در حیطه‌های گوناگون بر عهده دارد که مهمترین سرفصل‌های آنها

عبارتست از؛

- فراهم آوردن موجبات مشارکت تعاونی‌ها در خرید و یا واگذاری سهام دولتی بخشی واحدهای اقتصادی قابل عرضه
- برنامه‌ریزی و فراهم آوردن تسهیلات لازم جهت دستیابی تعاونی‌ها به مواد اولیه وسایل و کالاهای مورد نیاز در حدود امکانات
- برنامه‌ریزی و نظارت بر تهیه و تنظیم طرح‌ها با توجیحات فنی؛ اقتصادی و اجرائی مورد نیاز تعاونی‌ها

^۱ در این سند به دلیل فقدان آمار و اطلاعات مورد نیاز و یا عدم موضوعیت تعدادی از بندهای شرح خدمات با ساختار اداره کل تعاون استان زنجان، بررسی برخی زیربخش‌های شرح خدمات از دستور کار خارج شده است.

- برنامه ریزی و تهیه و تنظیم طرح های اساسی به منظور فراهم آوردن موجبات تحقق اهداف مندرج در اصول ۴۳ و ۴۴ قانون اساسی جمهوری اسلامی
 - برنامه ریزی و سیاستگذاری جهت رشد بخش تعاون و فراهم آوردن تسهیلات لازم برای تهیه طرح ایجاد، توسعه، بازسازی و توسازی واحدهای تعاون بر اساس دستورالعمل های وزارت تعاون
 - برنامه ریزی و مدیریت به منظور بهره گیری کامل از پرسنل و امکانات اداری جهت انجام وظایف محوله و نظارت بر اجرای دقیق قوانین اداری و مالی
 - ارائه نظرات و پیشنهادات کارشناسی به منظور برنامه ریزی کلان وزارت متبوع
 - نظارت و هماهنگی لازم به منظور اجرای قوانین و مقررات بخش تعاونی در استان
 - جلب و هماهنگی در جذب حمایت و کمک ها و تسهیلات و امکانات دولتی و عمومی جهت بخش تعاونی با همکاری سایر واحدهای اجرایی استان
- به منظور انجام وظایف برشمرده، این اداره برخی برنامه ها و اقدامات اجرایی در پیش رو قرار داده است که می تواند نقش مهمی در بهبود محیط کسب و کار، کاهش هزینه های سرمایه گذاری و توسعه فرصت های شغلی ایفا نماید. با این رویکرد، سند حاضر در ۱۲ بند به شرح زیر تنظیم شده است:
- ✓ بند نخست، بررسی نقش قانونی دستگاه در توسعه اشتغال و سرمایه گذاری در بخش های مختلف اقتصاد
 - ✓ بند دوم، مطالعه مستندات تنظیم برنامه توسعه اشتغال و سرمایه گذاری دستگاه (اسناد بالا دست)
 - ✓ بند سوم، ارزیابی تحول رشد اقتصادی، بهره وری نیروی کار، اشتغال و سرمایه گذاری در برنامه های سوم و چهارم
 - ✓ بند چهارم، ارزیابی سیاست ها و اقدامات اجرایی دستگاه برای توسعه اشتغال و سرمایه گذاری در طی برنامه های سوم و چهارم
 - ✓ بند پنجم، تحلیل نقاط قوت، ضعف، فرصت ها و تهدیدهای اشتغال در بخش های تحت تصدی و نظارت دستگاه به منظور تعیین مزیت های نسبی و رقابتی بخش های تولیدکننده کالاها و خدمات قابل مبادله در بازار
 - ✓ بند ششم، تعیین اهداف کمی دستگاه در دوران برنامه پنجم توسعه
 - ✓ بند هفتم، راهبردهای اساسی اشتغال دستگاه در دوران برنامه پنجم
 - ✓ بند هشتم، سیاست ها و اقدامات اجرایی دستگاه برای پیشبرد اهداف توسعه اشتغال و سرمایه گذاری در دوران برنامه پنجم توسعه

- ✓ بند نهم، برنامه دستگاه برای سازماندهی و اجرای طرح‌های سرمایه‌گذاری بخش عمومی، خصوصی و تعاونی
- ✓ بند دهم، برآورد سرمایه‌گذاری مورد نیاز برای تحقق اهداف کمی دستگاه به تفکیک بخش‌های عمومی، خصوصی و تعاونی در دوران برنامه پنجم توسعه
- ✓ بند یازدهم، تأمین مالی برای سرمایه‌گذاری‌های بخش عمومی، خصوصی و تعاونی در دوران برنامه پنجم توسعه
- ✓ و در نهایت بند دوازدهم، ارایه تعهدات دستگاه برای تسهیل ایجاد اشتغال و توسعه سرمایه‌گذاری در بخش‌های خصوصی و تعاونی

۱- نقش قانونی (مأموریت‌ها و وظایف) دستگاه در توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری در بخش‌های مختلف اقتصاد

- تعاونی‌ها در عین حال که همانند مؤسسات تجاری به فعالیت‌های اقتصادی می‌پردازند، اهداف و اصول حاکم بر آنها به گونه‌ای است که از عوامل مهم دگرگونی‌های اجتماعی به شمار می‌روند. هر تعاونی قانونی است از افرادی که پی برده‌اند دارای نیازها و اهداف مشابه بوده که با تلاش و اقدام دسته‌جمعی بهتر می‌توانند این نیازها را بر طرف سازند.
- تعاونی‌ها مشارکت افراد را جلب می‌نمایند تا سازمان‌ها و مؤسساتی که متعلق به خود آنهاست و از طریق اتحاد درونی و در پرتو کار و کوشش گروهی وضعیت خود را هر چقدر هم مایوس کننده باشد دگرگون نماید.
- هم اکنون در سطح جهان مؤسسات تعاونی جایگاه خود را به عنوان بخش مستقل پیدا نمودند که می‌تواند از طریق مشارکت فعال اعضاء و کمک متقابل آنها، علاوه بر اینکه نیازهای اقتصادی و اجتماعی اعضاء را تأمین نمایند نقش مهمی نیز در توسعه جامعه به عهده داشته باشند. این اهداف، تعاونی‌ها را از سازمان‌های اقتصادی که اهداف آنها صرفاً تأمین منافع صاحبان آنها به عنوان سرمایه گذار می‌باشد، متمایز می‌سازد.
- بر این اساس وظایف اداره کل تعاون استان زنجان عبارتست از:
- ایجاد و تأمین شرایط و امکانات کار برای همه به منظور رسیدن به اشتغال کامل.
 - قرار دادن وسائل کار در اختیار کسانی که قادر بکارند ولی وسائل کار ندارند.
 - پیشگیری از تمرکز و تداول ثروت در دست افراد و گروه‌های خاص جهت تحقق عدالت اجتماعی.
 - جلوگیری از کارفرمای مطلق شدن دولت.

- قرار گرفتن مدیریت و سرمایه و منافع حاصله در اختیار نیروی کار و تشویق بهره‌برداری مستقیم از حاصل کار خود.
- پیشگیری از انحصار، احتکار، تورم و اضرار به غیر.
- توسعه و تحکیم مشارکت و تعاون عمومی بین همه مردم.

۲- مستندات تنظیم برنامه توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری دستگاه (اسناد بالا دست)

۲-۱- چشم‌انداز بیست ساله

براساس این سند، جمهوری اسلامی ایران در افق ۱۴۰۴ هجری شمسی کشوری است توسعه یافته با جایگاه اول اقتصادی، علمی و فناوری در سطح منطقه با هویت اسلامی و انقلابی و الهام‌بخش در جهان اسلام و با تعامل سازنده و مؤثر در روابط بین‌الملل؛ جامعه ایرانی در این افق به گونه‌ای مشخص شده‌است که فعال، مسئولیت‌پذیر، دارای انضباط و روحیه تعاون باشد؛ علاوه بر این عدالت اجتماعی، فرصت‌های برابر، توزیع مناسب درآمد از ویژگی‌های دیگر مرتبط با بخش تعاون است که در سند چشم‌انداز مورد توجه قرار گرفته است.

همچنین در یکی از بندهای سند چشم‌انداز به طور مستقیم به ارتقاء ظرفیت تعاونی‌ها اشاره شده است. به این ترتیب که ارتقاء ظرفیت و توانمندی‌های بخش تعاونی از طریق تسهیل فرآیند دستیابی به منابع، اطلاعات، فناوری، ارتباطات و توسعه پیوندهای فنی، اقتصادی و مالی آن صورت گیرد.

۲-۲- استراتژی مدون دستگاه در افق چشم‌انداز

در برنامه راهبردی توسعه بخش تعاون تصریح شده است: در راستای تحقق چشم‌انداز بیست ساله کشور در افق ۱۳۹۴ در ارتباط با بخش تعاون به استانی پیشرو و الگویی مناسب برای توسعه سایر استان‌ها تبدیل خواهد شد و به گواه شاخص‌های کلیدی توسعه در این بخش گوی سبقت را از بسیاری از استان‌های دیگر خواهد ربود. با اتکا بر ارزش‌های اصیل اسلامی و فرهنگی و تدبیر مسئولان، کسب جایگاه کشوری ۱۰ در مقایسه با سایر استان‌ها دورنمای مورد انتظار برنامه توسعه بخش تعاون در پایان برنامه پنجم خواهد بود.

۲-۳- برنامه چهارم توسعه

در بند ۴ ماده ۸ قانون برنامه چهارم توسعه بر کمک به توانمندسازی بخش‌های خصوصی و تعاونی در فعالیت‌های اقتصادی در قالب بودجه سنواتی تأکید شده است. در ماده ۳۰ بند «ج» تقویت تعاونی‌های تولید مسکن و سازمان‌های خیریه و غیردولتی فعال در بخش مسکن مدنظر قرار گرفته است.

ماده ۴۵ بند «و» برنامه چهارم تقویت تعاونی‌های تولید مسکن و سازمان‌های خیریه و غیردولتی فعال در بخش مسکن نیز اشاره شده است.

به منظور تبیین و تثبیت جایگاه بخش تعاونی در اقتصاد کشور، دو بند از سیاست‌های کلی برنامه چهارم (بندهای ۴۷ و ۴۸) و یک ماده مستقل (ماده ۱۰۲) از قانون مذکور به توسعه بخش تعاون اختصاص یافت. (سند راهبردی)

در بند ۴۷ و ۴۸ برنامه چهارم توسعه کشور بر توانمندسازی بخش‌های تعاونی و خصوصی به عنوان محرک اصلی رشد اقتصادی و کاهش تصدی دولت همراه با حضور کارآمد آن در قلمرو امور حاکمیتی در چارچوب سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی تأکید شده و ارتقای توانمندی‌های بخش تعاونی از طریق تسهیل فرآیند دستیابی به منابع، اطلاعات، فناوری، ارتباطات و توسعه پیوندهای فنی، اقتصادی و مالی آن مورد توجه واقع شده است.

اگر چه در مواد مختلفی از قانون برنامه چهارم به بخش تعاونی اشاره شده لکن در ماده ۱۰۲ به طور مستقل به آن پرداخته شده است:

دولت موظف است برنامه توسعه بخش تعاونی را با رویکرد استفاده مؤثر از قابلیت‌های بخش تعاونی، در استقرار عدالت اجتماعی و توزیع عادلانه درآمدها، تأمین منابع لازم برای سرمایه‌گذاری‌ها، از طریق تجمیع سرمایه‌های کوچک، اجرای بند (۲) اصل چهل سوم (۴۳) قانون اساسی، افزایش قدرت رقابتی و توانمندسازی بنگاه‌های اقتصادی متوسط و کوچک، کاهش تصدی‌های دولتی، گسترش مالکیت و توسعه مشارکت عامه مردم در فعالیت‌های اقتصادی مشتمل بر محورهای ذیل تهیه و تا پایان سال ۱۳۸۳ تقدیم مجلس شورای اسلامی نماید:

الف- توانمندسازی جوانان، زنان، فارغ‌التحصیلان و سایر افراد جویای کار، در راستای برقراری تعاملات اجتماعی لازم جهت شکل‌گیری فعالیت واحدهای تعاونی.

ب- ارتقای بهره‌وری و توسعه و بهبود مدیریت تعاونی‌ها.

ج- ترویج فرهنگ تعاون و اصلاح محیط حقوقی توسعه بخش و ارائه لوایح قانونی مورد نیاز

د- اولویت دادن به بخش تعاونی، در انتقال فعالیت‌ها و کاهش تصدی‌های بخش دولتی اقتصاد به بخش غیردولتی.

ه- توسعه حیطه فعالیت بخش تعاونی در چارچوب بند (۴۷) سیاست‌های کلی برنامه چهارم که بعداً ابلاغ خواهد شد.

و- تسهیل فرآیند دستیابی تعاونی‌ها به منابع، امکانات، فناوری‌های نوین و بازارها و بهبود محیط کسب و کار.

ز- تسهیل ارتباطات و توسعه پیوندهای فنی، اقتصادی و مالی بین انواع تعاونی‌ها.

۲-۴- سیاست‌های اجرایی ابلاغی مقام رهبری

مجموعه دیدگاه‌های مقام رهبری را پیرامون توسعه بخش تعاون می‌توان به شرح زیر خلاصه نمود:

- افزایش سهم بخش تعاون در اقتصاد کشور به ۲۵ درصد تا آخر برنامه پنجم
- اقدام موثر دولت در ایجاد تعاونی‌ها برای بیکاران در جهت اشتغال مولد
- حمایت دولت از تشکیل و توسعه تعاونی‌ها از طریق روش‌هایی از جمله تخفیف مالیاتی، ارایه تسهیلات اعتباری- حمایتی به وسیله کلیه موسسات مالی کشور و پرهیز از هرگونه دریافت اضافی دولت از تعاونی‌ها نسبت به بخش خصوصی
- رفع محدودیت از حضور تعاونی‌ها در تمامی عرصه‌های اقتصادی از جمله بانکداری و بیمه
- تشکیل بانک توسعه تعاون با سرمایه دولت با هدف ارتقای سهم بخش تعاونی در اقتصاد کشور
- حمایت دولت از دستیابی تعاونی‌ها به بازار نهایی و اطلاع رسانی جامع و عادلانه به این بخش
- اعمال نقش حاکمیتی دولت در قالب امور سیاستگذاری و نظارت بر اجرای قوانین موضوعه و پرهیز از مداخله در امور اجرایی و مدیریتی تعاونی‌ها
- توسعه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و سایر حمایت‌های لازم به منظور افزایش کارآمدی و توانمندسازی تعاونی‌ها
- انعطاف در شیوه‌های افزایش سرمایه و توزیع سهام در بخش تعاونی و اتخاذ تدابیر لازم به نحوی که علاوه بر تعاونی‌های متعارف امکان تأثیر تعاونی‌های جدید در غالب شرکت سهامی عام با محدودیت مالکیت هر یک از سهامداران به سقف معینی که حدود آن را قانون تعیین می‌کند، فراهم شود.
- حمایت دولت از تعاونی‌ها متناسب با تعداد اعضا
- تأسیس تعاونی‌های فراگیر ملی برای تحت پوشش قرار دادن سه دهک اول جامعه به منظور فقرزدایی

۲-۵- قانون برنامه پنجم توسعه

در برنامه پنجم کشور نیز (ماده ۱۱۶) با اشاره مجدد به افزایش سهم ۲۵٪ بخش تعاون بر اهمیت این اصل صحه گذاشت؛ توسعه بخش تعاون با هدف توانمندسازی اقشار متوسط و کم درآمد جامعه به نحوی که تا پایان برنامه پنجم سهم تعاون به ۲۵ درصد برسد. ارائه تسهیلات از منابع صندوق توسعه ملی به بخش‌های خصوصی، تعاونی و عمومی غیردولتی با هدف تولید و توسعه سرمایه‌گذاری در داخل و خارج کشور با در نظر گرفتن شرایط رقابتی و بازدهی مناسب اقتصادی.

سیاست‌های کلی بخش تعاونی در برنامه پنجم توسعه عبارت است از:

- ۱- افزایش سهم بخش تعاونی در اقتصاد کشور به ۲۵ درصد تا آخر برنامه پنج ساله پنجم.
- ۲- اقدام مؤثر دولت در ایجاد تعاونی‌ها برای بیکاران در جهت اشتغال مولد.
- ۳- حمایت دولت از تشکیل و توسعه تعاونی‌ها از طریق روش‌هایی از جمله تخفیف مالیاتی، ارائه تسهیلات اعتباری حمایتی به وسیله کلیه مؤسسات مالی کشور و پرهیز از هرگونه دریافت اضافی دولت از تعاونی‌ها نسبت به بخش خصوصی.
- ۴- رفع محدودیت از حضور تعاونی‌ها در تمامی عرصه‌های اقتصادی از جمله بانکداری و بیمه.
- ۵- تشکیل بانک توسعه تعاون با سرمایه دولت با هدف ارتقاء سهم بخش تعاونی در اقتصاد کشور.
- ۶- حمایت دولت از دستیابی تعاونی‌ها به بازار نهایی و اطلاع‌رسانی جامع و عادلانه به این بخش.
- ۷- اعمال نقش حاکمیتی دولت در قالب امور سیاستگذاری و نظارت بر اجرای قوانین موضوعه و پرهیز از مداخله در امور اجرایی و مدیریتی تعاونی‌ها.
- ۸- توسعه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و سایر حمایت‌های لازم به منظور افزایش کارآمدی و توانمندسازی تعاونی‌ها.
- ۹- انعطاف و تنوع در شیوه‌های افزایش سرمایه و توزیع سهام در بخش تعاونی و اتخاذ تدابیر لازم به نحوی که علاوه بر تعاونی‌های متعارف امکان تأسیس تعاونی‌های جدید در قالب شرکت سهامی عام با محدودیت مالکیت هر یک از سهامداران به سقف معینی که حدود آن را قانون تعیین می‌کند، فراهم شود.
- ۱۰- حمایت دولت از تعاونی‌ها متناسب با تعداد اعضا.
- ۱۱- تأسیس تعاونی‌های فراگیر ملی برای تحت پوشش قرار دادن سه دهک اول جامعه به منظور فقرزدایی.

مواد مربوط به بخش تعاون در برنامه پنجم توسعه به شرح زیر می‌باشد و متن مواد مورد اشاره نیز در پیوست تحقیق ارائه شده است.

۱. مشارکت در ورزش همگانی (ماده ۱۳)
۲. حمایت مالی و تسهیل در شکل‌گیری تعاونی‌های دانش بنیان (ماده ۱۷)
۳. مشارکت در فراهم‌سازی ارتقاء مهارت در کشور از طریق اعطاء تسهیلات مالی با نرخ ترجیحی و تأسیس و توسعه مراکز آموزش دوره‌های کاردانی (ماده ۲۱)
۴. ممنوعیت بنگاهداری برای صندوق‌های دولتی و واگذاری سهام مدیریتی که در ازاء مطالبات به صندوق‌ها واگذار شده است به بخش‌های خصوصی و تعاونی به منظور اصلاح ساختار صندوق‌های بیمه (ماده ۲۶)
۵. حمایت از ایجاد شهرک‌های دانش سلامت توسط بخش تعاونی (ماده ۳۴)
۶. مشارکت در ایجاد و توسعه شبکه ملی اطلاعات و مراکز داده داخلی امن و پایدار با پهنای باند مناسب با رعایت موازین شرعی و امنیتی کشور و مشارکت در گسترش دفاتر پیشخوان دولت (ماده ۴۶)
۷. عدم رفع مسئولیت حاکمیتی دولت به واسطه واگذاری تصدی‌گری‌های دولت به بخش‌های غیردولتی (ماده ۶۴)
۸. اعمال سیاست‌های تشویقی به منظور بکارگیری نام و نشان تجاری برای کالاها توسط دولت با همکاری اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران، اتاق تعاون، سازمان ثبت اسناد و املاک کشور و سایر دستگاه‌های ذی‌ربط (ماده ۶۴)
۹. حضور در شورای گفت‌وگوی دولت و بخش خصوصی به منظور تبادل نظر دولت و بخش‌های خصوصی و تعاونی و تسهیل فعالیت‌های اقتصادی این بخش‌ها (ماده ۷۵)
۱۰. شناسایی قوانین و مقررات مخل تولید و سرمایه‌گذاری با مشارکت اتاق تعاون (ماده ۷۶)
۱۱. واریز یک در هزار فروش کالا و خدمات اعضای اتاق بازرگانی و تعاون به حساب اتاق‌های مذکور (ماده ۷۷)
۱۲. عضویت رئیس اتاق تعاون در هیات امنای صندوق توسعه ملی (ماده ۸۴)
۱۳. عضویت رئیس اتاق تعاون در شورای پول و اعتبار (ماده ۸۹)
۱۴. مجاز بودن وزارت بازرگانی به واگذاری امور اجرائی تنظیم بازار اعم از تأمین، ذخیره‌سازی، توزیع، بازرسی و قیمت‌گذاری کالاها و خدمات را به تشکل‌های صنفی تولیدی، توزیعی و خدماتی، اتحادیه‌ها و تعاونی‌ها و همچنین تشکل‌های مردم نهاد حمایت از مصرف‌کننده (ماده ۱۰۲)
۱۵. مشارکت در تولید نان با کیفیت (ماده ۱۱۰)

۱۶. توسعه تعاون شامل ارتقاء سهم ۲۵ درصدی بخش تعاون از اقتصاد، افزایش سهم تعاونی‌ها به پانزده درصد (۱۵٪) در بازار پولی کشور تا سال چهارم برنامه، افزایش سالانه سرمایه بانک توسعه تعاون و صندوق ضمانت سرمایه‌گذاری تعاون در جهت ارتقاء سهم آنها در رشد بخش تعاونی (ماده ۱۲۴)
۱۷. مشارکت بخش تعاون در تکمیل دو پالایشگاه میعانات گازی «ستاره خلیج فارس» و «فارس» با ظرفیت اسمی به ترتیب ۳۶۰ هزار و ۱۲۰ هزار بشکه به صورت سرمایه‌گذاری و یا تسهیلات در قالب وجوه اداره شده (ماده ۱۲۷)
۱۸. اجازه به شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی ایران نسبت به اعطای تسهیلات در قالب وجوه اداره شده برای سرمایه‌گذاری بخش‌های خصوصی و تعاونی در طرح‌های تکمیل پالایشگاه‌های موجود (ماده ۱۲۸)
۱۹. حمایت وزارت نفت از بخش غیردولتی (شامل بخش تعاونی) به منظور افزایش خدمات سوخت‌رسانی به کشتی‌ها (بانکرینگ) و خدمات جانبی در خلیج فارس و دریای عمان به میزان سالانه حداقل بیست درصد (۲۰٪) (ماده ۱۳۱)
۲۰. انعقاد قراردادهای بلند مدت خرید تضمینی برق تولیدی از منابع انرژی‌های نو و انرژی‌های پاک توسط شرکت توانیر از بخش‌های خصوصی و تعاونی (ماده ۱۳۳)
۲۱. حمایت دولت از بخش تعاونی و خصوصی به منظور ایجاد زیرساخت‌های تولید تجهیزات نیروگاه‌های بادی و خورشیدی و توسعه کاربرد انرژی‌های پاک و افزایش سهم تولید این نوع انرژی‌ها در سبد تولید انرژی کشور از طریق وجوه اداره شده و یارانه سود تسهیلات (ماده ۱۳۹)
۲۲. سرمایه‌گذاری و مالکیت، مدیریت و بهره‌برداری سدها و شبکه‌های آبرسانی با حفظ کلیه حقوق حقه بران، توسط بنگاه‌ها و نهادهای عمومی غیردولتی و بخش‌های تعاونی و خصوصی (ماده ۱۴۲)
۲۳. برون‌سپاری فعالیت‌های غیرحاکمیتی و تصدی‌گری‌های بخش کشاورزی به بخش‌های خصوصی و تعاونی (ماده ۱۴۳)
۲۴. حمایت‌های حقوقی و مالی لازم از تشکیل تشکلهای حقوقی با اولویت تعاونی‌های تولید کشاورزی به منظور افزایش تولید و ارتقاء بهره‌وری و بازده زمین‌های کشاورزی در واحد هکتار (ماده ۱۴۶)
۲۵. حمایت دولت از تعاونی‌ها در سرمایه‌گذاری خطرپذیر در صنایع نوین (ماده ۱۵۱)
۲۶. مشارکت بخش تعاونی در ساماندهی و ارائه خدمات حمل و نقل هوایی (ماده ۱۶۱)

۲۷. کمک به تدارک ناوگان حمل و نقل جاده‌ای بین شهری و احداث پایانه‌های مسافری و باری و مجتمع‌های خدمات رفاهی بین راهی توسط بخش‌های خصوصی و تعاونی (ماده ۱۶۳)
۲۸. مشارکت بخش تعاونی در توسعه شبکه حمل و نقل ریلی (ماده ۱۶۴)
۲۹. مشارکت بخش تعاونی در تهیه برنامه جامع مدیریت شهری (ماده ۱۷۳)
۳۰. همکاری بخش تعاون در اجرای طرح‌های مسکن ویژه زوج‌های جوان و اقبال کم درآمد (ماده ۱۷۶)
۳۱. مشارکت بخش تعاون در بهبود وضعیت روستاها با گسترش کشاورزی صنعتی و صنایع روستایی (ماده ۱۹۴)
۳۲. ارتقاء و تقویت اقتصاد و معیشت مرزنشینان با رعایت ملاحظات و تأمین امنیت پایدار مناطق مرزی از طریق تعاونی‌های مرزنشینان و... (ماده ۲۰۴)
۳۳. مشارکت اتاق تعاون در تهیه لایحه جامع مبارزه با قاچاق کالا و ارز (ماده ۲۰۷)

۳- ارزیابی تحول رشد اقتصادی، بهره‌وری نیروی کار، اشتغال و سرمایه‌گذار در برنامه‌های سوم و چهارم توسعه

۳-۱- بررسی وضعیت تعاونی‌های تشکیل شده در استان زنجان از ابعاد مختلف و عملکرد آن‌ها در طول سال‌های برنامه سوم و چهارم توسعه کشور

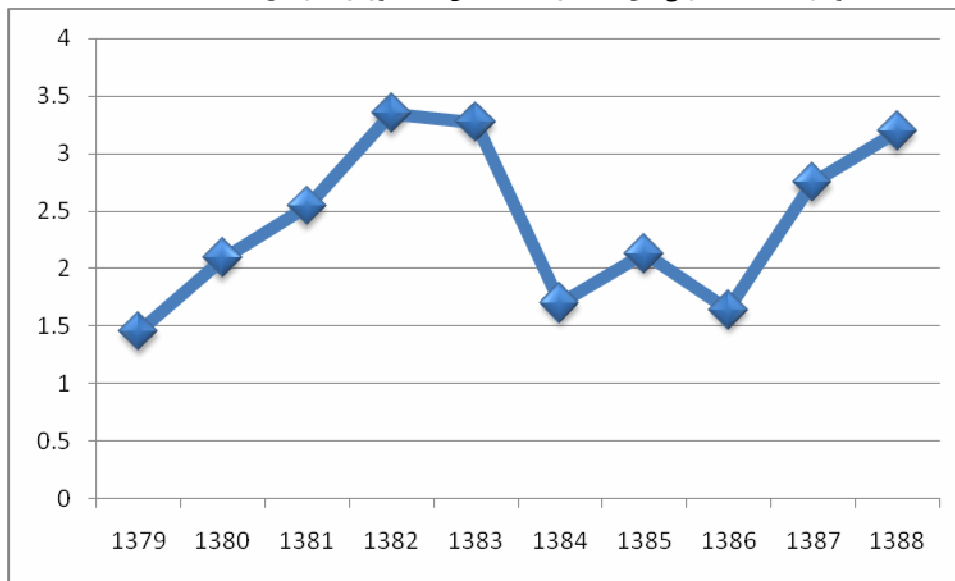
نسبت تعاونی‌های تشکیل شده استان به کشور، طی برنامه سوم توسعه ۳ درصد و در برنامه چهارم ۲ درصد شده است. بیشترین تعداد تعاونی فعال و در دست اجرای تشکیل شده در استان طی دوره ۱۰ ساله در سال ۱۳۸۵ بوده است؛ علت آن است که در سال ۸۵ با تغییر در سیاست‌های وزارت متبوع در خصوص تشکیل تعاونی و همچنین اجرای سیاست‌های بنگاه‌های اقتصادی کوچک و زودبازده تشکیل تعاونی سیر صعودی داشته همچنین تشکیل تعاونی‌های توسعه روستایی و دهیاری‌ها در سال ۸۶ و ۸۸ در افزایش تعداد تعاونی‌ها مؤثر بوده است.

جدول ۱. تشکیل شرکت تعاونی (فعال و در دست اجرا) در سطح استان و کشور (۱۳۸۸-۱۳۷۹)

استان، کشور/ سال	۱۳۷۹	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۳	۱۳۸۴	۱۳۸۵	۱۳۸۶	۱۳۸۷	۱۳۸۸
تعداد تعاونی تشکیل شده در استان زنجان	۴۷	۹۰	۱۱۵	۱۵۵	۱۳۰	۶۵	۲۹۵	۲۷۷	۲۸۳	۲۸۱
تعداد تعاونی تشکیل شده در کشور	۳۲۴۹	۴۳۰۸	۴۵۲۰	۴۶۳۳	۳۹۷۹	۳۸۲۱	۱۳۸۴۴	۱۶۹۲۶	۱۰۲۹۳	۸۸۲۰
نسبت تعاونی‌های تشکیل شده استان به کشور	۱.۴۵	۲.۰۹	۲.۵۴	۳.۳۵	۳.۲۷	۱.۷۰	۲.۱۳	۱.۶۴	۲.۷۵	۳.۱۹

منبع: اداره کل تعاون استان زنجان

نمودار ۱. نسبت تعاونی‌های تشکیل شده استان به کشور در سال‌های ۱۳۷۹-۸۸

بررسی جدول و نمودار فوق حاکی از آن است که سهم تعاونی‌های استان زنجان از کل تعاونی‌های کشور رو به افزایش است. به عبارت دیگر اقتصاد استان زنجان با سرعت بیشتری به سمت اقتصاد تعاونی در حال حرکت است.

همچنین کل تعاونی‌های ثبت شده طی برنامه سوم توسعه براساس وضعیت فعالیت متفاوت، نشان می‌دهد که بیشترین تعداد ثبت در سال ۱۳۸۳ بوده است و کمترین تعداد در سال ۱۳۷۹ به ثبت رسیده است.

در طول برنامه چهارم توسعه بیشترین تعداد تعاونی‌های ثبت شده مربوط به سال ۱۳۸۵ است و کمترین تعداد در سال ۱۳۸۴. سال آغازین برنامه چهارم نشان می‌دهد که تعداد تعاونی‌های ثبت شده نسبت به سال آخر برنامه سوم کاهش محسوسی داشته است. اما همانگونه که جدول نیز نشان می‌دهد تعداد تعاونی‌هایی که در برنامه چهارم به ثبت رسیده‌اند بیشتر است نسبت به ثبت تعاونی‌ها طی برنامه سوم؛ به عبارتی دیگر ۳۸ درصد تعاونی‌ها در برنامه سوم و ۶۲ درصد طی برنامه چهارم به ثبت رسیده است.

با توجه به آمار موجود از ثبت تعاونی‌ها، ۸۵۳ تعاونی در برنامه سوم به ثبت رسیده است که از این تعداد تعاونی ۶۱٪ تعاونی فعال، ۲٪ تعاونی در دست اجرا، ۱٪ تعاونی به هدف رسیده، ۶٪ غیرفعال، ۲۸٪ راکد و ۳٪ به عنوان تعاونی منحل شده به ثبت رسیده‌اند.

همچنین از ۱۴۰۷ تعاونی ثبت شده طی برنامه چهارم توسعه ۶۹٪ تعاونی فعال، ۱۶٪ تعاونی در دست اجرا، ۰.۱٪ تعاونی به هدف رسیده، ۱۲٪ تعاونی غیرفعال، ۱٪ تعاونی راکد و ۲ درصد تعاونی منحل شده، به ثبت رسیده‌اند.

وضعیت تعاونی‌های ثبت شده در استان در جدول زیر ارائه شده است:

جدول ۲. وضعیت تعاونی‌های استان

وضعیت فعالیت	برنامه سوم توسعه	برنامه چهارم توسعه
تعاونی فعال	520	968
تعاونی در دست اجرا	15	231
تعاونی به هدف رسیده	6	2
تعاونی غیرفعال	51	168
تعاونی راکد	238	14
تعاونی منحل شده	23	26
جمع کل	853	1409

منبع: اداره کل تعاون استان زنجان

جدول فوق حاکی از آن است که تعداد تعاونی‌های فعال در برنامه سوم ۵۲۰ واحد است که با رشدی ۸۶ درصدی به ۹۶۸ واحد در برنامه چهارم رسیده است. به بیانی دیگر ۳۵ درصد از کل تعاونی‌های فعال در برنامه سوم و ۶۵ درصد در برنامه چهارم به ثبت رسیده‌اند.

برهمن اساس ۵۲۰ و ۹۶۸ واحد تعاونی فعال طی برنامه‌های سوم و چهارم توسعه در ۱۴ گرایش فعال هستند. تعداد شرکت‌های تعاونی فعال با این گرایش‌ها طی دو برنامه متفاوت است. از کل تعاونی‌های ثبت شده طی دو برنامه بیشترین میزان مربوط به تعاونی‌های کشاورزی است با ۳۵.۵ درصد و کمترین درصد مربوط به تعاونی‌های تأمین نیاز صنوف خدماتی با ۱۳ درصد است.

جدول ۳. وضعیت تعاونی‌های فعال براساس رشته فعالیت - درصد

برنامه‌ها	رشته / فعالیت	تأمین نیاز اعتبار	تأمین نیاز تولید کنندگان	تأمین نیاز مصرف کنندگان	تأمین نیاز مصرف کنندگان	تعاونی‌های نوع جدید	چند منظوره	حمل و نقل	خدمات	صنعتی	عمرانی	فرش دستباف	کشاورزی	مسکن	معدنی
برنامه سوم	فعال	□□	□	□	□	□	□	□	□□	□□	□	□□	□□□	□□	□
برنامه چهارم		□	□	□	□	□	□□	□□	□□□	□□□	□□	□□□	□□□□	□□□□	□□□

منبع: اداره کل تعاون استان زنجان

همانگونه که در جدول فوق مشاهده می‌شود تعاونی‌های فعالی که در برنامه چهارم نسبت به برنامه سوم رشد داشته‌اند به این قرار هستند: تأمین نیاز مصرف کنندگان تعاونی‌های نوع جدید، تعاونی‌های چند منظوره، حمل و نقل، خدمات، صنعتی، عمرانی، فرش دستباف، کشاورزی، مسکن و معدنی. به جز تعاونی تأمین نیاز تولید کنندگان که نسبت به

برنامه سوم تغییری نکرده است، بقیه تعاونی‌ها که در برنامه چهارم به ثبت رسیده‌اند نسبت به برنامه سوم با کاهش روبرو بوده‌اند.

تعاونی نوع جدید: طی برنامه سوم تعاونی‌های نوع جدیدی به ثبت رسیده است و در برنامه چهارم و در سال ۱۳۸۵ واگذاری سهام عدالت آغاز گردید و تعاونی‌های نوع جدید و فعال با ۸ واحد به ثبت رسیدند.

تعاونی اعتبار: تنها در برنامه سوم با ۱۸ واحد به ثبت رسیده است و در برنامه چهارم هیچ تعاونی اعتباری ثبت نشده است از مجموع تعاونی‌های به ثبت رسیده طی برنامه سوم با گرایش‌های مختلف ۱۷ درصد با گرایش آزاد، ۶ درصد فرهنگیان (کارمندی)، ۱۱ درصد کارگری و ۶۷ درصد کارمندی به ثبت رسیده است.

تعاونی‌های در دست اجرا از ۱۵ واحد به ۲۳۰ واحد طی برنامه چهارم رسیده است بدین معنا که از مجموع تعاونی‌های در دست اجرا طی ۱۰ سال ۶ درصد در برنامه سوم و ۹۴ درصد در برنامه چهارم توسعه به ثبت رسیده است. ثبت تعاونی‌های در دست اجرا طی برنامه چهارم نسبت به برنامه سوم رشد داشته است و همانگونه که در جدول زیر ملاحظه می‌شود در برنامه سوم در ۶ گرایش و در برنامه چهارم تنها در ۷ گرایش تعاونی در دست اجرا و به ثبت رسیده است. و بیشترین رشد در ثبت تعاونی نسبت به برنامه سوم، مربوط به تعاونی‌های چندمنظوره است.

جدول ۴. تعاونی‌های در دست اجرا بر اساس رشته فعالیت در برنامه‌های سوم و چهارم - درصد

برنامه‌ها	برنامه / رشته فعالیت	چند منظوره	خدمات	صنعتی	عمرانی	فرش دستباف	کشاورزی	معدنی
برنامه سوم	در دست اجرا	~	1~	~	1~	~	~	~
برنامه چهارم		~11	~	~1	~	~	~1	~1

منبع: اداره کل تعاون استان زنجان

تعاونی‌های غیرفعال از ۵۱ واحد به ۱۶۸ واحد رسیده است که ۲۳ درصد آن در برنامه سوم و ۷۷ درصد در برنامه چهارم توسعه به ثبت رسیده است.

جدول ۵. تعاونی‌های غیر فعال بر اساس رشته فعالیت در برنامه‌های سوم و چهارم

برنامه‌ها	برنامه / رشته فعالیت	اعتبار	تأمین نیاز تولید کنندگان	تأمین نیاز صنوف خدماتی	تأمین نیاز مصرف کنندگان	تعاونی‌های نوع جدید	چند منظوره	حمل و نقل	خدمات	صنعتی	عمرانی	فرش دستباف	کشاورزی	مسکن	معدنی
برنامه سوم	غیر فعال	~	~	~	~	~	~	~	1~00	0000	~	00	0100	000	~
برنامه چهارم		~	~	~	~	~	~	~	0000	0000	~	~	1000	~	~

منبع: اداره کل تعاون استان زنجان

تعداد تعاونی‌هایی که به عنوان غیرفعال ثبت شده‌اند در برنامه چهارم نسبت به برنامه سوم در گرایش‌های زیر کاهش داشته است: اعتبار، تأمین نیاز مصرف کنندگان و مسکن. به جز تأمین نیاز صنوف خدماتی و فرش دستباف که نسبت به برنامه قبل تغییری نکرده است و تعاونی‌های نوع جدید که به عنوان غیرفعال در هیچ برنامه‌ای به ثبت نرسیده‌اند دیگر تعاونی‌های به ثبت رسیده در برنامه چهارم بیشتر از برنامه سوم غیرفعال شده‌اند.

تعاونی‌های منحل شده از ۲۳ واحد با نرخ رشد ۱۳٪ از برنامه سوم به ۲۶ واحد در برنامه چهارم رسیده است که ۴۷ درصد آن طی سال‌های برنامه سوم و ۵۳ درصد آن طی برنامه چهارم به ثبت رسیده است.

از تعاونی‌های منحل شده در برنامه چهارم که نسبت به برنامه سوم کاهش داشته‌اند به این شرح می‌باشند: اعتبار، خدمات، مسکن و معدنی. تعاونی‌های کشاورزی در هر دو برنامه ۲ واحد تعاونی منحل شده به ثبت رسانده‌اند. بیشترین تعاونی منحل شده ثبت شده در برنامه سوم تعاونی‌های خدمات با ۷ واحد و بیشترین تعاونی منحل شده ثبت شده در برنامه چهارم تعاونی‌های صنعتی با ۹ واحد بوده است.

جدول ۶. تعاونی‌های منحل شده بر اساس رشته فعالیت در برنامه‌های سوم و چهارم - درصد

برنامه‌ها	برنامه / رشته فعالیت	اعتبار	چند منظوره	خدمات	صنعتی	عمرانی	فرش دستباف	کشاورزی	مسکن	معدنی
برنامه سوم	منحل شده	~	~	~	~	~	~	~	~	~
برنامه چهارم		~	~	~	~	~	~	~	~	~

منبع: اداره کل تعاون استان زنجان

در تعاونی‌های به هدف رسیده از ۶ واحد در برنامه سوم با نرخ کاهش به ۲ واحد رسیده، ۷۵ درصد در برنامه سوم و ۲۵ درصد در برنامه چهارم به ثبت رسیده است.

تنها تعاونی‌هایی که در برنامه سوم به عنوان به هدف رسیده به ثبت رسیده است، تعاونی‌های خدمات و مسکن است. همانگونه که از جدول پیداست طی برنامه سوم تنها ۲ نوع تعاونی خدمات و مسکن به عنوان به هدف رسیده به ثبت

رسیده است و بیشترین تعاونی به هدف رسیده که ثبت شده است، تعاونی‌های مسکن است. تعاونی‌های مسکن به هدف رسیده در برنامه سوم با ۵ واحد و در برنامه چهارم با ۲ واحد به ثبت رسیده است. در برنامه چهارم تنها تعاونی که به عنوان به هدف رسیده ثبت شده است، تعاونی مسکن با ۲ واحد است. تعاونی‌های راکد از ۲۳۸ واحد در برنامه سوم با نرخ کاهش به ۱۴ واحد رسیده، به عبارتی دیگر ۹۵ درصد تعاونی‌های راکد در برنامه سوم و ۵ درصد در برنامه چهارم به ثبت رسیده است. تمام تعاونی‌هایی که به عنوان راکد در برنامه سوم ثبت شده‌اند در برنامه چهارم کاهش پیدا کرده‌اند و حتی تعدادی از آنها در برنامه چهارم به صفر رسیده است. بیشترین تعاونی راکد به ثبت رسیده در برنامه سوم مربوط به تعاونی‌های خدمات بوده و بیشترین تعاونی راکد به ثبت رسیده در برنامه چهارم مربوط به تعاونی‌های کشاورزی است.

جدول ۷. تعاونی‌های راکد بر اساس رشته فعالیت در برنامه‌های سوم و چهارم

برنامه‌ها	برنامه / رشته فعالیت	اعتبار	تأمین نیاز تولیدکنندگان	تأمین نیاز مصرف‌کنندگان	چند منظوره	خدمات	صنعتی	عمرانی	فرش دستباف	کشاورزی	مسکن	معدنی
برنامه سوم	راکد	~ 1□	~ □	~ □	~ 1	□ □ □	□ □ □	~ □	~ □	□ □ □	□ □	~ 1□
برنامه چهارم		~	~	~	1 □ □ □	□ □ □ □	1 □ □ □	~	~	□ □ □ 1	□ □ 1□	~

منبع: اداره کل تعاون استان زنجان

یکی دیگر از شاخص‌هایی که در این بخش مورد بررسی قرار می‌گیرد، وضعیت عضویت در تعاونی‌های استان زنجان در مقایسه با کشور است. نسبت جذب عضو در تعاونی‌های فعال و در دست اجرا در استان طی ۱۰ سال، به کل کشور ۱ درصد است. یعنی ۱ درصد از مجموع اعضای تعاونی‌های فعال و در دست اجرای کل کشور در تعاونی‌های استان زنجان عضویت دارند.

جدول ۸. تعداد اعضاء تعاونی‌های استان زنجان در مقایسه با کل کشور

استان، کشور /سال	۱۳۷۹	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۳	۱۳۸۴	۱۳۸۵	۱۳۸۶	۱۳۸۷	۱۳۸۸
تعداد اعضاء تعاونی‌های تشکیل شده در استان	۱۹۹۸	۳۲۳۳	۲۹۲۹	۲۰۵۹	۲۰۶۷	۴۸۶	۲۰۰۷	۱۱۲۰۸	۱۲۶۲۴	۷۱۱۴
تعداد اعضاء تعاونی‌های تشکیل شده در کشور	۲۷۶۲۱۸	۷۳۳۵۱۶	۲۴۲۳۴۵	۲۶۲۱۵۲	۱۸۹۱۲۴	۹۱۴۴۲۶	۴۴۸۲۸۱	۸۶۸۴۵۳	۴۰۹۱۰۳	۲۲۶۹۱۴
نسبت اعضاء جذب شده استان به کشور	۰.۷۲	۰.۴۴	۱.۲۱	۰.۷۹	۱.۰۹	۰.۰۵	۰.۴۵	۱.۲۹	۳.۰۹	۳.۱۴

منبع: اداره کل تعاون استان زنجان

همان طور که از جدول فوق استنتاج می‌شود، در برنامه سوم توسعه ۱ درصد از کل اعضا در تعاونی‌های استان زنجان هستند و بیشترین نسبت اعضا جذب شده استان به کشور در سال ۱۳۸۱ با ۱.۲۱ درصد بوده است.

در برنامه چهارم توسعه نیز ۱ درصد از کل اعضا در تعاونی‌های استان زنجان هستند و بیشترین نسبت اعضا جذب شده استان به کشور در سال ۱۳۸۸ با ۳.۱۴ درصد بوده است.

سال ۱۳۸۵ با تشکیل شرکت‌های تعاونی سهام عدالت عمده عضوگیری در تعاونی‌ها از این طریق صورت پذیرفت به دلیل اینکه مقایسه آمار از معیار یکسانی برخوردار باشد، تعداد اعضا تعاونی‌های سهام عدالت از آمار تعداد اعضاء تعاونی‌های استان و کشور در سال ۱۳۸۵ کسر شده است. همچنین تشکیل تعاونی‌های فراگیر و مسکن مهر موجب افزایش آمار در سال ۸۶ و ۸۷ شده است. از طرفی طبق آمار رسمی مرکز آمار ۱/۳۷ درصد از جمعیت ۱۰ سال به بالای کشور به استان زنجان اختصاص دارد در صورتی که با احتساب اعضاء تعاونی‌های سهام عدالت ۲ درصد از کل اعضا تعاونی‌ها طی سال‌های ۸۸-۷۹ مربوط به استان زنجان می‌باشد.

با توجه به آمار موجود از تعداد اعضا تعاونی‌ها، ۱۷۴۷۰ نفر در برنامه سوم به ثبت رسیده است که از این تعداد تعاونی ۶۶ درصد در تعاونی‌های فعال، ۳ درصد در تعاونی‌های در دست اجرا، ۲ درصد، در تعاونی‌های به هدف رسیده، ۷ درصد در تعاونی‌های غیرفعال، ۲۰ درصد در تعاونی‌های راکد و ۲ درصد در تعاونی‌های منحل شده عضویت داشته‌اند.

همچنین از ۷۳۷۴۲۷ نفر اعضا طی برنامه چهارم توسعه ۹۹.۸۵ درصد در تعاونی‌های فعال، ۱.۱۹ درصد در تعاونی‌های در دست اجرا، ۰.۱۸ درصد در تعاونی‌های به هدف رسیده، ۰.۲۰ درصد در تعاونی‌های غیرفعال، ۰.۰۲ درصد در

تعاونی‌های راکد و ۰.۳ درصد در تعاونی‌های منحل شده، عضویت داشته‌اند. ۹۸ درصد افراد در تعاونی‌های برنامه چهارم توسعه و تنها ۲ درصد در تعاونی‌های برنامه سوم توسعه، عضو بوده‌اند.

جدول ۹. عضویت در شرکت‌های تعاونی ثبت شده طی برنامه سوم و چهارم توسعه براساس وضعیت فعالیت

وضعیت فعالیت	برنامه سوم توسعه	برنامه چهارم توسعه
تعاونی فعال	11517	726627
تعاونی در دست اجرا	482	8783
تعاونی به هدف رسیده	282	133
تعاونی غیرفعال	1289	1509
تعاونی راکد	3502	131
تعاونی منحل شده	398	244
جمع کل	17470	737427

منبع: اداره کل تعاون استان زنجان

همچنین آمارها نشان می‌دهد که عضویت سرانه در تعاونی‌های فعال طی برنامه سوم ۲۲ نفر عضو و در برنامه چهارم ۷۵۱ نفر بوده است.

جدول ۱۰. عضویت در تعاونی‌های فعال بر اساس رشته فعالیت - درصد

برنامه‌ها	برنامه / رشته فعالیت	اعتبار	تأمین نیاز کنندگان	تأمین نیاز صنوف خدماتی	تأمین نیاز مصرف‌کنندگان	تعاونی‌های نوع جدید	چند منظوره	حمل و نقل	خدمات	صنعتی	عمرانی	فروش دستباف	کشاورزی	مسکن	معدنی
برنامه سوم	فعال	۰۰۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
برنامه چهارم	فعال	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰

منبع: اداره کل تعاون استان زنجان

افزایش تعداد اعضای تعاونی‌های فعال در برنامه چهارم به دلیل تشکیل تعاونی‌های نوع جدید است که با ۷۰۱۵۵۷ عضو بیشترین تعداد را طی دو برنامه به خود اختصاص داده است. براساس جدول بالا، در تعاونی‌های فعال طی برنامه سوم بیشترین عضویت در تعاونی‌های مسکن بوده و در تعاونی‌های فعال طی برنامه چهارم بیشترین عضویت در تعاونی‌های نوع جدید بوده است.

عضویت سرانه در تعاونی‌های غیرفعال طی برنامه سوم ۲۵ نفر عضو و در برنامه چهارم ۹ نفر می‌باشد. براساس جدول زیر، در تعاونی‌های غیر فعال طی برنامه سوم بیشترین عضویت در تعاونی‌های تأمین نیاز مصرف‌کنندگان بوده و در تعاونی‌های غیر فعال طی برنامه چهارم بیشترین عضویت در تعاونی‌های خدمات بوده است.

جدول ۱۱. عضویت در تعاونی‌های غیر فعال بر اساس رشته فعالیت - درصد

برنامه‌ها	برنامه / رشته فعالیت	اعتبار	تأمین نیاز تولید کنندگان	تأمین نیاز صنوف خدماتی	تأمین نیاز مصرف‌کنندگان	چند منظوره	حمل و نقل	خدمات	صنعتی	عمرانی	فروش دستباف	کشاورزی	مسکن	معدنی
برنامه سوم	غیر فعال	۱۰۰٪	~	~۱۰۰٪	۰۰٪	۰۰٪	~	۰۰٪	۰۰٪	~	~۰۰٪	~۰۰٪	۱۰۰٪	~
برنامه چهارم		~	~۰۰٪	~۰۰٪	۰۰٪	~۱۱۱	~۱	۰۰٪	۰۰٪	~۰۰٪	~۰۰٪	۱۰۰٪	۰۰٪	~۱۰۰٪

منبع: اداره کل تعاون استان زنجان

عضویت سرانه در تعاونی‌های منحل شده طی برنامه سوم ۱۷ نفر و در برنامه چهارم ۹ نفر عضو می‌باشد. مطابق با جدول زیر، در تعاونی‌های منحل شده طی برنامه سوم بیشترین عضویت در تعاونی‌های خدمات بوده و طی برنامه چهارم بیشترین عضویت در تعاونی‌های صنعتی بوده است.

جدول ۱۲. عضویت در تعاونی‌های منحل شده بر اساس رشته فعالیت - درصد

برنامه‌ها	برنامه / رشته فعالیت	اعتبار	چند منظوره	خدمات	صنعتی	عمرانی	فروش دستباف	کشاورزی	مسکن	معدنی
برنامه سوم	منحل شده	~۱۰۰٪	~	۰۰٪	۱۰۰٪	۰۰٪	~	۰۰٪	۰۰٪	~۱۰۰٪
برنامه چهارم		~	۰۰٪	۱۰۰٪	۰۰٪	۰۰٪	۰۰٪	۰۰٪	۰۰٪	~

منبع: اداره کل تعاون استان زنجان

عضویت سرانه در تعاونی‌های در دست اجرا طی برنامه سوم ۳۲ نفر و در برنامه چهارم ۳۸ نفر عضو می‌باشد. جدول زیر نشان می‌دهد که در تعاونی‌های در دست اجرا طی برنامه سوم بیشترین عضویت در تعاونی‌های خدمات بوده و طی برنامه چهارم بیشترین عضویت در تعاونی‌های صنعتی بوده است.

جدول ۱۳. عضویت در تعاونی‌های در دست اجرا بر اساس رشته فعالیت - درصد

برنامه‌ها	برنامه / رشته فعالیت	چند منظوره	خدمات	صنعتی	عمرانی	فرش دستباف	کشاورزی	معدنی
برنامه سوم	در دست اجرا	□□□	□□□□	□□□□	□□□□	□□□	□□	~
برنامه چهارم		□□□□	□□□□	□□□□	□□□□	□□□	□□□□	□□□

منبع: اداره کل تعاون استان زنجان

عضویت سرانه در تعاونی‌های راکد طی برنامه سوم ۱۵ نفر و در برنامه چهارم ۹ نفر عضو می‌باشد. جدول زیر گویای آن است که در تعاونی‌های راکد طی برنامه سوم بیشترین عضویت در تعاونی‌های خدمات و طی برنامه چهارم بیشترین عضویت در تعاونی‌های مسکن بوده است.

جدول ۱۴. عضویت در تعاونی‌های راکد بر اساس رشته فعالیت

برنامه‌ها	برنامه / رشته فعالیت	اعتبار	تأمین نیاز تولید کنندگان	تأمین نیاز مصرف کنندگان	چند منظوره	خدمات	صنعتی	عمرانی	فرش دستباف	کشاورزی	مسکن	معدنی
برنامه سوم	راکد	□□□	~□	~□□	□□□□	□□□□	□□□□	~□□	~□	□□□□	□□	~□
برنامه چهارم		~	~	~	□□□□	□□□□	□□□□	~	~	□□□□	□□□□	~

منبع: اداره کل تعاون استان زنجان

عضویت سرانه در تعاونی‌های به هدف رسیده طی برنامه سوم ۴۷ نفر و در برنامه چهارم ۶۷ نفر عضو می‌باشد. براساس جدول زیر، در تعاونی‌های به هدف رسیده طی برنامه سوم بیشترین عضویت در تعاونی‌های مسکن بوده و سال‌های برنامه چهارم تنها تعاونی مسکن با عضویت ۱۳۳ نفر وجود دارد.

جدول ۱۵. عضویت در تعاونی‌های به هدف رسیده بر اساس رشته فعالیت

برنامه‌ها	برنامه / رشته فعالیت	خدمات	مسکن
برنامه سوم	به هدف رسیده	□□□□	□□□□
برنامه چهارم		~	~

منبع: اداره کل تعاون استان زنجان

۲-۳- بررسی وضعیت اشتغال در تعاونی‌های استان زنجان در طول برنامه‌های سوم و

چهارم

در جدول زیر تعداد شاغلان طی برنامه چهارم توسعه و براساس آمار دریافتی از سایت وزارت تعاون آورده شده است. همان‌گونه که جدول نشان می‌دهد تعداد شاغلان در کل کشور و همچنین استان زنجان روبه افزایش بوده است و شاغلان هر سال به طور کلی محاسبه شده است. مجموع شاغلان در تعاونی‌های کل کشور طی برنامه چهارم توسعه 8015601 که متوسط شاغلان در سال ۱۳۸۴ و ۱۳۸۵ هر کدام ۱۱ نفر، ۱۳۸۶، ۱۳۸۷ و ۱۳۸۸ هر کدام ۱۳ نفر در هر شرکت بوده است. همچنین در استان زنجان مجموع شاغلان طی دوره 106848 نفر که متوسط شاغلان در سال ۱۳۸۴ و ۱۳۸۵ هر کدام ۷ نفر، ۱۳۸۶، ۱۳۸۷ هر کدام ۹ نفر و ۱۳۸۸، ۱۰ نفر در هر شرکت بوده است. استان زنجان طی برنامه چهارم توسعه تنها یک درصد از اشتغال کل کشور را به خود اختصاص داده است همچنین این نسبت در سال‌های مختلف با نوسان روبرو بوده است در حالی که میزان اشتغال هم در کشور و هم در استان هر ساله افزایش یافته است اما با این وجود نسبت اشتغال استان به کل کشور در سال ۱۳۸۶ کمترین میزان را داشته است زیرا میزان رشد اشتغال در این سال نسبت به سال قبل در کل کشور ۴۰ درصد و در استان ۳۶ درصد بوده است و این نشان می‌دهد که در این سال افزایش اشتغال استان نتوانسته است به نسبت کل کشور افزایش یابد. در سال‌های بعد (۱۳۸۷ و ۱۳۸۸) نسبت استان به کشور روند رو به رشدی داشته است و با وجود اینکه در سال ۱۳۸۷ اشتغال کشور با ۱۰ درصد رشد نسبت به سال قبل و سال ۱۳۸۸ با ۶ درصد رشد نسبت به سال قبل مواجه شده است اما این رشد در استان از سال ۱۳۸۷ تا ۱۳۸۸ هر یک نسبت به سال قبل با رشد ۲۲ درصدی مواجه بوده است و بیشترین نسبت مربوط به سال ۱۳۸۸ است.

جدول ۱۶. تعداد شاغلان شرکت‌های تعاونی طی برنامه چهارم توسعه / درصد

استان، کشور / سال	1384	1385	1386	1387	1388
کل کشور	1034708	1249866	1753303	1927482	2050242
زنجان	12868	15509	21156	25859	31456
نسبت استان به کل کشور	1.24	1.24	1.21	1.34	1.53

منبع: اداره کل تعاون استان زنجان

براساس آمار موجود در سند راهبردی استان زنجان، ایجاد فرصت شغلی در تعاونی‌های فعال و در دست اجرا طی برنامه سوم و چهارم توسعه در نوسان بوده و روند یکسانی را طی ننموده است.

جدول ۱۷. ایجاد فرصت شغلی در تعاونی‌ها (فعال و در دست اجرا) (۱۳۸۸-۱۳۷۹)

استان، کشور /سال	۱۳۷۹	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۳	۱۳۸۴	۱۳۸۵	۱۳۸۶	۱۳۸۷	۱۳۸۸
تعداد فرصت شغلی ایجاد شده در استان	۳۱۵	۹۷۷	۸۲۸	۱۴۴۷	۹۵۹	۴۰۰	۲۱۴۹	۴۰۸۷	۴۳۴۷	۵۰۲۱
تعداد فرصت شغلی ایجاد شده در کشور	۴۷۰۷۲	۴۶۵۰۳	۵۶۰۹۰	۴۲۹۴۸	۳۶۰۹۴	۳۶۸۰۳	۱۲۶۹۹۴	۳۴۱۷۴۶	۱۲۹۴۸۵	۱۱۳۰۸۴
نسبت فرصت های شغلی ایجاد شده استان به کشور- درصد	۰.۶۷	۲.۱۰	۱.۴۸	۳.۳۷	۲.۶۶	۱.۰۹	۱.۶۹	۱.۲۰	۳.۳۶	۴.۴۴

منبع: اداره کل تعاون استان زنجان

در برنامه سوم توسعه تعداد فرصت شغلی ایجاد شده در این تعاونی‌ها در کل کشور 228707 نفر و در استان 4526 بوده است که نسبت استان به کشور در طول این برنامه ۱.۹۸ درصد بوده است. طی این دوره بیشترین تعداد فرصت شغلی ایجاد شده در کل کشور در سال ۱۳۸۱ و در استان در سال ۱۳۸۲ بوده است که حتی با وجود کاهش اشتغال کل کشور نسبت به سال قبل در این سال، استان با افزایش اشتغال روبرو بوده است. همچنین بیشترین نسبت استان به کشور نیز در سال ۱۳۸۲ بوده است.

طی برنامه چهارم توسعه با رشدی ۲۲۷ درصدی این رقم در کل کشور 228707 نفر و در استان با رشدی ۲۵۴ درصدی به 16004 نفر در برنامه چهارم توسعه می‌رسد. نسبت استان به کشور به ۲.۱۴ درصد رسیده است. در سال ۱۳۸۶ در کل کشور بیشترین میزان اشتغال وجود داشته است و در استان بیشترین میزان اشتغال در سال ۱۳۸۸ بوده است. همچنین بیشترین نسبت استان به کشور نیز در سال ۱۳۸۸ بوده است.

می‌توان گفت طی دوره ده ساله مورد بررسی (۱۳۷۹-۱۳۸۸) ۲ درصد از اشتغال کشور به استان زنجان اختصاص دارد رشد سه برابری شرکت‌های تعاونی تأسیس شده در کنار رشد ۷ برابری فرصت‌های شغلی ایجاد شده از طریق تعاونی‌های تشکیل یافته در طی سال‌های ۸۵ و ۸۶ نسبت به سال ۸۴ نشان‌دهنده بی‌سابقه‌ترین رشد در بخش تعاونی کشور در طی سالیان شکل‌گیری این بخش می‌باشد. ۲۸ درصد از کل اشتغال ایجاد شده توسط بخش تعاونی در کشور در بازه زمانی ۸۵ تا ۸۶ بوده است. این امر در درجه اول نشأت گرفته از فضای ملی ایجاد شده براساس ابلاغ سیاست‌های کلی اصل ۴۴ از طرف رهبری و توجهات صورت گرفته در ابلاغیه مذکور به جایگاه و اهمیت بخش تعاون در توسعه عدالت اجتماعی و حل مشکلاتی چون بیکاری و متوازن ساختن توزیع منابع کشور و رفع انحصارات و واگذاری تصدی‌های دولتی و... و حمایت‌های دولت از برنامه‌های توسعه بخش تعاونی بوده است. از طرف دیگر این روند رو به رشد بیانگر تأثیرگذاری برنامه‌های عملیاتی تدوین و تدارک شده از طرف وزارت تعاون جهت اطلاع‌رسانی و ارتقا سطح آگاهی

اقشار مختلف جامعه و فراهم نمودن سازوکارهای مناسب برای استفاده از فرصت‌های ایجاد شده در سطح ملی می‌باشد. (بهار تعاون، شماره ۱۷)

جدول بالا فرصت‌های شغلی ایجاد شده در هر سال را از طریق تعاونی‌های فعال و در دست اجرا در کل کشور و استان بررسی می‌کند و اما هر سال تعاونی‌هایی با وضعیت فعالیت‌های متفاوت به ثبت می‌رسند و تعداد شاغلان در هریک از تعاونی‌ها نیز اعلام می‌شود و اما ممکن است وضعیت فعالیت این تعاونی‌ها در سال‌های بعد تغییر کند. در جدول زیر تعداد شاغلان در تعاونی‌هایی که هر ساله طی برنامه سوم و چهارم در استان زنجان به ثبت رسیده است براساس وضعیت فعالیت بررسی می‌کند.

تعداد کل شاغلان در تعاونی‌های ثبت شده در استان زنجان طی ده سال مورد بررسی 24221 نفر بوده است که ۲۷ درصد آن طی برنامه سوم و ۷۳ درصد آن طی برنامه چهارم اشتغال داشته‌اند. از مجموع شاغلان طی برنامه سوم ۶۳ درصد در تعاونی‌های فعال، ۷ درصد در دست اجرا، ۰.۲ درصد در تعاونی‌های به هدف رسیده، ۴ درصد غیرفعال، ۲۴ درصد راکد و ۲ درصد در تعاونی‌های منحل شده مشغول به کار بوده‌اند.

به همین ترتیب طی برنامه چهارم از مجموع شاغلان در تعاونی‌ها، ۶۷ درصد در تعاونی‌های فعال، ۲۳ درصد در دست اجرا، ۰.۱ درصد به هدف رسیده، ۸ درصد غیرفعال، ۱ درصد راکد و ۱ درصد در تعاونی‌های منحل شده اشتغال داشته‌اند.

جدول ۱۸. تعداد شاغلان در تعاونی‌های ثبت شده استان بر حسب وضع فعالیت (برنامه سوم و چهارم توسعه)

وضعیت فعالیت	برنامه سوم توسعه	برنامه چهارم توسعه
تعاونی فعال	4060	11845
تعاونی در دست اجرا	440	4127
تعاونی به هدف رسیده	14	11
تعاونی غیرفعال	289	1449
تعاونی راکد	1565	99
تعاونی منحل شده	114	208
جمع کل	6482	17739

منبع: اداره کل تعاون استان زنجان

همانگونه که مشاهده می‌شود تعداد شاغلان در تعاونی‌های فعال در برنامه چهارم نسبت به برنامه سوم از رشدی بالا برخوردار بوده است. طی برنامه سوم توسعه بیشترین افراد در تعاونی‌های فعال اشتغال داشته‌اند. جدول زیر تعداد شاغلان و همچنین میزان رشد سالیانه تعداد شاغلان را طی دو برنامه در استان نشان می‌دهد. در برنامه سوم سال ۱۳۸۳، بیشترین تعداد شاغلان را طی دوره داشته است اما بیشترین رشد نسبت به سال ماقبل مربوط به سال ۱۳۸۰ می‌باشد که

از ۳۰۶ نفر به ۶۷۲ نفر رسیده است و در سال ۱۳۸۳ با رشدی منفی نسبت به سال ماقبل مواجه بوده است. سال آخر برنامه ۹۴۰ نفر در تعاونی اشتغال داشته‌اند و سال اول ۳۰۶ نفر. همچنین بیشترین میزان اشتغال طی برنامه سوم در تعاونی‌های فعال در شهرستان خدابنده بوده است و کمترین تعداد در ایجرود. در برنامه چهارم سال ۱۳۸۱، بیشترین تعداد شاغلان را طی دوره داشته است اما بیشترین رشد نسبت به سال ماقبل مربوط به سال ۱۳۸۵ می‌باشد که از ۳۱۷ نفر به ۲۰۴۸ نفر رسیده است و در سال ۱۳۷۹ و ۱۳۸۲ با رشدی منفی نسبت به سال ماقبل مواجه بوده است. سال آخر برنامه ۳۴۴۰ نفر در تعاونی اشتغال داشته‌اند و سال اول ۳۱۷ نفر. همچنین بیشترین میزان اشتغال طی برنامه چهارم در تعاونی‌های فعال در شهرستان خدابنده بوده است و کمترین تعداد در ماهنشان. میزان رشد سال آخر به سال اول برنامه، در برنامه چهارم بیشتر بوده است.

جدول ۱۹. تعداد شاغلان در تعاونی‌های فعال استان

برنامه سوم توسعه				
۱۳۸۳	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹
جمع				
29-	64	21	120	45
میزان رشد سالیانه دوره برنامه سوم توسعه				
۱۳۸۸	۱۳۸۷	۱۳۸۶	۱۳۸۵	۱۳۸۴
برنامه چهارم توسعه				
3440	2187	3853	2048	317
جمع				
57	43-	88	546	66-
میزان رشد سالیانه برنامه چهارم توسعه				

منبع: اداره کل تعاون استان زنجان

تعاونی اعتبار از مجموع اشتغال تعاونی‌های فعال طی برنامه سوم توسعه ۰.۵۴ درصد، تعاونی تأمین نیاز تولیدکنندگان از مجموع اشتغال تعاونی‌های فعال طی برنامه چهارم توسعه 0.059 درصد، تعاونی تأمین نیاز صنوف خدماتی از مجموع اشتغال تعاونی‌های فعال طی برنامه سوم توسعه 0.17 درصد اشتغال به خود اختصاص داده است. یعنی از مجموع اشتغال در تعاونی‌های اعتبار طی برنامه سوم ۱۰۰ درصد در تعاونی‌های فعال، اشتغال دارند.

تأمین نیاز مصرف‌کنندگان از مجموع اشتغال تعاونی‌های فعال طی برنامه سوم توسعه 0.07 درصد، تعاونی تأمین نیاز مصرف‌کنندگان از مجموع اشتغال تعاونی‌های فعال طی برنامه چهارم توسعه 2.14 درصد، تعاونی نوع جدید از مجموع اشتغال تعاونی‌های فعال طی برنامه چهارم توسعه 0.39 درصد، اشتغال را به خود اختصاص داده است. تعاونی چندمنظوره از مجموع اشتغال تعاونی‌های فعال طی برنامه سوم توسعه 15.96 درصد، تعاونی چندمنظوره از مجموع اشتغال تعاونی‌های فعال طی برنامه چهارم توسعه 13.98 درصد، تعاونی حمل و نقل از مجموع اشتغال تعاونی‌های فعال طی برنامه سوم توسعه 4.83 درصد، تعاونی حمل و نقل از مجموع اشتغال تعاونی‌های فعال طی برنامه چهارم توسعه

2.26 درصد، تعاونی خدمات از مجموع اشتغال تعاونی‌های فعال طی برنامه سوم توسعه 16.95 درصد، تعاونی خدمات از مجموع اشتغال تعاونی‌های فعال طی برنامه چهارم توسعه 17.43 درصد، تعاونی صنعتی از مجموع اشتغال تعاونی‌های فعال طی برنامه سوم توسعه 14.58 درصد، تعاونی صنعتی از مجموع اشتغال تعاونی‌های فعال طی برنامه چهارم توسعه 14.54 درصد، تعاونی عمرانی از مجموع اشتغال تعاونی‌های فعال طی برنامه سوم توسعه 0.34 درصد، تعاونی صنعتی از مجموع اشتغال تعاونی‌های فعال طی برنامه چهارم توسعه 0.46 درصد، تعاونی فرش دستباف از مجموع اشتغال تعاونی‌های فعال طی برنامه سوم توسعه 1.87 درصد، تعاونی فرش دستباف از مجموع اشتغال تعاونی‌های فعال طی برنامه چهارم توسعه ۱.۴۴ درصد، تعاونی کشاورزی از مجموع اشتغال تعاونی‌های فعال طی برنامه سوم توسعه 37.51 درصد، تعاونی کشاورزی از مجموع اشتغال تعاونی‌های فعال طی برنامه سوم توسعه 32.49 درصد، تعاونی مسکن از مجموع اشتغال تعاونی‌های فعال طی برنامه سوم توسعه 6.16 درصد، تعاونی مسکن از مجموع اشتغال تعاونی‌های فعال طی برنامه چهارم توسعه 14.29 درصد، تعاونی معدنی از مجموع اشتغال تعاونی‌های فعال طی برنامه سوم توسعه 1.01 درصد، تعاونی معدنی از مجموع اشتغال تعاونی‌های فعال طی برنامه چهارم توسعه 0.51 درصد بوده است.

جدول ۲۰. وضعیت اشتغال در تعاونی‌های فعال استان بر حسب نوع فعالیت - درصد

برنامه‌ها	برنامه / رشته فعالیت	اعتبار	تأمین نیاز تولید کنندگان	تأمین نیاز صنوف خدماتی	تأمین نیاز مصرف‌کنندگان	تعاونی‌های نوع جدید	چند منظوره	حمل و نقل	خدمات	صنعتی	عمرانی	فرش دستباف	کشاورزی	مسکن	معدنی
برنامه سوم	فعال	~□□	~	~□	~□	~	□□□	□□□	□□□□	□□□	~□□	~□□□	□□□□	□□□□	□□
برنامه چهارم		~	~□□	~	□□□	~□□	□□□□	□□□	□□□□	□□□□	~□□□	~□□□	□□□□	□□□□	~□□

منبع: اداره کل تعاون استان زنجان

تعداد شاغلان در تعاونی‌های در دست اجرا در برنامه چهارم نسبت به برنامه سوم از رشدی بالا برخوردار بوده است. و از ۴۴۰ نفر به ۴۱۲۷۰ نفر رسیده است. همچنین بیشترین میزان اشتغال طی برنامه چهارم در تعاونی‌های در دست اجرا بوده است. روند اشتغال طی برنامه سوم توسعه در تعاونی‌های در دست اجرا نشان می‌دهد که این روند در سال ۱۳۸۰ با رشدی بسیار بالا نسبت به سال قبل با ۳۰۵ نفر بیشترین میزان را نشان می‌دهد. در برنامه چهارم توسعه بیشترین میزان اشتغال مربوط به سال ۱۳۸۷ با ۲۱۴۲ نفر است. مشاهده می‌شود که در برنامه سوم و چهارم، بیشترین میزان اشتغال مربوط به تعاونی‌های صنعتی بوده است.

جدول ۲۱. وضعیت اشتغال در تعاونی‌های در دست اجرا - درصد

برنامه‌ها	برنامه / رشته فعالیت	چند منظوره	خدمات	صنعتی	عمرانی	فرش دستباف	کشاورزی	معدنی
برنامه سوم	در دست اجرا	۱۱۱	۱۱۱	۱۱۱	۱۱۱	۱۱۱	۱۱۱	۱۱۱
برنامه چهارم		۱۱۱	۱۱۱	۱۱۱	۱۱۱	۱۱۱	۱۱۱	۱۱۱

منبع: اداره کل تعاون استان زنجان

از مجموع اشتغال در تعاونی‌های در دست اجرا طی برنامه سوم توسعه ۳۰.۲۳ درصد در تعاونی خدمات، ۳۷.۵ درصد در تعاونی‌های صنعتی، ۱۴.۷۷ درصد در تعاونی‌های عمرانی، ۱۱.۱۴ درصد در تعاونی‌های فرش دستباف، ۳.۱۸ درصد در تعاونی‌های کشاورزی اشتغال دارند.

از مجموع اشتغال در تعاونی‌های در دست اجرا طی برنامه در برنامه چهارم ۱۴.۷۳ درصد در تعاونی‌های چندمنظوره، ۲۸ درصد در تعاونی‌های خدمات، ۴۵.۰۴ درصد در تعاونی‌های صنعتی، ۰.۷۵ درصد در تعاونی‌های عمرانی، ۱.۲۴ درصد در تعاونی‌های فرش دستباف، ۹.۲۳ درصد در تعاونی‌های کشاورزی و ۰.۹۹ درصد در تعاونی‌های معدنی اشتغال دارند. در تعاونی‌هایی که غیرفعال به ثبت رسیده‌اند تعداد شاغلان در برنامه چهارم بیشتر از برنامه سوم بوده است. روند اشتغال در تعاونی‌های غیرفعال طی برنامه سوم نشان می‌دهد که بیشترین تعداد شاغلان مربوط به سال ۱۳۸۳ با ۱۵۷ نفر است و کمترین میزان آن مربوط به سال ۱۳۸۱ با ۷ نفر است در برنامه چهارم بیشترین تعداد شاغلان در سال ۱۳۸۶ با ۵۸۸ نفر و کمترین آن در سال ۱۳۸۸ با ۸۰ نفر است.

جدول ۲۲. وضعیت اشتغال در تعاونی‌های در دست اجرا

برنامه‌ها	برنامه / رشته فعالیت	اعتبار	تأمین نیاز تولید کنندگان	تأمین نیاز مصرف‌کنندگان	چند منظوره	حمل و نقل	خدمات	صنعتی	عمرانی	فرش دستباف	کشاورزی	مسکن	معدنی
برنامه سوم	غیر فعال	۱۱۱	۱۱۱	۱۱۱	۱۱۱	۱۱۱	۱۱۱	۱۱۱	۱۱۱	۱۱۱	۱۱۱	۱۱۱	۱۱۱
برنامه چهارم		۱۱۱	۱۱۱	۱۱۱	۱۱۱	۱۱۱	۱۱۱	۱۱۱	۱۱۱	۱۱۱	۱۱۱	۱۱۱	۱۱۱

منبع: اداره کل تعاون استان زنجان

بر طبق جدول بالا، بیشترین میزان اشتغال در برنامه سوم در تعاونی‌های کشاورزی بوده و در برنامه چهارم بیشترین اشتغال در تعاونی‌های خدمات بوده است.

از مجموع اشتغال در تعاونی‌های غیرفعال طی برنامه سوم توسعه ۰.۳۵ درصد در تعاونی‌های اعتبار، ۳.۱۱ درصد در تعاونی‌های تأمین نیاز مصرف‌کنندگان، ۲.۴۲ درصد در تعاونی‌های چندمنظوره، ۱۷.۶۵ درصد در تعاونی‌های خدمات، ۳۱.۴۹ درصد در تعاونی‌های صنعتی، ۲.۴۲ درصد در تعاونی‌های فرش دستباف، ۳۴.۶۰ درصد در تعاونی‌های کشاورزی و ۷.۹۶ درصد در تعاونی‌های مسکن اشتغال داشته‌اند.

از مجموع اشتغال در تعاونی‌های غیرفعال طی برنامه چهارم توسعه ۰.۴۸ درصد در تعاونی‌های تأمین نیاز تولیدکنندگان، ۰.۳۴ در تعاونی‌ها تأمین نیاز صنوف خدماتی، ۰.۲۰ درصد در تعاونی‌های تأمین نیاز مصرف‌کنندگان، ۱۴ درصد در تعاونی‌های چندمنظوره، ۱.۱ درصد در تعاونی‌های حمل و نقل، 6.34 درصد در تعاونی‌های خدمات، 23 درصد در تعاونی‌های صنعتی، ۰.۴۸ درصد در تعاونی‌های عمرانی، ۴۸.۰ درصد در تعاونی‌های فرش دستباف، ۱۹ درصد در تعاونی‌های کشاورزی، ۲ درصد در تعاونی‌های مسکن و ۳ درصد در تعاونی‌های معدنی اشتغال داشته‌اند.

در تعاونی‌های منحل شده تعداد شاغلان در برنامه چهارم بیشتر از برنامه سوم بوده است روند اشتغال در تعاونی‌های منحل شده طی برنامه سوم نشان می‌دهد که بیشترین تعداد شاغلان مربوط به سال ۱۳۸۲ با ۲۹ نفر است و کمترین میزان آن مربوط به سال ۱۳۸۳ با ۱۵ نفر است و در رابطه با برنامه چهارم بیشترین تعداد شاغلان در سال ۱۳۸۷ با ۸۲ نفر شاغل می‌باشد.

از مجموع اشتغال در تعاونی‌های منحل شده طی برنامه سوم توسعه ۶ درصد در تعاونی‌های اعتبار، ۳۲ درصد در تعاونی‌های خدمات، ۲۱ درصد در تعاونی‌های صنعتی، ۶ درصد در تعاونی‌های عمرانی، ۱۰ درصد در تعاونی‌های کشاورزی، ۱۸ درصد در تعاونی‌های مسکن و ۶ درصد در تعاونی‌های معدنی اشتغال داشته‌اند.

از مجموع اشتغال در تعاونی‌های منحل شده طی برنامه چهارم توسعه ۷ درصد در تعاونی‌های چندمنظوره، ۲۰ درصد در تعاونی‌های خدمات، ۳۳ درصد در تعاونی‌های صنعتی، ۱۲ درصد در تعاونی‌های عمرانی، ۳ درصد در تعاونی‌های فرش دستباف، ۲۲ درصد در تعاونی‌های کشاورزی و ۳ درصد در تعاونی‌های مسکن اشتغال داشته‌اند.

جدول ۲۳. وضعیت اشتغال در تعاونی‌های منحل شده

برنامه‌ها	برنامه / رشته فعالیت	اعتبار	چند منظوره	خدمات	صنعتی	عمرانی	فرش دستباف	کشاورزی	مسکن	معدنی
برنامه سوم	منحل شده	6	0	32	21	6	0	10	18	6
برنامه چهارم		0	7	20	33	12	3	22	3	0

منبع: اداره کل تعاون استان زنجان

در تعاونی‌های به هدف رسیده نیز تعداد شاغلان در برنامه چهارم نسبت به برنامه سوم کمتر شده است. روند اشتغال طی برنامه سوم توسعه در تعاونی‌های به هدف رسیده نشان می‌دهد که این روند در سال ۱۳۸۳ با ۷ نفر بیشترین میزان

را نشان می‌دهد که به دلیل ثبت تعاونی خدمات با گرایش خدمات بهداشتی و درمانی است با ۷ نفر عضو زن و بقیه سال‌ها ثبت تعاونی‌های مسکن با گرایش‌های متفاوت است. در برنامه چهارم توسعه بیشترین میزان اشتغال مربوط به سال ۱۳۸۴ است با ۸ نفر که مربوط به تعاونی مسکن فرهنگیان می‌باشد و در شهرستان ایجرود است با ۱۰۵ نفر عضو که ۷۳ درصد آن مرد و ۲۷ درصد زن می‌باشد.

از مجموع شاغلان در تعاونی‌های به هدف رسیده ۷ نفر در تعاونی‌های خدمات و ۷ نفر در تعاونی‌های مسکن اشتغال داشته‌اند که در برنامه چهارم اشتغال در تعاونی مسکن به هدف رسیده به ۱۱ نفر می‌رسد.

جدول ۲۴. وضعیت اشتغال در تعاونی‌های به هدف رسیده-درصد

برنامه‌ها	برنامه / رشته فعالیت	خدمات	مسکن
برنامه سوم	به هدف رسیده	~	~
برنامه چهارم		~	~

منبع: اداره کل تعاون استان زنجان

در تعاونی‌های راکد تعداد شاغلان در برنامه چهارم نسبت به برنامه سوم، کاهش بسیاری داشته است. روند اشتغال در تعاونی‌های راکد طی برنامه سوم نشان می‌دهد که بیشترین تعداد شاغلان مربوط به سال ۱۳۸۲ با ۵۰۲ نفر است و کمترین میزان آن مربوط به سال ۱۳۸۳ با ۱۱۳ نفر است در برنامه بیشترین تعداد شاغلان در سال ۱۳۸۴ با ۳۵ نفر و کمترین آن در سال ۱۳۸۵ با ۷ نفر است.

از مجموع اشتغال در تعاونی‌های راکد طی برنامه سوم توسعه ۱.۳ درصد در تعاونی‌های اعتبار، ۰.۴ درصد در تعاونی‌های تأمین نیاز تولیدکنندگان، ۰.۳ درصد در تعاونی‌های مصرف‌کنندگان، ۷.۸ درصد در تعاونی‌های چندمنظوره، ۲۰ درصد در تعاونی‌های خدمات، ۳۲.۵ درصد در تعاونی‌های صنعتی، ۱ درصد در تعاونی‌های عمرانی، ۰.۵ درصد در تعاونی‌های فرش دستباف، ۳۰.۷ درصد در تعاونی‌های کشاورزی، ۴.۶ درصد در تعاونی‌های مسکن و ۰.۸ درصد در تعاونی‌های معدنی اشتغال داشته‌اند.

جدول ۲۵. وضعیت اشتغال در تعاونی‌های راکد

برنامه‌ها	برنامه / رشته فعالیت	اعتبار	تأمین نیاز تولید کنندگان	تأمین نیاز مصرف کنندگان	چند منظوره	خدمات	صنعتی	عمرانی	فرش دستباف	کشاورزی	مسکن	معدنی
برنامه سوم	راکد	1□	~□	~□	□□	□	□□□	۱	~□	□□	□□	~□
برنامه چهارم		~	~	~	1□	□□	~1	~	~	□□	□	~

منبع: اداره کل تعاون استان زنجان

از مجموع اشتغال در تعاونی‌های راکد طی برنامه چهارم توسعه ۱۶ درصد در تعاونی‌های چندمنظوره، ۲۹ درصد در تعاونی‌های خدمات، ۱۰ درصد در تعاونی‌های صنعتی، ۴۲ درصد در تعاونی‌های کشاورزی و ۲ درصد در تعاونی‌های مسکن اشتغال داشته‌اند.

جدول زیر درصد شاغلان در تعاونی‌های مختلف براساس برنامه سوم و چهارم توسعه را به ترتیب نشان می‌دهد.

جدول ۲۶. شاغلان در تعاونی‌های مختلف براساس برنامه سوم و چهارم توسعه

برنامه چهارم - درصد	برنامه سوم - درصد
کشاورزی ۲۶	کشاورزی ۳۳
صنعتی ۲۳	صنعتی ۲۱
خدمات ۲۱	خدمات ۱۹
چندمنظوره ۱۴	چندمنظوره ۱۲
مسکن ۱۰	مسکن ۶
حمل و نقل ۱.۶	حمل و نقل ۳
تأمین نیاز مصرف کنندگان ۱.۴	فرش دستباف ۲
فرش دستباف ۱.۳	عمرانی ۱.۵۶
معدنی ۰.۸	معدنی ۰.۹
عمرانی ۰.۶۶	اعتبار ۰.۷۹
تعاونی‌های نوع جدید ۰.۲۶	تأمین نیاز مصرف کنندگان ۰.۲۶
تأمین نیاز تولید کنندگان ۰.۰۸	تأمین نیاز تولید کنندگان ۱۱
تأمین نیاز صنوف خدماتی ۰.۰۳	تأمین نیاز صنوف خدماتی ۱۱

منبع: اداره کل تعاون استان زنجان

جدول زیر کارکنان دولت بر حسب وضعیت استخدامی را در سال ۱۳۸۸ در سطح اداره کا تعاون روستایی استان نشان می دهد.

جدول ۲۷. کارکنان دولت بر حسب وضعیت استخدامی

شرح	جمع	رسمی	پیمانی	کارگر دائمی	کارگر موقت	قراردادی	شرکتی	سایر
اداره کل تعاون استان زنجان	43	13	14	0	0	16	0	0
اداره کل تعاون روستایی	51	41	1	0	0	3	0	6
جمع کل	94	54	15	0	0	19	0	6

منبع: اداره کل تعاون استان زنجان

بر طبق جدول بالا:

- در مجموع تعداد کارکنان رسمی بیشتر از سایر استخدامی ها است و کارکنان استخدامی به صورت کارگر دائمی، موقت و شرکتی در مجموع نداشته اند.
 - تعداد افراد قراردادی ۱۹ نفر بوده.
 - و تعداد پیمانی ها ۱۵ نفر هستند.
- بر طبق جدول زیر، بیشترین تعداد کارکنان در بخش تعاونی با مدرک لیسانس مشغول به کار هستند در اداره کل تعاون استان زنجان با ۲۲ نفر و در اداره کل تعاون روستایی با ۱۹ نفر و کسی با مدرک دکتری در این ادارات مشغول به کار نیستند و افراد با مدارک فوق لیسانس هم مجموعاً ۵ نفر هستند. به معنایی دیگر ۵۱ درصد افراد در اداره کل تعاون استان و ۳۷ درصد در اداره کل تعاون روستایی استان دارای مدرک لیسانس هستند. افراد زیردیپلم نیز در اداره کل تعاون استان ۷ درصد و در تعاون روستایی ۱۰ درصد هستند.

جدول ۲۸. کارکنان دولت بر حسب میزان تحصیلات: ۱۳۸۸

شرح	جمع	زیر دیپلم	دیپلم	فوق دیپلم	لیسانس	فوق لیسانس	دکتری
اداره کل تعاون استان زنجان	43	3	12	2	22	4	0
اداره کل تعاون روستایی	51	5	17	9	19	1	0

منبع: اداره کل تعاون استان زنجان

افراد به کار گماشته شده بر حسب تعاونی در سال ۱۳۸۸ نسبت به سال قبل کاهش داشته است و بیشترین میزان مربوط به سال ۱۳۸۴ می‌باشد.

جدول ۲۹. افراد به کار گمارده شده بر حسب بخش تعاونی

تعداد	سال
0	1380
34	1384
2	1385
12	1386
15	1387
13	1388

منبع: اداره کل تعاون استان زنجان

روند به کار گماشتن در تعاونی نشان می‌دهد که این روند طی دوره مورد بررسی در نوسان بوده است و در سال‌هایی سیر صعودی و در سال‌هایی سیر نزولی را طی کرده است و مخصوصاً از سال ۱۳۸۰ تا ۱۳۸۱ این روند با شیبی تند صعودی و سپس با همان شیب کاهش پیدا کرده است. و در سال‌های بعد این نوسانات آرام‌تر هستند. براساس آمار سال ۱۳۸۸ تعداد افراد به کار گمارده شده بر حسب بخش تعاونی در شهرستان زنجان بیشترین تعداد را داشته است و در در خدابنده و طارم هیچ نیرویی به کار گماشته نشده است.

۳-۳- بررسی وضعیت سرمایه‌گذاری در بخش تعاونی در استان زنجان

سهامداران شرکت‌های تعاونی به عنوان تأمین‌کننده سرمایه تعاونی‌ها هستند. این افراد به نسبت سهم خود، در شرکت تعانی شریک هستند. تعداد سهامداران کل کشور طی برنامه چهارم توسعه 136006867 نفر است تعداد سهامداران استان زنجان طی برنامه چهارم 3292979 نفر است که ۲ درصد کل سهامداران کشور را تشکیل می‌دهد. تعداد سهامداران هم در کشور و هم در استان طی سال‌های برنامه چهارم روندی روبه افزایش داشته است اما همانگونه که جدول نشان می‌دهد بیشترین نسبت سهامداران استان به کل کشور مربوط به سال ۱۳۸۵ است چون در این سال سهامداران کل کشور با رشدی ۱۳۱ درصدی نسبت به سال قبل مواجه هستند این در حالی است که نسبت افزایش تعداد سهامداران در استان نسبت به کل کشور بیشتر بوده است یعنی تعداد سهامداران استان زنجان در سال ۱۳۸۵ با ۴۱۵ درصد رشد نسبت به سال قبل روبرو بوده‌اند.

متوسط سهامداران شرکت‌های تعاونی کل کشور طی برنامه چهارم توسعه در سال ۱۳۸۴ برابر با ۱۴۴ نفر، ۱۳۸۵ برابر با ۲۷۳ نفر، ۱۳۸۶ برابر با ۲۳۱ نفر، ۱۳۸۷ برابر با ۲۱۳ نفر و در سال ۱۳۸۸ برابر با ۲۰۱ نفر بوده است.

متوسط سهامداران شرکت‌های تعاونی استان زنجان طی برنامه چهارم توسعه در سال ۱۳۸۴ برابر با ۸۶ نفر، ۱۳۸۵ برابر با ۳۶۸ نفر، ۱۳۸۶ برابر با ۳۲۱ نفر، ۱۳۸۷ برابر با ۲۸۸ و در سال ۱۳۸۸ برابر با ۲۶۳ نفر بوده است.

جدول ۳۰. وضعیت تعداد سهامداران در تعاونی‌های استان زنجان

استان، کشور /سال	1384	1385	1386	1387	1388
کل کشور	12957850	29966924	30771157	31070587	31240349
زنجان	149838	771675	779768	792241	799457
نسبت استان به کل کشور درصد	1.16	2.58	2.53	2.55	2.56

منبع: اداره کل تعاون استان زنجان

با توجه به اینکه استان زنجان ۲ درصد از کل سهامداران کل کشور را شامل می‌شود ارزش آورده سهامداران استان ۳ درصد از کل سرمایه کشور را طی برنامه چهارم توسعه تأمین کرده است.

کل سرمایه آورده سهامداران شرکت‌های تعاونی طی برنامه چهارم در کشور 227144235 میلیون ریال و در استان 6216378 میلیون ریال بوده است و همان‌گونه که گفته شد ۳ درصد از سرمایه آورده سهامداران شرکت‌های تعاونی کشور را، این استان تأمین کرده است.

همان‌گونه که جدول زیر نشان می‌دهد ارزش سرمایه آورده سهامداران شرکت‌های تعاونی هر سال هم در کشور و هم در استان نسبت به سال قبل افزایش داشته است. اما براساس جدول، بیشترین نسبت سرمایه استان به کل کشور در سال ۱۳۸۴ بوده است و کمترین میزان در سال ۱۳۸۷ زیرا در سال ۱۳۸۴ سرمایه استان بیشتر از سرمایه کشور رشد داشته است و اما در سال ۱۳۸۷ بالعکس.

ارزش سرمایه آورده سرانه شرکت‌های تعاونی کل کشور طی برنامه چهارم توسعه در سال ۱۳۸۴ برابر با ۴۳۶.۵ میلیون ریال، ۱۳۸۵ برابر با ۳۷۱.۸ میلیون ریال، ۱۳۸۶ برابر با ۳۵۸.۷ میلیون ریال، ۱۳۸۷ برابر با ۳۳۸.۳ و در سال ۱۳۸۸ برابر با ۳۲۱.۸ میلیون ریال بوده است.

ارزش سرمایه آورده سرانه شرکت‌های تعاونی استان زنجان طی برنامه چهارم توسعه در سال ۱۳۸۴ برابر با ۶۷۳.۶ میلیون ریال، ۱۳۸۵ برابر با ۵۶۱.۳ میلیون ریال، ۱۳۸۶ برابر با ۵۱۹ میلیون ریال، ۱۳۸۷ برابر با ۴۶۷.۱ و در سال ۱۳۸۸ برابر با ۴۳۵.۸ میلیون ریال بوده است.

ارزش سرمایه آورده سرانه سهامداران شرکت‌های تعاونی کل کشور طی برنامه چهارم توسعه در سال ۱۳۸۴ برابر با ۳۰۳ میلیون ریال، ۱۳۸۵ برابر با ۱۰۳۶ میلیون ریال، ۱۳۸۶ برابر با ۱۰۵۵ میلیون ریال، ۱۳۸۷ برابر با ۱۰۵۹ و در سال ۱۳۸۸ برابر با ۱۰۶۰ میلیون ریال بوده است.

ارزش سرمایه آورده سرانه سهامداران شرکت‌های تعاونی استان زنجان طی برنامه چهارم توسعه در سال ۱۳۸۴ برابر با ۷۰۸۰ میلیون ریال، ۱۳۸۵ برابر با ۱۰۵۲ میلیون ریال، ۱۳۸۶ برابر با ۱۰۶۲ میلیون ریال، ۱۳۸۷ برابر با ۱۰۶۲ و در سال ۱۳۸۸ برابر با ۱۰۶۶ میلیون ریال بوده است.

جدول ۳۱. ارزش سرمایه آورده سهامداران شرکت‌های تعاونی طی برنامه چهارم توسعه

1388	1387	1386	1385	1384	استان، کشور / سال
49958749	49279888	47783191	40807876	39314531	کل کشور
1325603	1284173	1261264	1176587	1168751	زنجان
2.65	2.61	2.64	2.88	2.97	نسبت استان به کل کشور درصد

منبع: اداره کل تعاون استان زنجان

تعاونی‌هایی که هر سال به ثبت می‌رسند سرمایه اولیه‌ای را در شرکت تعاونی مورد نظر سرمایه‌گذاری می‌کنند. این سرمایه‌گذاری براساس وضعیت فعالیت طی برنامه‌های سوم و چهارم توسعه متفاوت است که در جدول زیر به تشریح آورده شده است.

براساس این جدول مجموع سرمایه اولیه در تعاونی‌ها طی برنامه سوم ۱۰۰۰۰۰۰ میلیون ریال و در برنامه چهارم ۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰ میلیون ریال بوده است و با رشدی ۳۶۷ درصدی نسبت به برنامه سوم روبرو بوده است.

به عبارتی دیگر ۱۹ درصد کل سرمایه‌های اولیه طی برنامه سوم و ۸۱ درصد طی برنامه چهارم توسعه به ثبت رسیده است. بیشترین میزان سرمایه اولیه طی ده سال به تعاونی‌های فعال اختصاص دارد با ۸۵ درصد پس از آن تعاونی راکد با ۴ درصد، غیرفعال ۳۰۲ درصد، به هدف رسیده با ۲۰۸ درصد، در دست اجرا ۲۰۶ درصد، و تعاونی‌های منحل شده با ۲ درصد کمترین میزان را داشته است.

جدول ۳۲. میزان سرمایه اولیه در تعاونی‌های فعال استان (برنامه سوم و چهارم توسعه)

وضعیت فعالیت	برنامه سوم توسعه	برنامه چهارم توسعه
تعاونی فعال	۱۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰۰
تعاونی در دست اجرا	۰۰۰۰	۰۰۰۰۰
تعاونی به هدف رسیده	۱۰۰۰۰	۰۰۱
تعاونی غیرفعال	۱۰۰۰۰۰	۰۰۰۰۰۰
تعاونی راکد	۰۰۰۰۰۰۰	۱۰۰
تعاونی منحل شده	۱۰۰۰۰	۱۰۰۱
جمع کل	۱۰۰۰۰۰	۱۰۰۱۰۰۰

منبع: اداره کل تعاون استان زنجان

طبق جدول بالا بیشترین میزان سرمایه اولیه تخصیص داده شده طی برنامه سوم و چهارم توسعه نیز مربوط به شرکت‌های تعاونی فعال است. براین اساس از کل سرمایه اولیه ثبت شده در برنامه سوم ۶۵ درصد از طریق تعاونی‌های فعال تأمین شده است که به ۹۰ درصد در برنامه چهارم می‌رسد.

سرمایه‌های تخصیص داده شده از سوی تعاونی‌های فعال طی برنامه سوم و چهارم توسعه نشان می‌دهد که این میزان به طور کلی در برنامه چهارم بیشتر از برنامه سوم بوده است. کل سرمایه‌های اولیه تعاونی‌های فعال طی دو دوره 150512525 میلیون ریال است که ۱۳ درصد آن در برنامه سوم به ثبت رسیده است. بیشترین رشد سرمایه در برنامه سوم، نسبت به سال قبل مربوط به سال ۱۳۸۰ است هر چند بیشترین میزان سرمایه در سال ۱۳۸۳ به ثبت رسیده است.

کل سرمایه‌های اولیه تعاونی‌های فعال طی دو دوره 150512525 میلیون ریال است که ۸۷ درصد آن در برنامه چهارم به ثبت رسیده است. بیشترین رشد سرمایه در برنامه چهارم، نسبت به سال قبل مربوط به سال ۱۳۸۶ است و بیشترین میزان سرمایه نیز در همین سال به ثبت رسیده است.

جدول ۳۳. وضعیت سرمایه‌گذاری در تعاونی‌های فعال

برنامه‌ها	برنامه / رشته فعالیت	اعتبار	تأمین نیاز تولید کنندگان	تأمین نیاز صنوف خدماتی	تأمین نیاز مصرف‌کنندگان	تعاونی‌های نوع جدید	چند منظوره	حمل و نقل	خدمات	صنعتی	عمرانی	فرش دستباف	کشاورزی	مسکن	معدنی
برنامه سوم	فعال	۰۰۰	۰	۱۰	۰۰۰	~	۱۱۰۰	۰۰۰	۰۰۰	۰۰	~	~۰۰	۱۰۰۱	۰۰۰۰	~۰۱
برنامه چهارم		~	~	~	~	~	~	~	~	~	~	~	~	~	~

منبع: اداره کل تعاون استان زنجان

از مجموع سرمایه‌های اولیه طی برنامه سوم از طریق تعاونی‌های فعال، ۰.۸۹ درصد از طریق تعاونی اعتبار، ۰.۰۵ درصد از طریق تعاونی‌های تأمین نیاز تولیدکنندگان، ۰.۱۹ درصد از طریق تعاونی‌های تأمین نیاز صنوف خدماتی، ۰.۷۵ درصد از طریق تعاونی‌های تأمین نیاز مصرف‌کنندگان، ۱۱.۴۷ درصد از طریق تعاونی‌های چندمنظوره، ۰.۳۷ درصد از طریق تعاونی‌های حمل و نقل، ۷.۲۸ درصد از طریق تعاونی‌های خدمات، ۴.۹ درصد از طریق تعاونی‌های صنعتی، ۰.۱۰ درصد از طریق تعاونی‌های عمرانی، ۰.۵۲ درصد از طریق تعاونی‌های فرش دستباف، ۱۵.۸۱ درصد از طریق تعاونی‌های کشاورزی، ۵۷.۲۵ درصد از طریق تعاونی‌های مسکن و ۰.۴۱ درصد از طریق تعاونی‌های معدنی تأمین شده است.

از مجموع سرمایه‌های اولیه طی برنامه چهارم از طریق تعاونی‌های فعال، ۰.۰۱ درصد از طریق تعاونی‌های تأمین نیاز تولیدکنندگان، ۰.۴ درصد از طریق تعاونی‌های تأمین نیاز مصرف‌کنندگان، ۰.۰۱ درصد از طریق تعاونی‌های نوع جدید، ۳.۱۵ درصد از طریق تعاونی‌های چندمنظوره، ۰.۱۹ درصد از طریق تعاونی‌های حمل و نقل، ۲۵.۳۳ درصد از طریق تعاونی‌های خدمات، ۱.۳۲ درصد از طریق تعاونی‌های صنعتی، ۰.۰۳ درصد از طریق تعاونی‌های عمرانی، ۰.۱۲ درصد از طریق تعاونی‌های فرش دستباف، ۴.۵۱ درصد از طریق تعاونی‌های کشاورزی، ۶۳.۳۷ درصد از طریق تعاونی‌های مسکن و ۱.۵۵ درصد از طریق تعاونی‌های معدنی تأمین شده است.

از کل سرمایه اولیه ثبت شده در برنامه سوم ۱.۱ درصد از طریق تعاونی‌های در دست اجرا تأمین شده است که به ۳ درصد در برنامه چهارم می‌رسد. سرمایه‌های تخصیص داده شده از سوی تعاونی‌های در دست اجرا طی برنامه سوم و چهارم توسعه نشان می‌دهد که این میزان به طور کلی در برنامه چهارم بیشتر از برنامه سوم بوده است.

کل سرمایه‌های اولیه تعاونی‌های در دست اجرا طی دو دوره 4567700 میلیون ریال است که ۷ درصد آن در برنامه سوم به ثبت رسیده است. بیشترین رشد سرمایه در برنامه سوم، نسبت به سال قبل مربوط به سال ۱۳۸۰ است هر چند بیشترین میزان سرمایه در سال ۱۳۸۱ به ثبت رسیده است

کل سرمایه‌های اولیه تعاونی‌های در دست اجرا طی دو دوره 4567700 میلیون ریال است که ۹۳ درصد آن در برنامه چهارم به ثبت رسیده است. بیشترین رشد سرمایه در برنامه چهارم، نسبت به سال قبل مربوط به سال ۱۳۸۴ است و بیشترین میزان سرمایه در سال ۱۳۸۸ به ثبت رسیده است.

جدول ۳۴. وضعیت سرمایه‌گذاری در تعاونی‌های در دست اجرا

برنامه‌ها	برنامه / رشته فعالیت	چند منظوره	خدمات	صنعتی	عمرانی	فرش دستباف	کشاورزی	معدنی
برنامه سوم	در دست اجرا	□□	□□	□□□	□□	□1	□1	۰
برنامه چهارم		□	□	□1	□	□	□	1

منبع: اداره کل تعاون استان زنجان

از مجموع سرمایه‌های اولیه طی برنامه سوم از طریق تعاونی‌های در دست اجرا، ۹.۴ درصد از طریق تعاونی‌های چندمنظوره، ۸.۵ درصد از طریق تعاونی‌های خدمات، ۵۷.۵ درصد از طریق تعاونی‌های صنعتی، ۸.۳ درصد از طریق تعاونی‌های عمرانی، ۳.۱ درصد از طریق تعاونی‌های فرش دستباف و ۱۳ درصد از طریق تعاونی‌های کشاورزی، تأمین شده است.

از مجموع سرمایه‌های اولیه طی برنامه چهارم از طریق تعاونی‌های در دست اجرا، ۴۰ درصد از طریق تعاونی‌های چندمنظوره، ۲۰ درصد از طریق تعاونی‌های خدمات، ۲۱ درصد از طریق تعاونی‌های صنعتی، ۰.۳ درصد از طریق تعاونی‌های عمرانی، ۲ درصد از طریق تعاونی‌های فرش دستباف، ۱۷ درصد از طریق تعاونی‌های کشاورزی و ۱ درصد از طریق تعاونی‌های معدنی تأمین شده است.

از کل سرمایه اولیه ثبت شده در برنامه سوم ۴ درصد از طریق تعاونی‌های به هدف رسیده تأمین شده است که به ۲ درصد در برنامه چهارم می‌رسد. سرمایه‌های تخصیص داده شده از سوی تعاونی‌های به هدف رسیده طی برنامه سوم و چهارم توسعه نشان می‌دهد که این میزان به طور کلی در برنامه سوم بیشتر از برنامه چهارم بوده است. کل سرمایه‌های اولیه تعاونی‌های به هدف رسیده طی دو دوره 4852500 میلیون ریال است که ۲۸ درصد آن در برنامه سوم به ثبت رسیده است. بیشترین میزان سرمایه در سال ۱۳۷۹ به ثبت رسیده است. کل سرمایه‌های اولیه تعاونی‌های به هدف رسیده طی دو دوره 4852500 میلیون ریال است که ۷۲ درصد آن در برنامه چهارم به ثبت رسیده است. بیشترین میزان سرمایه در سال ۱۳۸۶ به ثبت رسیده است.

جدول ۳۵. وضعیت سرمایه‌گذاری در تعاونی‌های به هدف رسیده

برنامه‌ها	برنامه / رشته فعالیت	خدمات	مسکن
برنامه سوم	به هدف رسیده	٪۱	٪۹۹
برنامه چهارم			٪۱۰۰

منبع: اداره کل تعاون استان زنجان

از مجموع سرمایه‌های اولیه برنامه سوم در تعاونی‌های به هدف رسیده، ۱ درصد از طریق تعاونی‌های خدمات و ۹۹ درصد از طریق تعاونی‌های مسکن تأمین شده است و در برنامه چهارم نیز سرمایه اولیه فقط مختص تعاونی‌های مسکن است.

از کل سرمایه اولیه ثبت شده در برنامه سوم ۵.۶ درصد از طریق تعاونی‌های غیرفعال تأمین شده است که به ۳ درصد در برنامه چهارم می‌رسد. سرمایه‌های تخصیص داده شده از سوی تعاونی‌های غیرفعال طی برنامه سوم و چهارم توسعه نشان می‌دهد که این میزان به طور کلی در برنامه سوم بیشتر از برنامه چهارم بوده است. کل سرمایه‌های اولیه تعاونی‌های غیرفعال طی دو دوره 5723990 میلیون ریال است که ۳۱ درصد آن در برنامه سوم به ثبت رسیده است. بیشترین رشد سرمایه در برنامه سوم، نسبت به سال قبل مربوط به سال ۱۳۸۲ است هر چند بیشترین میزان سرمایه در سال ۱۳۸۰ به ثبت رسیده است

کل سرمایه‌های اولیه تعاونی‌های غیرفعال طی دو دوره 5723990 میلیون ریال است که ۶۹ درصد آن در برنامه چهارم به ثبت رسیده است. بیشترین رشد سرمایه در برنامه چهارم، نسبت به سال قبل مربوط به سال ۱۳۸۵ است و بیشترین میزان سرمایه در سال ۱۳۸۵ به ثبت رسیده است.

جدول ۳۶. وضعیت سرمایه‌گذاری در تعاونی‌های غیر فعال

برنامه‌ها	برنامه / رشته فعالیت	اعتبار	تأمین نیاز تولید کنندگان	تأمین نیاز صنوف خدماتی	تأمین نیاز مصرف‌کنندگان	چند منظوره	حمل و نقل	خدمات	صنعتی	عمرانی	فرش دستباف	کشاورزی	مسکن	معدنی
برنامه سوم	غیر فعال	۱۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱
برنامه چهارم	غیر فعال	۱۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱

منبع: اداره کل تعاون استان زنجان

از مجموع سرمایه‌های اولیه طی برنامه سوم از طریق تعاونی‌های غیرفعال، ۲.۷ درصد از طریق تعاونی اعتبار، ۷.۱۲ درصد از طریق تعاونی‌های تأمین نیاز مصرف‌کنندگان، ۱.۴۹ درصد از طریق تعاونی‌های چندمنظوره، ۵.۷۴ درصد از طریق تعاونی‌های خدمات، ۸.۳۹ درصد از طریق تعاونی‌های صنعتی، ۰.۰۱ درصد از طریق تعاونی‌های عمرانی، ۰.۶ درصد از طریق تعاونی‌های فرش دستباف، ۱۰.۷۳ درصد از طریق تعاونی‌های کشاورزی و ۶۳.۲۳ درصد از طریق تعاونی‌های مسکن تأمین شده است.

از مجموع سرمایه‌های اولیه طی برنامه چهارم از طریق تعاونی‌هایی که غیرفعال شده‌اند ۲.۷ درصد از طریق تعاونی‌های اعتبار، ۰.۰۵ درصد از طریق تعاونی‌های تأمین نیاز تولیدکنندگان، ۰.۱۱ درصد از طریق تعاونی‌های تأمین نیاز صنوف خدماتی، ۰.۰۳ درصد از طریق تعاونی‌های تأمین نیاز مصرف‌کنندگان، ۴.۸۹ درصد از طریق تعاونی‌های چندمنظوره، ۰.۳۳ درصد از طریق تعاونی‌های حمل و نقل، ۱۹.۶ درصد از طریق تعاونی‌های خدمات، ۳۴ درصد از طریق تعاونی‌های صنعتی، ۰.۲۶ درصد از طریق تعاونی‌های عمرانی، ۰.۲۶ درصد از طریق تعاونی‌های فرش دستباف، ۶.۶۱ درصد از طریق تعاونی‌های کشاورزی، ۳۳.۲ درصد از طریق تعاونی‌های مسکن و ۰.۴۸ درصد از طریق تعاونی‌های معدنی تأمین شده است.

از کل سرمایه اولیه ثبت شده در برنامه سوم 6 درصد از طریق تعاونی‌های منحل شده تأمین شده است که به ۱.۲ درصد در برنامه چهارم می‌رسد. سرمایه‌های تخصیص داده شده از سوی تعاونی‌های منحل شده طی برنامه سوم و چهارم توسعه نشان می‌دهد که این میزان به طور کلی در برنامه سوم بیشتر از برنامه چهارم بوده است. کل سرمایه‌های اولیه تعاونی‌های منحل شده طی دو دوره 3511450 میلیون ریال است که ۴۹ درصد آن در برنامه سوم به ثبت رسیده است. بیشترین رشد سرمایه در برنامه سوم، نسبت به سال قبل مربوط به سال ۱۳۸۰ است و بیشترین میزان سرمایه نیز در سال ۱۳۸۰ به ثبت رسیده است.

کل سرمایه‌های اولیه تعاونی‌های منحل شده طی دو دوره 3511450 میلیون ریال است که ۵۱ درصد آن در برنامه چهارم به ثبت رسیده است. بیشترین میزان سرمایه در سال ۱۳۸۷ به ثبت رسیده است.

جدول ۳۷. وضعیت سرمایه‌گذاری در تعاونی‌های منحل شده

برنامه‌ها	برنامه / رشته فعالیت	اعتبار	چند منظوره	خدمات	صنعتی	عمرانی	فرش دستباف	کشاورزی	مسکن	معدنی
برنامه سوم	منحل شده	۱	۰	۰	۱	۱	۰	۵	۱	۱
برنامه چهارم			۱	۰	۰	۱	۰	۱	۰	۰

منبع: اداره کل تعاون استان زنجان

از مجموع سرمایه‌های اولیه طی برنامه سوم از طریق تعاونی‌های منحل شده، ۰.۶۱ درصد از طریق تعاونی اعتبار، ۶۶.۶ درصد از طریق تعاونی‌های خدمات، ۳.۱۴ درصد از طریق تعاونی‌های صنعتی، ۰.۷ درصد از طریق تعاونی‌های عمرانی، ۲۶.۵ درصد از طریق تعاونی‌های کشاورزی، ۱.۸ درصد از طریق تعاونی‌های مسکن و ۰.۶۱ درصد از طریق تعاونی‌های معدنی تأمین شده است.

از مجموع سرمایه‌های اولیه طی برنامه چهارم از طریق تعاونی‌هایی که منحل شده‌اند، ۱.۱ درصد از طریق تعاونی‌های چندمنظوره، ۳.۲۸ درصد از طریق تعاونی‌های خدمات، ۷۷ درصد از طریق تعاونی‌های صنعتی، ۱.۲ درصد از طریق تعاونی‌های عمرانی، ۰.۵۹ درصد از طریق تعاونی‌های فرش دستباف، ۱۵.۹۰ درصد از طریق تعاونی‌های کشاورزی، ۰.۵۹ درصد از طریق تعاونی‌های مسکن تأمین شده است.

جدول ۳۸. وضعیت سرمایه‌گذاری در تعاونی‌های راکد

برنامه‌ها	برنامه / رشته فعالیت	اعتبار	تأمین نیاز تولید کنندگان	تأمین نیاز مصرف‌کنندگان	چند منظوره	خدمات	صنعتی	عمرانی	فرش دستباف	کشاورزی	مسکن	معدنی
برنامه سوم	راکد	~ ۰۰	~ ۱۰	~ ۱۰۰	~ ۰۰	~ ۰۰	~ ۱۰۰	~ ۰۰	~ ۱	~ ۰۰	~ ۱	~ ۰۰
برنامه چهارم						~ ۱	~ ۱۰۰	~	~	~ ۱	~ ۰۰	~

منبع: اداره کل تعاون استان زنجان

از مجموع سرمایه‌های اولیه طی برنامه سوم از طریق تعاونی‌های راکد، ۰.۵۵ درصد از طریق تعاونی اعتبار، ۰.۱۸ درصد از طریق تعاونی‌های تأمین نیاز تولیدکنندگان، ۱.۹ درصد از طریق تعاونی‌های تأمین نیاز مصرف‌کنندگان، ۳.۲۹ درصد از طریق تعاونی‌های چندمنظوره، ۲۶.۲ درصد از طریق تعاونی‌های خدمات، ۱۶.۴ درصد از طریق تعاونی‌های صنعتی، ۰.۳۹ درصد از طریق تعاونی‌های عمرانی، ۲.۱ درصد از طریق تعاونی‌های فرش دستباف، ۴۶.۶ درصد از طریق تعاونی‌های کشاورزی، ۱.۹ درصد از طریق تعاونی‌های مسکن و ۰.۵۵ درصد از طریق تعاونی‌های معدنی تأمین شده است. از مجموع سرمایه‌های اولیه طی برنامه چهارم از طریق تعاونی‌هایی که راکد مانده‌اند، ۱.۲ درصد از طریق تعاونی‌های چندمنظوره، ۱۰.۳ درصد از طریق تعاونی‌های خدمات، ۱.۵۹ درصد از طریق تعاونی‌های صنعتی، ۲.۸ درصد از طریق تعاونی‌های کشاورزی، ۸۴ درصد از طریق تعاونی‌های مسکن تأمین شده است. از کل سرمایه اولیه ثبت شده در برنامه سوم ۱۹ درصد از طریق تعاونی‌های راکد تأمین شده است که به ۰.۹ درصد در برنامه چهارم می‌رسد. سرمایه‌های تخصیص داده شده از سوی تعاونی‌های راکد طی برنامه سوم و چهارم توسعه نشان می‌دهد که این میزان به طور کلی در برنامه سوم بیشتر از برنامه چهارم بوده است.

کل سرمایه‌های اولیه تعاونی‌های راکد طی دو دوره 7077299 میلیون ریال است که ۸۱ درصد آن در برنامه سوم به ثبت رسیده است. بیشترین رشد سرمایه در برنامه سوم، نسبت به سال قبل مربوط به سال ۱۳۸۲ است و بیشترین میزان سرمایه نیز در سال ۱۳۸۲ به ثبت رسیده است.

کل سرمایه‌های اولیه تعاونی‌های راکد طی دو دوره 7077299 میلیون ریال است که ۱۹ درصد آن در برنامه چهارم به ثبت رسیده است. بیشترین میزان سرمایه در سال ۱۳۸۶ و بیشترین رشد نسبت به سال قبل نیز در همین سال به ثبت رسیده است.

بیشترین میزان سرمایه اولیه طی ۱۰ سال مورد بررسی در تعاونی‌های مسکن با 102680215 معادل ۵۸٪ کل سرمایه اولیه و کمترین میزان سرمایه در تعاونی‌های تأمین نیاز صنوف تولیدکنندگان با 3600 نفر معادل 0.02٪ کل سرمایه‌گذاری در تعاونی‌ها دیده می‌شود.

جدول ۳۹. عملکرد اعتبارات هزینه‌ای دستگاه‌های اجرائی استان

شرح	1380	1384	1385	1386	1387	1388
اداره کل تعاون	1225	2162	2851	3231	3966	5097

منبع: اداره کل تعاون استان زنجان

جدول ۴۰. عملکرد اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای (عمرانی) دستگاه‌های اجرائی استان

شرح	1380	1384	1385	1386	1387	1388
اداره کل تعاون	0	168	370	420	875	417

منبع: اداره کل تعاون استان زنجان

جدول ۴۱. متوسط درآمد خالص سالانه یک خانوار شهری بر حسب انواع منابع تأمین درآمد (هزار ریال)

شرح	1375	1380	1384	1385	1386	1387	1388
بخش تعاونی	0	1	0	0	60	165	22
پولی	0	0	0	0	60	165	0
غیرپولی	0	1	0	0	0	0	22

منبع: اداره کل تعاون استان زنجان

متوسط درآمد خالص سالانه یک خانوار شهری بر حسب تأمین درآمد از طریق تعاونی در سال ۱۳۸۰ از بخش تعاونی ۱۰۰۰ ریال بوده است که بخش پولی صفر و از طریق غیرپولی ۱۰۰۰ ریال کسب کرده است. در سال‌های ۱۳۷۵، ۱۳۸۴، ۱۳۸۵ هیچ درآمدی از این طریق کسب نشده است. در سال ۱۳۸۶ از طریق پولی ۶۰۰۰۰ ریال و در سال ۱۳۸۷ باز هم از طریق پولی ۱۶۵۰۰۰ ریال و در سال ۱۳۸۸ از طریق غیرپولی از ۲۲۰۰۰ ریال بطور متوسط درآمد کسب کرده‌اند.

جدول ۴۲. متوسط درآمد خالص سالانه یک خانوار روستایی بر حسب انواع منابع تأمین درآمد

شرح	1375	1380	1384	1385	1386	1387	1388
بخش تعاونی	0	51	0	0	0	113	482
پولی	0	51	0	0	0	113	307
غیر پولی	0	0	0	0	0	0	175

منبع: اداره کل تعاون استان زنجان

متوسط درآمد خالص سالانه یک خانوار روستایی بر حسب تأمین درآمد از طریق تعاونی در سال‌های ۱۳۷۵، ۱۳۸۴، ۱۳۸۵ و ۱۳۸۶ صفر بوده است اما در سال ۱۳۸۰ و ۱۳۸۷ از طریق پولی به ترتیب ۵۱۰۰۰ و ۱۱۳۰۰۰ ریال درآمد کسب کرده‌اند و در سال ۱۳۸۸ هم از طریق پولی و هم غیر پولی ۴۸۲۰۰۰ ریال به طور متوسط درآمد کسب کرده‌اند.

۴- ارزیابی سیاست‌ها و اقدامات اجرایی دستگاه برای توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری در برنامه‌های سوم و چهارم توسعه

پس از پیروزی انقلاب اسلامی ضرورت مشارکت مردم در زمینه‌های اقتصادی و اجتماعی از جمله توسعه فعالیت‌های تولیدی، گسترش فرصت‌های اشتغال و تعمیم عدالت اجتماعی از طریق تعاونی‌ها مورد توجه قرار گرفت و این موضوع در اصول ۴۳ و ۴۴ قانون اساسی متجلی گردید.

در اصل ۴۴ قانون اساسی بخش تعاون به عنوان دومین بخش اقتصاد کشور در کنار بخش‌های دولتی و خصوصی معرفی گردید و در اصل ۴۳ قانون اساسی: تأمین امکانات کار برای همه به منظور رسیدن به اشتغال کامل و قرار دادن و مسائل کار در اختیار همه کسانی که قادر به کارند ولی وسایل کار ندارند در شکل تعاونی مقرر و در قانون بخش تعاونی اقتصاد جمهوری اسلامی ایران نیز بر ایجاد و تأمین شرایط و امکانات کار برای همه به منظور رسیدن به اشتغال کامل قرار گرفتن مدیریت و سرمایه و منافع حاصله در اختیار نیروی کار از جمله اهداف بخش تعاونی عنوان گردیده است.^۱

در برنامه سوم توسعه، بخش تعاونی ایران در قالب یک گزینه، تأمین ۴۶۵ هزار شغل جدید و در قالب گزینه‌های دیگر ۱۰۶۵ هزار فرصت شغلی جدید را هدف قرار داده بود که آمارهای موجود از موفقیت نسبی بخش تعاون و شرکت‌های تعاونی از این نظر حکایت دارد. در برنامه چهارم توسعه نیز یکی از مهمترین شاخص‌های توسعه بخش تعاون افزایش فرصت شغلی در تعاونی‌ها (نفر) می‌باشد که در این بخش به این موضوع پرداخته می‌شود. تشکیل ۱۴۱ هزار واحد تعاونی در کشور در طول برنامه چهارم، واگذاری سهام عدالت و ۵۰ درصد سهام شرکت‌های دولتی به تعاونی‌ها، سرمایه‌گذاری

^۱ معاونت تشکیل، توسعه و نظارت تعاونی‌ها دفتر تعاونی‌های توزیعی

۶۷ هزار میلیارد تومان در بخش تعاون در طول برنامه چهارم توسعه، رسیدن سهم بخش تعاون در اقتصاد ملی به ۲۵ درصد در پایان برنامه پنجم نیز از جمله برنامه‌های در نظر گرفته شده در نظام اقتصادی کشور است که ضمن اینکه نشان‌دهنده ارزش قائل شدن برای بخش تعاون و تعاونی‌هاست، متضمن اهمیت بعد اقتصادی تعاونی‌هاست که تا به حال مغفول مانده است.

در همین راستا به منظور اشتغالزایی در استان زنجان ۱۵ هزار شغل در بخش تعاون استان باید ایجاد شود. سهم استان زنجان از دو و نیم میلیون فرصت شغلی جدیدی که در کشور باید ایجاد شود، ۴۰ هزار فرصت شغلی است که از این مقدار باید ۱۵ هزار شغل در بخش تعاون ایجاد شود. (دبیر اتاق تعاون زنجان: 1390/02/31)^۱

طبق آماري که در فصل قبلي ارائه شد طی اقداماتی که در زمینه تعاون انجام شد آمارها در برنامه چهارم نسبت به برنامه سوم بهبود نسبی در بعضی از متغیرها یافته است ولی در بعضی از متغیرها وضعیت بدتری نسبت به برنامه سوم پیدا کرده است. به عنوان نمونه در تعداد، عضویت، اشتغال و سرمایه‌گذاری تعاونی‌های فعال و در دست اجرا در برنامه چهارم افزایش داشته است.

کاهش تعاونی‌های راکد، به عنوان نقاط قوت و کاهش تعاونی به هدف رسیده، افزایش تعاونی غیرفعال تعاونی منحل شده به عنوان نقاط ضعف مطرح است. یکی از دلایل افزایش در متغیرهای تعاونی‌های فعال در برنامه چهارم این است که در برنامه چهارم تعاونی‌هایی با عنوان، تعاونی نوع جدید با گرایش سهام عدالت در کشور تشکیل گردید.

۴-۱- سهام عدالت

هیات دولت در بهمن ماه سال ۸۴ آیین‌نامه اجرایی افزایش ثروت خانوارهای ایرانی را با نام سهام عدالت به تصویب رساند. این برنامه که با به کارگیری راه کارهای خاص خود به تعدیل اقتصادی کارا در اقتصاد پرداخته اهداف زیر را دنبال می‌نماید:

- توزیع متعادل ثروت و درآمد در کشور
- افزایش ثروت و ایجاد درآمد دائمی برای خانوارهای نیازمند
- تسریع در روند خصوصی‌سازی از طریق واگذاری گسترده سهام شرکت‌های دولتی
- استفاده از روش‌های سالم‌تر و شفاف‌تر جهت واگذاری سهام شرکت‌ها
- متکی به خود نمودن خانوارهای نیازمند و کاهش تعهدات مستقیم دولت و نهادهای حمایتی

¹ <http://www.icc-coop.ir/news/module/>

- کاهش اندازه بخش دولتی و انتقال تصدی‌ها به عموم مردم
- گسترش سهم بخش تعاون در اقتصاد کشور
- تفکیک مناسب‌تر وظایف حاکمیتی و بنگاهداری، سازماندهی کارا تر بنگاه‌های دولتی و کارآمد کردن دولت در عرصه وظایف حاکمیتی

ارکان اجرایی این طرح شرکت کارگزاری سهام عدالت، شرکت‌های سرمایه‌گذاری استانی و شرکت‌های تعاونی عدالت تعریف گردید که تشکیل آن بر عهده وزارت تعاون قرار گرفت. در این راستا **بخش تعاون استان زنجان** نیز از سال ۸۵ تا پایان سال ۸۹ اقدام به تأسیس ۷ شرکت تعاونی سهام عدالت در شهرستان‌ها و یک اتحادیه سهام عدالت استان زنجان نمود. تعداد اعضاء تعاونی‌های سهام عدالت ۷۰۱۵۵۷ نفر می‌باشد. به عبارتی می‌توان گفت بیش از ۷۰٪ جمعیت استان عضو شرکت‌های تعاونی بوده‌اند که تا پایان سال ۹۰ کلیه مشمولین عضویت در تعاونی‌های سهام عدالت عضوگیری خواهند شد.^۱

یکی از فعالیت‌های صورت گرفته برای راه‌اندازی مجدد تعاونی‌های غیرفعال تشکیل ستادهای بازسازی این گروه از تعاونی‌ها است که هم اکنون کار خود را آغاز کرده‌اند تا از طریق کمک بانک توسعه تعاون و صندوق ضمانت سرمایه‌گذاری بخش تعاون مشکلات آنها حل شود. حدود ۱۲ درصد از تعاونی‌های ایجاد شده جدید در سال‌های گذشته نیز غیرفعال است. تعاونی‌های راکد در برنامه سوم توسعه ۲۳۸ واحد بوده است که با رشد منفی ۹۵ درصد به ۱۳ واحد در برنامه چهارم رسیده است. فعال کردن تعاونی‌های نیمه فعال و راکد از اقدامات وزارت تعاون در چهار سال گذشته بوده است در چهار سال گذشته ۷۰ هزار شرکت تعاونی جدید فعالیت خود را در کشور آغاز کرده‌اند. (قائم مقام وزیر تعاون ۳۸۸/۱۱/۰۷)

تشکیل شرکت تعاونی فراگیر جوانان و دیگر شرکت‌های فراگیر در زنجان آغاز نهضتی است که زمینه حضور مردم را در زمینه‌های مختلف فراهم می‌کند. سهم تعاون از اقتصاد باید در پایان برنامه پنجم به ۲۵ درصد برسد، برای رسیدن به این چشم‌انداز تأسیس شرکت‌های فراگیر پیش‌بینی شده است. تأسیس و تشکیل چنین شرکت‌هایی می‌تواند هم در اشتغال و هم در بالا بردن اقتصاد در جامعه مؤثر باشد. تشکیل شرکت‌های تعاونی فراگیر ریسک‌های موجود را در جامعه بین اعضای شرکت تقسیم کرده و تهدیدات را به فرصت‌های مولد و کار آفرین و درآمدزا تبدیل می‌کند. این گونه شرکت‌ها می‌تواند محل تجمیع ایده‌ها و سرمایه‌های در یک جا شده و زمینه بالا بردن اقتصاد جامعه را فراهم کند. (مدیر کل تعاون استان زنجان ۱۳۸۶)

^۱ سند راهبردی استان زنجان

با توجه به برنامه‌ریزی‌هایی که در کشور صورت پذیرفته است، اهداف قابل توجهی برای بخش تعاون و تعاونی‌های کشور در نظر گرفته شده است. مطابق اطلاعات موجود، در پایان برنامه چهارم صادرات بخش تعاون باید به ۹ میلیارد دلار برسد و ۱۱۵ میلیون واحد مسکونی توسط بخش تعاون ساخته شود.

در مبحث کاهش تصدی‌گری دولت و واگذاری سهام شرکت‌های دولتی، ارزش سهام واگذاری شرکت‌های دولتی ۱۰۰ هزار میلیارد تومان عنوان شده است که در واگذاری این سهام بخش تعاون در اولویت قرار گرفته است. واضح است که با توجه به مشکل متعارف تعاونی‌ها در جلب و جذب سرمایه، این برنامه می‌تواند تحول بسیار عظیمی را در بخش تعاون موجب شود. اما از طرف دیگر بهره‌برداری کارآمد از این برنامه مستلزم دارا بودن تعاونی‌های کارآمد از لحاظ اقتصادی است.

علیرغم مزایای ویژه‌ای که برای بخش تعاون در نظر گرفته شده است، بررسی وضعیت موجود بخش تعاون نشان می‌دهد که در خوشبینانه‌ترین حالت سهم این بخش از اقتصاد ملی بیش از ۶ درصد نیست. ضمن آنکه علیرغم افزایش قابل توجه مشوق‌های بخش تعاون در قالب قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهارم و چهارم قانون اساسی به جز شوک موقتی که در رشد بخش تعاونی در سال‌های ۱۳۸۵ و ۱۳۸۶ به دلیل لحاظ کردن تعاونی‌های سهام عدالت در آمارهای بخش تعاون به وجود آمده، تفاوت معناداری در توسعه بخش تعاون در سال‌های پس از ابلاغ سیاست‌های کلی اصل چهارم و چهارم با قبل از آن ملاحظه نمی‌شود.^۱

۴-۲- مسکن مهر

یکی از مهمترین و عملی‌ترین اقدامات تأمین مسکن، در قالب طرح اجاره ۹۹ ساله با نام طرح مسکن مهر می‌باشد. که توسط بخش تعاون طرح‌ریزی و آغاز گردید در راستای این طرح برنامه‌ریزی در خصوص ساخت مسکن برای کلیه واجدین شرایط فاقد مسکن در قالب واگذاری حق بهره برداری زمین پیش‌بینی گردید.

استان زنجان نیز با توجه به این طرح اقدام به تشکیل شرکت‌های تعاونی مسکن مهر نمود. عملکرد این استان در خصوص مسکن مهر بسیار مطلوب بوده است، تشکیل کمیته پیگیری که به صورت هفتگی به بررسی روند کار می‌پردازد، تشکیل تیم کاری جهت نظارت بر پروژه، به روزرسانی و تکمیل فرم‌های نظارت بر پیمانکاران پروژه، همکاری ارگان‌های مربوطه و مناسب بودن موقعیت جغرافیایی زمین‌های واگذار شده موجب گردید جدول ذیل نشان دهنده عملکرد تعاونی‌های مسکن مهر نسبت به سایر تعاونی‌های مسکن می‌باشد.

^۱ ارزیابی عملکرد وزارت تعاون در توسعه تعاون‌ها (ویرایش اول)، دفتر مطالعات اقتصادی، ۱۳۸۹

لازم به توضیح است انبوه‌سازی و گسترش عمودی شهر در استان زنجان بعد از سال ۸۰ مورد توجه قرار گرفت و عمده فعالیت تعاونی‌های مسکن در قالب ساخت واحدهای مسکونی آپارتمانی بعد از سال ۸۰ بوده است. (قبل از سال ۸۰ عملکرد تعاونی‌های مسکن غیر مهر عمدتاً بر اساس ساخت شهرک و یا تحویل زمین بوده است).^۱

عملکرد استان زنجان در خصوص مسکن مهر به شرح جدول زیر است:

جدول ۴۳. وضعیت مسکن مهر

شرح	تعداد واحد مسکونی مسکن مهر برنامه‌ریزی شده جهت ساخت طی سال‌های ۸۶-۹۰	تعداد واحدهای تحویلی در پایان سال ۸۹	تعداد واحدهای مسکونی برنامه‌ریزی شده جهت تحویل در پایان سال ۹۰
مسکن مهر طی سال‌های ۸۶-۹۰	۳۷۲۷	۱۹۲۷	۱۸۰۰
مسکن غیر مهر طی سال‌های ۸۰-۹۰	۲۹۸۵*	-	-
درصد افزایش	٪۲۵	-	-

* ماخذ: آمار ماهانه ارائه شده توسط شرکت‌های تعاونی و استفاده از سامانه جامع نظارت بر مسکن مهر

تعاونی‌های مسکن غیر مهر:

- با توجه به اخذ اطلاعات از استان‌ها و دفتر تعاونی‌های عمران و مسکن و در طی جلسات برگزار شده با دفاتر تخصصی وزارت مسکن مشاهده گردیده که تعاونی‌های مسکن غیرمهر، جهت استفاده از اعتبارات قانونی با مشکل روبرو هستند. لذا پیشنهاد تأمین و تخصیص ۲۰٪ از اعتبارات بخش مسکن به این تعاونی‌ها ارائه گردید که در نهایت هیئت محترم وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۷/۱۲/۲۷ که در مرکز استان کردستان تشکیل شد با اختصاص تسهیلات به مبلغ دو هزار میلیارد ریال برای تکمیل واحد‌های مسکونی تعاونی‌های مسکن که مشمول طرح مهر نمی‌باشند با تعیین سهمیه بانک‌ها موافقت و تصویب نمود.

ضمناً جهت اخذ اطلاعات مناسب از روند ساخت و ساز و عملیات این تعاونی‌ها، طراحی فرم و سامانه اختصاصی آماری برای گزارشگیری با همکاری دفتر فناوری اطلاعات فراهم گردید. همچنین طی تعاملات انجام یافته با وزارت مسکن و شهرسازی پیشنهاد اصلاح فرمت آماری اخذ اطلاعات مسکن مهر و اصلاح برنامه نرم‌افزاری گزارشگیری از بانک‌های عامل به طوریکه بخش تعاونی کشور نیز به صورت تفکیکی در آنها لحاظ گردد، ارائه و مصوب شد.

طرح بازار مجازی سهام تعاونی‌ها:

^۱ سند راهبردی استان زنجان

برای امکان تبادل سهام و کمک به سرمایه‌گذاری در تعاونی‌ها طرح مذکور تهیه و در قالب گزارش به معاونت مربوطه ارائه گردید. همچنین طرح راه‌اندازی مبادلات سهام شرکت‌های تعاونی سهامی عام در فرابورس در حال بررسی است.

تصویب پروژه برون‌سپاری نظارت بر ده هزار تعاونی در دست اجرا:

براساس بندهای ۱۲ و ۲۱ ماده ۶۶ قانون بخش تعاونی اقتصاد جمهوری اسلامی ایران، نظارت بر طرح‌های در دست اجرای بخش تعاونی به منظور شناخت مسائل، مشکلات و نارسائی‌ها و نیز نظارت بر نحوه هزینه‌کرد تسهیلات اعطایی به تعاونی‌ها، از جمله وظایف وزارت متبوع می‌باشد؛ لذا پروژه برون‌سپاری نظارت بر ده هزار تعاونی در دست اجرا در سطح استان‌ها تهیه گردیده است. همچنین فرم‌های گزارش‌گیری و جدول توزیع استانی طرح‌های صنعتی و کشاورزی مورد بازدید توسط شرکت‌های مشاوره نیز تهیه و تنظیم شده است. ضمناً استعلام ارزیابی کیفی و فنی مشاوران، و بررسی مدارک ارسال شده انجام و در مرحله انتخاب مشاور می‌باشد.

بررسی فرم‌های نظارتی طرح‌های در دست اجرای تعاونی ارسال شده از سوی استان‌ها:

تعداد کل فرم‌های ارسال شده توسط ۹ استان (آذربایجان غربی، اردبیل، فارس، کردستان، کهگیلویه و بویراحمد، لرستان، مازندران، همدان، یزد)، ۱۸۲۹ فرم می‌باشد که از این تعداد استان‌های همدان (با ۶۹۳ فرم) و یزد (با ۲۲ فرم) به ترتیب بیشترین و کمترین تعداد فرم‌های نظارتی را ارسال نموده‌اند.

بازدید از طرح‌های در دست اجرا از طریق اعزام کارشناسان:

بالغ بر ۱۳۰ طرح در دست اجرا از طریق اعزام کارشناسان دفتر به استان‌های چهارمحال و بختیاری، خراسان جنوبی، خراسان رضوی، خوزستان، سیستان و بلوچستان، فارس، قزوین، کرمان، کرمانشاه، لرستان، هرمزگان، همدان، یزد مورد بازدید قرار گرفته‌اند.

اخذ و ارسال تصمیم‌نامه نمایندگان ویژه رئیس جمهور در خصوص کاهش آثار خشکسالی:

با توجه به مشکلات ناشی از خشکسالی برای برخی از تعاونی‌ها، پیگیری لازم جهت اخذ تصمیم‌نامه فوق‌الذکر به شماره ۱۱۶۳۱/ت/۱۰۸-ن- ۸۷/۲/۱ انجام گرفت و ضمن توجیه برخی از استان‌ها که به نوعی با مسئله درگیر بودند، تصمیم‌نامه برای کلیه استان‌ها جهت بهره‌برداری لازم ارسال گردید.

پیگیری امور تعاونی‌ها مربوط به دفاتر ستادی، ادارات کل، دستگاه‌های اجرایی، بانک‌ها و (صندوق تعاون): جهت رفع مشکلات مربوط به مسائل تسهیلاتی و اعتباری تعاونی‌ها و موارد مرتبط با دفاتر ستادی و ادارات کل تعاون استان‌ها ضمن انجام پیگیری‌های لازم نشست‌های مشترک نیز با مراجع مرتبط و در پاره‌ای موارد نشست‌های چند جانبه انجام گرفته و در خصوص رفع مشکل تعاونی‌ها و یا انعکاس درخواست‌های آنان نیز مکاتبات لازم با دستگاه‌های ذیربط انجام گرفته است. همچنین حسب تعهدات سفرهای استانی و وظایف نمایندگان در حوزه انتخابیه، اعم مسائل و مشکلات موجود به مبادی ذیربط منعکس گردید که پس از ارسال پاسخ لازم و بررسی آنها موارد به مراجع مربوطه جهت انعکاس به دستگاه‌های ذیربط یا نمایندگان محترم منعکس گردید. انجام این موارد بالغ بر ۴۰۰۰ مکاتبه و پیگیری است. طبق بند ۳ ماده ۶۶ قانون بخش تعاون اقتصاد جمهوری اسلامی در خصوص جلب و هماهنگی حمایت‌ها و کمک‌ها و تسهیلات و امکانات دولتی و عمومی برای بخش تعاون این دفتر مأموریت یافته است تا ضمن هماهنگی با سایر دستگاه‌های اجرایی زمینه همکاری پایدار و جذب کمک‌های آنان برای تعاونی‌ها را فراهم نماید. بر این اساس تنظیم تفاهم‌نامه‌های همکاری فیما بین وزارت تعاون و سایر دستگاه‌های اجرایی در دستور کار این دفتر قرار گرفته است. در حال حاضر تفاهم با سازمان محیط زیست، سازمان تربیت بدنی، سازمان بازنشستگی کشوری مورد پیگیری شده است.

وضعیت کلی تعاونی‌ها و اجرای نظام نظارت و ارزیابی تعاونی‌ها:

به موجب آمار واصله از ادارات کل تعاون استان‌ها و دفاتر ستادی حوزه معاونت نظارت و توسعه تعاونی‌ها در شش ماهه اول سال ۸۸ تعداد ۱۲۰۷۵۲ اتحادیه و شرکت تعاونی (فعال و در دست اجرا) وجود داشته و تعداد ۱۱۳۸۶ واحد آنها مورد نظارت واقع شده که ۹ درصد تعاونی‌ها می‌باشد. همچنین تعداد ۱۰۹۷۶ واحد از تعاونی‌ها (۹۶ درصد نظارت) توسط کارشناسان وزارت متبوع و ۵۳۶ واحد توسط اتحادیه‌های تعاونی (۵ درصد نظارت) و ۱۱۹۳ واحد (۱۰ درصد نظارت) توسط سایر اشخاص حقیقی یا حقوقی (بازرسان تعاونی‌ها، مؤسسات خصوصی و تعاونی) مورد نظارت واقع شده‌اند.^۱

سایر موارد:

^۱ گزارش عملکرد اجرای نظام نظارت و ارزیابی تعاونی‌ها توسط ادارات کل تعاون استان‌ها و دفاتر ستادی در شش‌ماهه اول سال ۱۳۸۸

- انعقاد تفاهم نامه با بنیاد ملی نخبگان به منظور بررسی و حمایت از طرح های دانش بنیان و معرفی و ارسال به اداره کل تعاون استان تهران و صندوق تعاون.

- همکاری و هماهنگی در تنظیم پیش نویس آئین نامه اجرائی ماده ۲۹ قانون سیاست های کلی اصل ۴۴ (دفتر).
- اعزام کارشناسان دفتر (رسمی و فرار دادی) به دوره های آموزشی در جهت ارتقا و توانمندی شغلی و افزایش بهره وری به میزان ۸۹۲ نفر ساعت.

- همکاری در تدوین برنامه ها:
با توجه به اهداف، امکانات و ظرفیت های کاری در تدوین برنامه دفتر که متناسب با اهداف راهبردی معاونت طرح و برنامه می باشد؛ با کمک دفتر برنامه ریزی پیگیری های لازمه به عمل آمد و بخشی از برنامه ها در حوزه اعتبارات و تسهیلات تهیه، تدوین و ارائه گردید.

- انجام اطلاع رسانی در زمینه منابع اعتباری بخش تعاون و نحوه چگونگی استفاده از آن:
در جهت تنویر افکار عمومی و اطلاع رسانی شفاف در ۳ برنامه رادیویی مدرسه تعاون به انعکاس فعالیت های عمده دفتر پرداخته شد که در این راستا پس از شرکت در برنامه های مربوطه فایل های متنی برنامه جهت درج در سایت تحویل دفتر ترویج گردید.

- با توجه به ارسال برخی از پیشنهادات قابل طرح در هیأت محترم دولت و یا کمیسیون های زیر مجموعه حسب تکالیف و وظایف دفتر، اظهار نظر های مربوطه به مراجع ذیربط منعکس گردید.
- ساماندهی نحوه گزارش گیری:

پیگیری در زمینه ساماندهی نحوه گزارش گیری و جمع بندی عملکرد تسهیلات شرکت های تعاونی تحت پوشش ادارات کل تعاون استان ها و تهیه فرم های مربوطه جهت قرار گیری در سامانه جامع آماری وزارت متبوع از طریق دفتر آمار و فناوری اطلاعات.^۱

اعتبارات اتحادیه ها

در قانون بودجه هر سال علاوه بر اعتبار تخصصی در بخش مسکن مهر (از سال ۱۳۸۶) سالانه بودجه ای را با عنوان سرمایه در گردش که صرفاً جهت تأمین مصالح در اختیار اتحادیه ها و شرکت های تعاونی مسکن که وظیفه تأمین مصالح را جهت تعاونی های تحت پوشش خود دارند از ردیف جدول شماره ۶ پیوست آیین نامه اجرایی پیوست قانون بودجه

^۱ نادر محمد جعفری آشنایی با تسهیلات بانکی بخش تعاون و مقایسه عملکرد تسهیلات سال ۱۳۸۷ با سنوات گذشته

لحاظ می‌گردد. در سال جاری (۱۳۸۸) از کل مبلغ تخصیصی به دفتر تعاونی‌های توزیعی به مبلغ یکپهزار میلیارد ریال، بالغ بر ۵۵۰ میلیارد ریال به بخش مسکن تخصیص داده شده است که به ترتیب ذیل بین اتحادیه‌ها و شرکت‌های تعاونی توزیعی و تخصیصی داده شده است.

۱. اتحادیه شرکت‌های تعاونی مسکن فرهنگیان ایران ۵۰۰ میلیارد ریال.
۲. اتحادیه شرکت‌های تعاونی مسکن کارگران ایران (اسکان) ۴۰ میلیارد ریال.
۳. شرکت تعاونی مسکن سامانه گستر ۱۰ میلیارد^۱.

۵- تحلیل نقاط قوت، ضعف، فرصت‌ها و تهدیدهای اشتغال در بخش‌های تحت تصدی و نظارت دستگاه به منظور تعیین مزیت‌های نسبی و رقابتی بخش‌های تولیدکننده کالاها و خدمات قابل مبادله در بازار

۵-۱) فرصت‌ها

- ذهنیت مثبت به تعاون در جامعه با فعالیت‌های چند سالیه اخیر تعاون
- جایگاه ویژه بخش تعاون در سند چشم‌انداز و قانون سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی و قانون برنامه پنجم
- گسترش پوشش سهام عدالت در جامعه
- اختصاص سهم بالایی از تسهیلات اشتغالزا و کارآفرین به شرکت‌های تعاونی
- جمعیت جوان، تحصیلکرده و سایر عوامل تولید در استان برای توسعه بخش تعاون
- گسترش پوشش سهام عدالت در جامعه
- اختصاص سهم بالایی از تسهیلات اشتغالزا و کارآفرین به شرکت‌های تعاونی
- جمعیت جوان، تحصیلکرده و سایر عوامل تولید در استان برای توسعه بخش تعاون
- تشکیل بانک توسعه تعاون و صندوق ضمانت سرمایه‌گذاری بخش تعاون
- وجود یک دستگاه دولتی مدافع بخش تعاون و تعاونی‌ها در مراجعه مختلف دولتی و در سطح ملی و بین‌المللی

^۱ مهدی گرنامه‌یه- جواد بخشیان

- امکان تجمیع واحدهای همگن (اعم از خصوصی و تعاونی) در قالب تعاونی‌های تأمین نیاز تولیدکنندگان صنعتی و معدنی جهت رفع نیازهای صنفی و مشترک و انجام فعالیت‌های اقتصادی مورد نیاز آنها
- امکان ایجاد جاذبه‌های سرمایه‌گذاری منطقه‌ای و تجمیع سرمایه‌های کوچک محلی جهت ایجاد واحدهای بزرگ صنعتی و معدنی با توجه به ظرفیت‌ها و پتانسیل‌های هر منطقه و توزیع ثروت به صورت عادلانه در بین اقشار ساکن مناطق مستعد توسط تعاونی‌ها (همگامی با طرح‌های مورد نظر آمایش صنعتی و معدنی کشور)
- امکان استفاده از مزایای در نظر گرفته شده برای توسعه بخش تعاون در فصل سوم قانون اجراء اصل ۴۴ قانون اساسی
- کنترل بازارهای منطقه‌ای محصولات صنعتی و معدنی توسط تعاونی‌های تأمین نیاز تولیدکنندگان مواد صنعتی و معدنی
- امکان تشکیل اتحادیه‌های تخصصی در گرایش‌های مختلف صنعتی و معدنی و نقش غیرمستقیم در سیاستگذاری کلان دولت با توجه به ارتقاء جایگاه اتاق‌های تعاون در مراجع تصمیم‌گیری دولتی
- جایگاه ویژه بخش تعاون در قانون اجرای سیاست‌های کلی نظام در تحقق اصل ۴۴
- تعامل فعال با بخش‌های دولتی و خصوصی، جلب مشارکت خارجی
- سازماندهی گروه‌های مردمی و حضور فعال آنها در روند خصوصی‌سازی
- ایجاد و گسترش پارک‌ها و مراکز رشد علم و فن‌آوری با مشارکت تشکلهای تعاونی
- حفظ محیط زیست، تعاونی‌های متشکل از ساکنان هر یک از مناطق کشور هرگز نقش منفی نخواهند داشت؛ زیرا نفع آنها در حفظ محیط زیست خودشان است. همچنین سازماندهی جنگل‌نشینان و توسعه زراعت چوب، از جمله اقدامات مؤثر تعاونی‌ها می‌تواند باشد.
- ارتقای سلامت و بهبود کیفیت زندگی، تعاونی‌ها از طریق عضویت فراگیر عامه مردم در تعاونی‌های خدمات بهداشتی درمانی می‌تواند ضمن کاهش قیمت‌ها در بخش بهداشت و درمان به بهداشت و سلامت جامعه نیز کمک کنند
- ارتقای عدالت اجتماعی از طریق گسترش عضویت؛ برقراری فرصت‌های اقتصادی مساوی؛ تسهیل دسترسی همگان به منابع و امکانات؛ توانمندسازی جوانان، زنان، فارغ‌التحصیلان دانشگاهی برای اشتغال و ایجاد بنگاه‌های اقتصادی مقتدر؛ حفظ و بهبود اشتغال موجود؛ گسترش مالکیت و حضور عامه مردم در

- فعالیت‌های اقتصادی و واگذاری ترجیحی سهام بنگاه‌های اقتصادی بخش دولتی می‌توانند موجب تحقق عدالت اجتماعی و بهبود ضریب جینی شوند
- توانمندسازی فقرا و فقرزدایی از جمله اقداماتی است که می‌تواند از طریق تعاونی‌ها نتیجه بهتری عاید کشور کند.
 - در توسعه فرهنگی کشور، تعاونی‌ها به دو روش یکی از طریق ترویج فرهنگ تعاون و دیگری از طریق گسترش تعاونی در عرصه فرهنگی می‌توانند نقش ایفا کنند.
 - نوسازی دولت و ارتقای اثربخشی حاکمیت، با گسترش تعاونی‌ها و انتقال بخشی از تصدی‌های اقتصادی و اجتماعی دولت به بخش تعاونی از یک طرف و همچنین اصلاح نقش وزارت تعاون در مجموعه حاکمیتی کشور به نحوی که قادر به گسترش جدی تعاونی‌های باشد، از طرف دیگر مطلوب‌تر خواهد بود.

۵-۲- تهدیدها

- عدم ارزیابی و تعیین سهم بخش تعاون در اقتصاد
- نبود ضمانت اجرایی مناسب به منظور دستیابی بخش تعاون به سهم ۲۵ درصدی از تولید ناخالص داخلی
- روند کند اجرای قانون اجرایی سیاست‌های کلی اصل ۴۴
- هماهنگی و تعاملات نامناسب بین بخش‌ها
- پایین بودن تحقیقات علمی و دانشگاهی مربوط به بخش تعاون
- عدم ارزیابی و تعیین سهم بخش تعاون در اقتصاد
- وجود ابهامات و نواقص در قوانین و مقررات مرتبط با بخش تعاون
- نبود ضمانت اجرایی مناسب به منظور دستیابی بخش تعاون به سهم ۲۵ درصدی از تولید ناخالص داخلی
- هماهنگی و تعاملات نامناسب بین بخش‌ها
- پایین بودن تحقیقات علمی و دانشگاهی مربوط به بخش تعاون
- حضور پررنگ دولت در بخش تعاون
- ساختار نامناسب نهادهای مرتبط با بخش تعاون به خصوص اتاق‌های تعاون
- ساختار نامناسب نهادی برای فعالیت تعاونی‌ها
- عدم مشارکت اعضا در فعالیت تعاونی‌ها

- ساختارهای ناکارآمد حاکم بر مدیریت تعاونی‌ها
- کوچک بودن مقیاس تعاونی‌ها
- تفاوت، تداخل و تناقض قوانین ناظر بر تعاونی‌ها
- عدم شفافیت رابطه دولت و تعاونی‌ها
- ناسازگاری وظایف نظارتی در تعاونی‌های دوجنسیتی
- محیط کسب و کار نامناسب
- حضور کمرنگ تعاونی‌ها در بازارهای پولی و مالی
- وجود انحصارات دولتی در بخش عمده‌ای از فعالیتهای خدماتی نظیر آموزش و پرورش، آموزش عالی، خدمات بهداشتی و درمانی و...
- محدودیت قانونی عرصه فعالیت تعاونی‌ها و ممنوعیت ورود تعاونی‌ها به فعالیتهای صدر اصل ۴۴
- عدم دیدگاه و نگرش مناسب نسب به تعاونی‌ها
- عدم وجود منابع و اعتبارات کافی برای توسعه تعاونی‌ها
- تفکر حاکمیت اقتصاد بازار در بین برخی از مسئولین کشور علیرغم توقع آنها از تعاونی‌ها در خصوص ارائه خدمات بهتر و ارزان‌تر
- وجود تغییرات در سیاست‌های دولت در زمینه واگذاری فعالیت‌ها و استفاده از خدمات تعاونی‌ها که سبب سلب امکان برنامه‌ریزی و تثبیت موفقیت کاری آنها می‌گردد
- انتظار و توقع مردم از ارائه خدمات اجتماعی مناسب‌تر و ارزان‌تر تعاونی‌ها، بدون دریافت تسهیلات متناسب از دولت
- مداخله دستگاه‌های دولتی در امور مدیریتی تعاونی‌ها
- عدم حمایت دولت در تأمین بخشی از هزینه‌های بازاریابی و تبلیغات
- عدم ارائه مشوق‌ها و جوائز صادراتی با هدف افزایش قابلیت‌ها و مزیت‌های صادراتی
- عدم عضویت در سازمان‌های تجاری منطقه‌ای و بین‌المللی
- عدم پوشش صندوق ضمانت صادرات برای مواردی که صادرات آنها به روش اعتبار اسنادی میسر نیست.

- نبود ابزارهای حمایتی و تشویقی با هدف گسترش صادرات با در نظر گرفتن ارزش افزوده بیشتر، بازاریابی و حفظ و نگهداری بازارها، بسته‌بندی مناسب، تنوع تولید و بازار، اشتغالزایی همراه با تکنولوژی برتر، قابلیت رقابت یا مزیت نسبی
- کمبود کمک به ایجاد صندوق‌های حمایت از صادرات در قالب تشکلهای تعاونی
- عدم اعزام هیأت‌های تجاری در قالب تشکلهای تعاونی بزرگ
- عدم جلب و جذب سرمایه و تکنولوژی پیشرفته خارجی و تعامل با اقتصاد جهانی به ویژه تعاونی‌های سایر کشورها
- عدم آماده‌سازی تعاونی‌ها جهت مواجهه هوشمندانه با قواعد جهانی در یک فرایند تدریجی و هدفمند.
- عدم برقراری تعاملات و ارتباطات فراگیر سازمان‌های منطقه‌ای و بین‌المللی تعاون
- عدم کمک دولت به تعاونی‌ها در بازاریابی و حفظ و نگهداری بازارها
- ضعف در زنجیره تعاونی‌ها و تقویت ارتباط بین تعاونی‌ها در سطح داخلی و بین‌المللی
- ضعف در توسعه امر بیمه در تعاونی‌ها
- ناهماهنگی و تعامل ضعیف سایر ارگان‌های دولتی با وزارت تعاون در جهت افزایش نقش تعاونی‌های در همه بخش‌های اقتصادی کشور
- عدم تخصیص یا وجود منابع اعتباری و تسهیلات بانکی خاص و متناسب با شرایط فعالیت‌های تعاونی‌ها
- وجود برخی انحصارات پیدا و ناپیدا بخش‌های دولتی و خصوصی در فعالیت‌های اقتصادی کشور

۵-۳- نقاط قوت

- توانایی بخش تعاون در کاهش از تمرکز ثروت در اقتصاد استان
- وجود ظرفیت در بخش تعاون استان به منظور تأثیرگذاری در زمینه اشتغال و مسکن
- توان بالقوه بخش تعاون استان جهت جذب و تجمیع پس‌اندازهای خرد و هدایت آنها به کارآفرینی و تولید
- توانایی کاهش هزینه‌های واسطه‌ای در فرایند توزیع کالا و خدمات
- نسبت بالای تعاونی‌های فعال به کل تعاونی‌ها در استان نسبت به کشور
- وجود تعاونی‌های توسعه روستایی و دهیاری‌ها برای توسعه روستاهای استان
- توانایی بخش تعاون در کاهش از تمرکز ثروت در اقتصاد استان
- نسبت بالای تعاونی‌های فعال به کل تعاونی‌ها در استان نسبت به کشور
- وجود تعاونی‌های توسعه روستایی و دهیاری‌ها برای توسعه روستاهای استان
- اقتصادی-اجتماعی بودن اهداف فعالیت‌های تعاونی
- توانایی بالقوه سازماندهی اقشار و گروه‌ها به منظور تحقق اهداف مشترک آنها
- توانایی بالقوه برای جذب سرمایه‌های کوچک
- پیشگیری از تمرکز و انباشت ثروت و تعادل نسبت سهم اعضا
- تأمین شرایط و امکانات مالی، فیزیکی و نرم‌افزاری با هدف تقویت اشتغال جوانان
- حذف واسطه‌های غیرضروری و کاهش سطح قیمت‌ها
- سازماندهی کشاورزان به منظور انسجام فعالیت‌ها و بالا بردن رقابت آنها
- سازماندهی و تجهیز بنگاه‌های کوچک و متوسط صنعتی و خدماتی در هر رشته به منظور یکپارچه‌سازی
- سازماندهی و تجهیز منابع انسانی-مالی و فیزیکی برای توسعه مناطق کشور
- تربیت نیروهای کارآمد و مدیران توانمند
- ایجاد انسجام اجتماعی و مبارزه بنیادی با فقر و تبعیض
- ایجاد ساختار نظامند رقابتی به منظور توانمندسازی بنگاه‌های اقتصادی کوچک و متوسط.^۱
- افزایش ۲۰ درصدی مشوق‌های دولتی نسبت به سایر بخش‌های غیردولتی برای بخش تعاون

^۱ بهار تعاون، ۳ تیر ۱۳۸۷

- امکان استفاده از کمک‌های بلاعوض و پرداخت قرض‌الحسنه برای تأمین بخشی از سهم آورده اعضاء جزء سه دهک اول درآمدی جامعه
- تخفیف حق بیمه ۲۰ درصدی سهم کارفرما برای اعضا شاغل در هر تعاونی
- امکان استفاده از منابع در نظر گرفته شده در ردیف بودجه‌ای شکل‌گیری و توانمندسازی تعاونی‌ها برای مواردی مانند ارائه مشاوره، کمک به ارتقای بهره‌وری، آموزش کارآفرینی، مهارت، کارآموزی و پرداخت یارانه سود تسهیلات بانکی
- تخفیف ۲۵ درصدی مالیات ابرازی تعاونی‌ها
- امکان تشکیل تعاونی‌های فراگیر ملی و منطقه‌ای و سهامی عام
- وجود مواد ۱۷ و ۱۸ و ۱۹ قانون بخش تعاون و مواد ۹ و ۱۰ و ۱۱ و ۱۲ و ۲۹ قانون اجرای سیاست‌های اصل ۴۴ قانون اساسی جهت اعطای کمک‌های دولتی و تسهیلات به شرکت‌های تعاونی
- امکان ایجاد جاذبه‌های سرمایه‌گذاری منطقه‌ای و تجمیع سرمایه‌های کوچک محلی جهت بهره‌برداری از توانمندی‌های موجود در هر منطقه و توزیع ثروت به صورت عادلانه در بین اقشار ساکن مناطق مستعد توسط تعاونی‌ها
- تعاونی‌ها با جذب افراد بومی مناطق مختلف کشور و با استفاده از اطلاعات منطقه‌ای اعضا علاوه بر ایجاد اشتغال مولد برای آنها قادر به گسترش عدالت و منتفع کردن ساکنین مناطق محروم کشور از پتانسیل‌های می‌باشند
- تجمیع سرمایه‌های کوچک مردم
- سرمایه‌گذاری در فعالیتهای مختلف (از جمله در تولید محصولات اساسی و استراتژیک، تولید محصولات پروتئینی، تولیدات صادرات‌گرا، صنایع تکمیلی و تبدیلی بخش کشاورزی، نوسازی و توسعه باغات، صنایع مبتنی بر منابع، صنایع کوچک و متوسط، بانکداری و بیمه)
- در تعامل فعال با اقتصاد جهانی، تعاونی‌ها با سازماندهی تولیدکنندگان و تقویت توان رقابتی محصولات صادراتی کشور، گسترش فعالیت تعاونی‌های صادراتی و تعاونی‌های مرزنشین، ایجاد و توسعه تجارت الکترونیکی و سرمایه‌گذاری در فعالیتهای گردشگری مؤثر خواهند بود
- در رقابت‌پذیری اقتصاد، تعاونی‌ها می‌توانند نقش محوری ایفا کنند

- ادغام و یکپارچه سازی در بخش تعاونی، شکل گیری شرکت های تعاونی با مقیاس بزرگ جهانی از طریق جلب مشارکت بخش های دولتی، خصوصی و خارجی و گسترش خدمات پیشرفته درون بخش تعاونی نیز به رقابت پذیری اقتصاد ملی کمک شایانی می کند
- در توسعه مبتنی بر دانایی نیز نقش تعاونی ها می تواند برجسته باشد؛ زیرا در تحقق آن، «انسان محوری» نقش اساسی ایفا می کند و این از مزایای ویژه تعاونی هاست.
- ترویج و گسترش تعاونی در بخش های آموزش متوسطه، آموزش عالی و آموزش فنی و حرفه ای؛
- گسترش تعاونی های تحقیقاتی، مشاوره و خدمات نرم افزاری
- توسعه مهارت ها، آموزش ها و فن آوری اطلاعات و ارتباطات در بخش تعاونی که از اصول تعاونی هاست در توسعه دانایی کشور بسیار مؤثر است.
- امکان استفاده از آموزش های رایگان مورد نیاز برای اعضا و مدیران تعاونی ها

۴-۵- نقاط ضعف

- کافی نبودن ترویج تعاون در استان
- وابستگی زیاد تعاونی ها به تسهیلات و حمایت های دولتی
- سهم پایین بخش تعاون در اقتصاد استان
- تعدد پروژه های نیمه تمام تعاونی در سطح پروژه های اقتصادی استان
- برنامه ریزی نامناسب جهت توسعه فعالیت های رقابتی
- یکپارچه و منسجم نبودن تعاونی ها در استان و عدم امکان شکل گیری اتحادیه های قدرتمند
- کافی نبودن ترویج تعاون در استان
- وابستگی زیاد تعاونی ها به تسهیلات و حمایت های دولتی
- سهم پایین بخش تعاون در اقتصاد استان
- تعدد پروژه های نیمه تمام تعاونی در سطح پروژه های اقتصادی استان
- برنامه ریزی نامناسب جهت توسعه فعالیت های رقابتی
- پایین بودن سطح دانش مهارت ها و مدیریت در اغلب تعاونی های استان

- عدم اجرای نظام نظارتی در شرکت‌ها و اتحادیه‌های تحت پوشش دفتر از طریق اتحادیه‌ها و شرکت‌های ذیصلاح با اولویت تعاونی
- عدم نظارت بر برگزاری کلیه مجامع عمومی شرکت‌ها و اتحادیه‌های تعاونی فرا استانی
- عدم برگزاری جلسات کمیسیون ماده (۵) دستورالعمل نظارت بر انتخاب هیأت مدیره و بازرسین و مدیر عامل
- عدم شناخت وضع موجود تعاونی‌ها و بررسی خلاءهای قانونی در خصوص قوانین، آئین‌نامه‌ها، دستورالعمل و رویه‌های مربوطه و اصلاح آنها
- ضعف در استانداردسازی مدیریت و بازرسی شرکت‌ها و اتحادیه‌های تعاونی و ایجاد نظام رتبه‌بندی مدیران و بازرسان
- ضعف در بازرسی و حسابرسی دوره‌ای و موردی از تعاونی‌ها
- فعالیت اشخاصی که به هر نحو از عنوان تعاونی سوءاستفاده می‌کنند
- عدم پیگیری و اجرای بند (۱۷) ماده (۶۶) قانون بخش تعاونی عندالاقضاء
- تعاونی‌های که برخلاف قانون و مقررات بخش تعاونی عمل می‌نمایند
- عدم اعمال ماده ۵۴ قانون بخش تعاون در خصوص انحلال تعاونی‌ها
- عدم اقدام جهت برون‌سپاری فعالیت‌های نظارتی از طریق اتحادیه‌های سراسری
- ضعف در امر حسابرسی تعاونی‌های خدماتی و کمک به انجام امر حسابرسی در تعاونی‌های خدماتی فرااستانی از طریق حسابرسان ذیصلاح
- نیاز به اصلاحات ساختاری و مهندسی مجدد در فرآیندهای عملیاتی وزارت تعاون
- ضعف در مشارکت اعضاء در تصمیم‌گیری و عملیات تعاونی‌ها
- ضعف در رعایت اصل کیفیت‌گرایی (مشتری مداری) در توسعه کمی و ملحوظ داشتن موضوع ارتقاء کیفیت در کلیه سیاست‌های اجرایی و برنامه‌های عملیاتی
- ضعف در برگزاری دوره‌های آموزشی و همایش‌های تخصصی و اجرای تحقیقات کاربردی در تعاونی‌ها
- عدم توجه به اشاعه مفهوم و تبیین موضوع ارتقاء کیفیت در تعاونی‌ها
- عدم کمک به ایجاد مراکز بررسی کیفیت فعالیت در تعاونی‌ها با استفاده از خدمات کارشناسان صاحب صلاحیت

- ضعف در هماهنگی تعاونی‌ها با مؤسسات ذیربط در جهت اخذ گواهی‌های استاندارد ISO. و مدل‌های تعالی سازمان (EFQM)
- ضعف در عارضه‌یابی و رفع مشکلات مدیریتی تعاونی‌ها
- عدم ترغیب تعاونی‌ها به استفاده از خدمات شرکت‌های تعاونی مشاوره‌ای فنی و مهندسی
- عدم توانمندسازی اعضاء، مدیران، بازرسان تعاونی دربدو تشکیل مشکلات ناشی از کمبود نقدینگی تعاونی‌ها
- عدم تقویت نهادهای واسطه‌ای از قبیل اتحادیه‌ها و تعاونی‌های بزرگ و فراهم نمودن زمینه حضور آنان در مراجع تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری
- بالا بودن قیمت تمام شده محصولات تعاونی‌ها
- کمبود نمایشگاه‌های تخصصی دائمی - فصلی - محلی - منطقه‌ای و بین‌المللی
- نبود وب سایت‌های عمومی و تخصصی بخش تعاونی و عدم حمایت از ایجاد نمایشگاه‌های مجازی
- عدم انجام پژوهش‌های مناسب در زمینه صادرات در تعاونی‌ها
- ضعف اتاق تعاون مرکزی جهت هماهنگ نمودن سفرا و کاردanan و بخش‌های بازرگانی با شرکت‌های تعاونی صادرکننده خدمات فنی و مهندسی
- وجود واحدهای تولیدی و خدماتی کوچک و خرد و عدم توانمندی جهت حضور در بازارهای بین‌المللی و صادرات
- نبود طرح جامع تجارت الکترونیک در بخش تعاون
- عدم ادغام تعاونی‌های کوچک مقیاس در جهت توانمندسازی و افزایش قابلیت رقابتی آنها
- عدم اقدام جهت اجرای طرح امکان‌سنجی و طراحی ایجاد بازار سرمایه در بخش تعاونی و بررسی راهکارهای گسترش و توسعه همکاری‌های اقتصادی و تجاری شرکت‌های تعاونی
- مشکلات تأمین منابع لازم جهت توسعه و نوسازی و سرمایه در گردش تعاونی‌ها
- توان مالی نامتناسب اعضا با فعالیت‌های تعاونی
- مشارکت ضعیف برخی اعضا در فرآیند تولید و اداره واحدهای تحت پوشش تعاونی و توان فنی و تخصصی ناکافی برخی مدیران و مشکلات مدیریتی در تعاونی‌ها

- بازاریابی سنتی و نامناسب و از دست دادن تدریجی بازارها بدلایلی از قبیل تغییر سلیقه مشتریان، عدم هوشمندی در برخورد با قوانین ومقررات بازارهای داخلی و خارجی و عدم توانایی رقابت پذیری با رقیبان توسط برخی از هیات مدیره تعاونی‌ها
- به روز نبودن فناوری و تکنولوژی تولید محصولات برخی از تعاونی‌های موجود
- توان ناکافی رقابت پذیری در نزد برخی از تعاونی‌های موجود
- کمبود توان تخصصی و فنی در ساختار سازمانی و مدیریتی برخی از تعاونی‌های موجود
- استقبال نامناسب از مدیریت کنترل ضایعات و استفاده از روش‌های مناسب بهره‌وری تولید و کنترل کیفیت محصولات در جهت کاهش هزینه‌های سربار تولید توسط تعاونی‌ها
- ضعف در پیگیری ایجاد منابع و استفاده از تسهیلات خاص نوسازی و نوین‌سازی فرآیند تولید در تعاونی‌های کشور
- کمبود تخصص و دانش کافی نزد اعضای تعاونی‌ها
- وجود مشکلات جذب سرمایه‌گذاران در تعاونی‌ها به دلیل وجود حق رأی مساوی با سایر اعضا
- وجود محدودیت در مالکیت سهام و تعداد رأی در تعاونی‌ها
- توان مالی نامتناسب اعضا با فعالیت‌های تعاونی، مشارکت ضعیف در فرآیند تولید و اداره تعاونی و توان فنی و تخصصی ناکافی مدیران و مشکلات مدیریتی در تعاونی‌ها
- به وجود آمدن مشکلاتی که عملاً ادامه فعالیت تعاونی از نظر اعضا دارای توجیه نمی‌باشد مانند اختلاف اعضا، وجود معارضین محلی، وجود مانع قانونی در ادامه فعالیت، از دست رفتن بازارهای محصولات، تغییر شرایط اقتصادی و محصولات جایگزین و...
- وضعیت نامناسب امکانات زیربنایی
- عدم تمایل به ادامه فعالیت توسط اعضا و اختلاف بین آنها و وجود سوء مدیریت و سودجویی در برخی از تعاونی‌ها
- آشنایی کم مدیران تعاونی‌ها با قوانین و مقررات مربوطه خصوصاً مقررات بخش‌های تعاون
- کمبود و یا نبود نیروی انسانی ماهر و فنی بومی در بسیاری از مناطق کشور جهت جذب در تعاونی‌ها
- عدم اقدام جهت اجرای طرح امکان‌سنجی و طراحی ایجاد بازار سرمایه در بخش تعاونی و بررسی راهکارهای گسترش و توسعه همکاری‌های اقتصادی و تجاری شرکت‌های تعاونی

- مشکلات تأمین منابع لازم جهت توسعه و نوسازی و سرمایه در گردش تعاونی‌ها
- توان مالی نامتناسب اعضا با فعالیت‌های تعاونی
- مشارکت ضعیف برخی اعضا در فرآیند تولید و اداره واحدهای تحت پوشش تعاونی و توان فنی و تخصصی ناکافی برخی مدیران و مشکلات مدیریتی در تعاونی‌ها
- بازاریابی سنتی و نامناسب و از دست دادن تدریجی بازارها به دلایلی از قبیل تغییر سلیقه مشتریان، عدم هوشمندی در برخورد با قوانین و مقررات بازارهای داخلی و خارجی و عدم توانایی رقابت‌پذیری با رقیبان توسط برخی از هیات مدیره تعاونی‌ها
- به روز نبودن فناوری و تکنولوژی تولید محصولات برخی از تعاونی‌های موجود
- توان ناکافی رقابت‌پذیری در نزد برخی از تعاونی‌های موجود
- کمبود توان تخصصی و فنی در ساختار سازمانی و مدیریتی برخی از تعاونی‌های موجود
- استقبال نامناسب از مدیریت کنترل ضایعات و استفاده از روش‌های مناسب بهره‌وری تولید و کنترل کیفیت محصولات در جهت کاهش هزینه‌های سربار تولید توسط تعاونی‌ها
- ضعف در پیگیری ایجاد منابع و استفاده از تسهیلات خاص نوسازی و نوین‌سازی فرآیند تولید در تعاونی‌های کشور
- کمبود تخصص و دانش کافی نزد اعضای تعاونی‌ها
- وجود مشکلات جذب سرمایه‌گذاران در تعاونی‌ها به دلیل وجود حق رأی مساوی با سایر اعضا
- وجود محدودیت در مالکیت سهام و تعداد رأی در تعاونی‌ها
- توان مالی نامتناسب اعضا با فعالیت‌های تعاونی، مشارکت ضعیف در فرآیند تولید و اداره تعاونی و توان فنی و تخصصی ناکافی مدیران و مشکلات مدیریتی در تعاونی‌ها
- به وجود آمدن مشکلاتی که عملاً ادامه فعالیت تعاونی از نظر اعضا دارای توجیه نمی‌باشد مانند اختلاف اعضا، وجود معارضین محلی، وجود مانع قانونی در ادامه فعالیت، از دست رفتن بازارهای محصولات، تغییر شرایط اقتصادی و محصولات جایگزین و...
- وضعیت نامناسب امکانات زیربنایی
- عدم تمایل به ادامه فعالیت توسط اعضا و اختلاف بین آنها و وجود سوء مدیریت و سودجویی در برخی از تعاونی‌ها

- آشنایی کم مدیران تعاونی‌ها با قوانین و مقررات مربوطه خصوصاً مقررات بخش‌های تعاون
- کمبود و یا نبود نیروی انسانی ماهر و فنی بومی در بسیاری از مناطق کشور جهت جذب در تعاونی‌ها

۶- تعیین اهداف کمی دستگاه در دوران برنامه پنجم

اهداف کلان توسعه بخش تعاون استان زنجان در قالب شاخص‌های کلیدی توسعه بر اساس وضعیت موجود شاخص در سال پایه و پیش‌بینی در سال پایانی برنامه به شرح جدول ذیل می‌باشد.

جدول ۴۴. اهداف توسعه بخش تعاون در قالب شاخص‌های کلیدی

ردیف	شاخص کلیدی توسعه	واحد اندازه‌گیری	وضعیت سال پایه		پیش‌بینی سال ۱۳۹۴
			سال	مقدار	
1	ارتقاء سهم بخش تعاونی در اقتصاد استان به ۲۵٪ تا آخر برنامه پنج ساله پنجم	درصد	1389	7	25
2	میزان اشتغال ایجاد شده در بخش تعاون	نفر	1389	000,21	000,37
3	تعداد تعاونی فعال	واحد	1389	000,2	600,3
4	افزایش میزان صادرات	هزار دلار	1389	600,5	000,10

مأخذ: برنامه راهبردی توسعه بخش تعاون

- برنامه‌ها، طرح‌ها و پروژه‌هایی که به منظور نیل به اهداف فوق در نظر گرفته شده است، به شرح زیرند:
- تعیین شاخص‌های آماری جهت تعیین وضعیت جاری تعاونی‌ها
 - ایجاد زمینه‌های مناسب برای اجرای قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی و قانون برنامه پنجم توسعه
 - ارتقاء سهم تعاون در اقتصاد استان
 - شناخت مزیت‌های نسبی و اولویت‌های فعالیتی بخش تعاون در رشته فعالیت‌های مزیت‌دار استان
 - ارتقاء مشارکت مردم در فعالیت‌های تعاونی
 - گسترش حضور تعاونی‌ها در فعالیت‌های تولیدی
 - تأسیس تعاونی‌های دانش بنیان
 - واگذاری امور تصدی‌گری به تشکل‌های تعاونی و کاهش بروکراسی و پرهیز از مداخله در امور تعاونی‌ها و مدیریت آن‌ها
 - اولویت‌بندی صنایع در بخش تعاون با توجه به سرانه اشتغال، سرمایه‌گذاری و دوره بازگشت سرمایه

- افزایش صادرات بخش تعاون
- برگزاری مسابقات ترویجی
- برگزاری جشنواره، گردهمایی و همایش‌های استانی
- تهیه مونوگرافی از تعاونی‌های نمونه
- هدایت پس‌انداز و اعتبارات خرد به سمت فعالیت‌های تعاونی استان
- ساماندهی تعاونی‌های موجود
- تقویت تعاونی‌های مسکن در استان
- بهره‌گیری از تعاونی‌های روستایی برای توسعه روستاهای استان
- ترویج و گسترش الگوهای موفق
- تعیین موضوع فعالیت تعاونی‌های موجود به عنوان پژوهش
- ایجاد و احیاء تعاونی‌ها و اتحادیه‌ها
- بهبود شرایط رقابت‌پذیری تعاونی‌های استان
- ارتقاء ظرفیت توانمندی‌های رقابتی تعاونی‌ها
- ارتقاء بهره‌وری در تعاونی‌ها
- تعیین مزیت‌های نسبی و رقابتی بخش تعاون
- آموزش در زمینه‌های مختلف برای مدیران بخش تعاون
- توسعه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای
- افزایش کارآمدی و توانمندی تعاونی‌ها
- کمک به راه‌اندازی شرکت‌های تعاونی
- توانمندی اعضا و نیروی انسانی شاغل در بخش تعاون
- برگزاری کارگاه‌های آموزشی بازرسان و مدیران
- ایجاد بستر مناسب برای فعالیت تعاونی‌های استان
- ایجاد نهادهای مرتبط با ارائه مشاوره با کمک به ارتقاء بهره‌وری، آموزش، کارآفرینی و مهارت
- کمک به توسعه کارآفرینی تعاونی‌ها در حوزه سلامت، کشاورزی، صنعتی و خدمات
- ساماندهی متقاضیان اشتغال

- ساماندهی خوشه‌های کسب و کار روستایی
- تهیه طرح‌های اشتغالزا و خوشه‌های کسب و کار
- تسهیل ارتباطات و پیوندهای فنی و مالی و اقتصادی تعاونی‌ها
- کمک به گسترش فناوری اطلاعات در تعاونی‌ها
- ایجاد شبکه اطلاع‌رسانی بین تعاونی‌ها

۷- راهبردهای اساسی اشتغال دستگاه در دوران برنامه پنجم

- گسترش فرهنگ تعاون و عدالت اجتماعی جهت جلب سرمایه‌گذاران
- مطالعات و پژوهش‌های گسترش فرهنگ مطالعات و پژوهش‌های عدالت اجتماعی در بخش تعاون آموزش مهارت‌های عمومی به تعاونی‌ها ترویج مبانی و اصول تعاونی
- حمایت از تشکیل تعاونی و ایجاد اشتغال مولد
- بهره‌گیری از بنیادهای توسعه کارآفرینی و تعاون و سایر مؤسسه‌های ذیربط توسعه کارآفرینی تشکیل تعاونی‌های نوع جدید تشکیل تعاونی‌های متعارف
- توسعه سرمایه‌گذاری (داخلی و خارجی) در بخش تعاونی
- تأمین منابع حمایتی و ترجیحی و تسهیلات بانکی ایجاد و تقویت نهادهای پولی تعاونی ایجاد تسهیلات و تشویق سرمایه‌گذاری در تعاونی‌ها
- ارتقاء سهم تعاون در اقتصاد استان
- ارتقاء مشارکت مردم در فعالیت‌های تعاونی
- ساماندهی تعاونی‌های موجود
- بهبود شرایط رقابت‌پذیری تعاونی‌های استان
- ایجاد بستر مناسب برای فعالیت تعاونی‌های استان
- تسهیل ارتباطات و پیوندهای فنی و مالی و اقتصادی تعاونی‌ها

۸- سیاست‌ها و اقدامات اجرایی دستگاه برای پیشبرد اهداف توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری در دوران برنامه پنجم

مجموعه سیاست‌ها و اقدامات اجرایی دستگاه در جهت پیشبرد اهداف توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری به شرح زیر می‌باشد. عملیاتی ساختن این برنامه‌ها نیازمند انجام سرمایه‌گذاری است و در نهایت موجبات افزایش میزان اشتغال را فراهم خواهد آورد:

- ایجاد زمینه برای توسعه سرمایه‌گذاری
- ایجاد بنیاد توسعه کارآفرینی
- تأسیس بنیادهای توسعه کارآفرینی و تعاون به منظور سازماندهی جویندگان کار و کارآفرینان، سرمایه‌گذاران و...با هدف ایجاد فرصت‌های شغلی جدید با بهره‌گیری از مزیت‌ها و توانمندی‌های منطقه‌ای به عنوان الگوی نهادسازی در ایجاد اشتغال در سطح استان
- فرهنگ‌سازی برای تشکیل تعاونی‌ها
- ایجاد واحدهای توسعه تعاون و کارآفرینی دانشگاهی
- ارائه تسهیلات اعتباری
- پیگیری پرداخت بارانه تسهیلات سرمایه‌گذاری به تعاونی‌ها
- مطالعه و ایجاد زمینه تشکیل تعاونی‌های بانکداری و بیمه
- مطالعه و ایجاد زمینه تشکیل تعاونی‌های بیمه
- ایجاد زیرساخت‌های ارتباطی و توسعه فناوری در بخش تعاون
- تمرکززدایی و واگذاری تصدی‌ها
- توسعه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و سایر حمایت‌های لازم به منظور افزایش کارآمدی توانمندسازی تعاونی‌ها
- برگزاری دوره‌های آموزش و اقدامات ترویجی
- برگزاری همایش تخصصی با همکاری دستگاه‌های ذیربط به منظور افزایش دانش تعاونی‌ها
- آموزش و بهسازی کارکنان وزارت تعاون
- تألیف و ترجمه متون آموزشی و انتشار آنها
- برگزاری دوره به منظور ارتقای سطح دانش و تخصص مدیران و بازرسان تعاونی‌ها

- برگزاری دوره به منظور ارتقاء کیفیت مدیریت در شرکت‌ها و اتحادیه‌های تعاونی
- انجام مطالعات و طرح‌های پژوهشی
- برگزاری جشنواره تعاونی‌های برتر و معرفی برگزیدگان تعاون در هفته تعاون
- انعطاف و تنوع در شیوه‌های افزایش سرمایه و توزیع سهام در بخش تعاونی و اتخاذ تدابیر لازم به نحوی که علاوه بر تعاونی‌های متعارف، امکان تأسیس تعاونی‌های جدید در قالب شرکت سهامی عام با محدودیت
- ایجاد زمینه برای توسعه تعاونی‌ها و استفاده از ظرفیت‌های خالی تعاونی‌ها
- ایجاد زمینه برای تأسیس تعاونی‌های جدید
- تهیه طرح‌های جدید جهت توسعه بخش تعاون
- تهیه و پیشنهاد توانمندسازی و خوداتکایی تعاونی‌های سهام عدالت

۹- برنامه دستگاه برای سازماندهی و اجرای طرح‌های سرمایه‌گذاری بخش عمومی، خصوصی و تعاونی

برنامه اداره کل تعاون استان زنجان که همسو با برنامه‌های تعاون در سطح کلان کشوری است، به شرح زیر ارزیابی می‌شود:

هدف راهبردی: توسعه فرهنگ تعاون

سیاست‌های اجرایی

* جمع‌آوری و تدوین مباحث نظری مزیت کار جمعی و تعاونی و اشاره به مزیت‌های آن در جامعه.
* رساندن پیام‌ها و تأکیدات مقام معظم رهبری و سایر مسئولین نظام در بیان ضرورت تقویت بخش تعاون در سطح

استان

* ایجاد زمینه لازم در انجام پژوهش‌ها و تحقیقات و یافتن روش‌های نوگرایی در تعاون با اختصاص کمک‌های مالی.
* ترویج فرهنگ تعاون و مزیت‌های کار جمعی و ارزش گذاشتن شخصیت انسان‌ها و همت و دانش آنها در مقابل ارزش سرمایه‌ها.

* مذاکره و توجیه دستگاه‌های تخصصی و آموزشی و فرهنگی جهت گسترش آموزش‌های نظری و مهارتی با موضوعات تعاونی.

* تدوین مهندسی حرفه‌ای بخش تعاون جهت شناسایی توانمندی‌های کلیدی بخش تعاون.

- * اداره و بروز کردن اخبار سایت وزارت تعاون در جهت اطلاع‌رسانی لازم.
- * پیگیری گنج‌نیدن مباحث آموزش و ترویج تعاون در کلیه سطوح تحصیلی (کودکستان تا دانشگاه)
- * استمرار تشکیل شورای ترویج فرهنگ تعاون در استان‌ها جهت استفاده از دستگاه‌های اجرایی در پیشبرد امور تعاونی‌ها.
- * استفاده از خبرگان بخش تعاون در فعالیت‌های ترویجی.
- * استفاده از ظرفیت و امکانات اتحادیه‌ها و تشکل‌های تعاونی در ترویج و تبلیغ روش تعاون در توسعه
- * استفاده از رسانه‌های مؤثر و حمایت از آنها در جهت اطلاع‌رسانی در بخش تعاون.
- * برگزاری همایش‌ها و کنفرانس‌های علمی و ترویجی با استفاده از استادان و صاحب‌نظران و گروه‌های تعاونی.
- * تنظیم و تدوین برنامه‌های مرتبط با بخش تعاون در صدا و سیما و کمک به امر اطلاع‌رسانی در بخش تعاون.
- * تقویت تالار فکر و ایجاد مرکز نوآوری و خلاقیت در بخش تعاونی
- * شناسایی و معرفی الگوهای موفق و نمونه تعاونی
- * بهره‌گیری از اندیشه و قابلیت‌های تبلیغی علما و روحانیت در توسعه و گسترش فرهنگ تعاون.

هدف راهبردی ۳: شناسایی زمینه‌های جدید با قابلیت ورود بخش تعاون و حمایت از گسترش تعاونی‌ها

سیاست‌های اجرایی

- * بررسی و تشکیل تعاونی‌ها در زمینه‌های مستعد در رشته‌های متعدد اقتصادی در استان
- * انجام مطالعات معطوف به تنوع بخشی در شیوه‌ها و ساختار تعاونی‌ها و تدوین مدل‌ها و طرح‌های جدید و الگوی شرکت‌های تعاونی.
- * اقدام جهت طراحی و ایجاد شهرک‌ها و مجتمع‌های تعاونی در استان و استقرار تعاونی‌های جدید درون آنها با هماهنگی با وزارت و ادارات صنایع و جهاد کشاورزی و دستگاه‌های ذیربط.
- * حمایت از شرکت‌های تعاونی مادر تخصصی برای تهیه، احداث و راه‌اندازی واحدهای اقتصادی.
- * اقدام جهت تأسیس و گسترش شرکت‌های تعاونی سهامی عام (بعد از ابلاغ قانون اصل ۴۴)
- * حمایت از شکل‌گیری انواع تشکل‌های تعاونی همگن، مکمل و خوشه‌ای با هدف ارتقاء رقابت‌پذیری اعمال مدیریت یکپارچه و تکمیل زنجیره تولید و صادرات.
- * استفاده از قابلیت‌های بین‌المللی در امر تشکیل شرکت‌های تعاونی و همکاری سرمایه‌گذاران خارجی.

* اقدام جهت تشكيل تعاونى‌هاى فراگير ملى با عضویت سه دهك اول جامعه يا حضور گسترده يك مجموعه بزرگ در يك يا چند استان در قالب تعاونى.

* اقدام جهت تشكيل تعاونى‌هاى صنفى دانشگاهى از جمله تعاونى‌هاى كارآفرینى جوانان و بانوان.

* اقدام جهت تشكيل تعاونى‌هاى توليد مسكن، مصالح ساختمانى و ساير ظرفیت‌هاى وابسته به مسكن.

* اقدام جهت تشكيل تعاونى‌هاى گلخانه‌اى و مجتمع‌هاى توليدى و كشاورزى.

* پیگیری و اقدام جهت تشكيل تعاونى‌هاى صنعت CNG و تعاونى‌هاى پایین دستی در صنایع پتروشیمی و مشابه

آن.

* تشكيل تعاونى‌هاى اعتبار قرض‌الحسنه و پشتیبانى صنعتگران.

* اقدام جهت تشكيل تعاونى‌هاى نظارت بر بهداشت مواد غذایی و خدمات بهداشتى.

* حمايت از تشكيل تعاونى‌هاى بانكدارى و بیمه.

* پیگیری تشكيل تعاونى‌هاى حمل و نقل ریلی و هوایی و كشتیرانى در استان‌هاى ساحلى و خدمات حمل و نقل دستگاه‌هاى اجرايى.

* طراحی و پیگیری تشكيل تعاونى‌هاى توسعه و عمران روستایى و عشایرى با همكارى دهیارى‌ها.

* پیگیری تشكيل تعاونى‌هاى آموزش و پرورش جهت واگذارى مدارس و دبیرستان‌ها در سطوح مختلف تحصیلى... و مؤسسات خدماتى و آموزشى.

* پیگیری تشكيل تعاونى‌هاى گردشگرى و صنایع دستى و میراث فرهنگى

* پیگیری تشكيل تعاونى‌هاى آموزش فنى و حرفه‌اى.

* پیگیری تشكيل تعاونى‌هاى ورزشى و مددجویان بهزیستى و کمیته امداد امام خمینى (ره) و مهدكودك‌ها و محیط زیست و امور خیریه و اوقاف و بنیاد 15 خرداد و نظام پرستارى و فرهنگى و هنرى.

* پیگیری تشكيل تعاونى‌هاى صنعت نفت و گاز و معادن و صنایع پایین دستی آن.

* پیگیری تشكيل تعاونى‌هاى ایثارگران و استفاده از ظرفیت‌هاى سپاه و بسیج جهت حمايت از ایثارگران و توسعه بخش تعاون.

* تشكيل تعاونى‌هاى در زمینه فعالیت‌هاى بازرگانى خارجى در چهارچوب برنامه‌هاى توسعه صادرات غیرنفتى و خوشه‌هاى صادراتى کشور.

* حمايت از تشكيل شركت‌هاى تعاونى مشاوره خدمات فنى و مهندسى و مدیریت.

*طراحی مدل‌های نو از تعاونی‌های مصرف با توجه به شرایط اقتصادی و نیاز جامعه و ساماندهی آنان و تشکیل تعاونی‌های زنجیره‌ای فراگیر و بهینه شدن خدمات آنان
*انجام مطالعات لازم در زمینه طراحی روش‌های نو به درخواست بخش تعاون.

هدف راهبردی ۴: توانمندسازی و افزایش بهره‌وری در تعاونی‌ها

سیاست‌های اجرایی

- *بررسی و حمایت از تحقیقات تخصصی در زمینه شناسایی شاخص‌های بهره‌وری در بخش تعاون.
- *تدوین جدول شاخص‌های ارزیابی و اعتبارسنجی تعاونی‌ها جهت محاسبه و عملکرد تعاونی‌ها.
- *توانمندسازی اعضاء، مدیران، بازرسان تعاونی در بدو تشکیل به قوانین و مقررات تعاونی.
- *تقویت مشارکت اعضاء در تصمیم‌گیری و عملیات تعاونی‌ها.
- *تهیه و آموزش برنامه عملیاتی برای حسن اجرای قوانین و مقررات بخش تعاونی.
- *تقویت اتحادیه‌های تعاونی برای اجرای نظارت.
- *استانداردسازی مدیریت و بازرسی شرکت‌ها و اتحادیه‌های تعاونی و ایجاد نظام رتبه‌بندی مدیران.
- *عارضه‌یابی و رفع مشکلات مدیریتی تعاونی‌ها و کمک و ترغیب تعاونی‌ها به استفاده از خدمات شرکت‌های تعاونی مشاوره‌ای فنی، مهندسی و مدیریتی.
- *هماهنگی تعاونی‌های خدمات با مؤسسات ذیربط در جهت اخذ گواهی‌های استاندارد ISO و مدل‌های تعالی سازمان (EFQM)
- *ایجاد تعاونی‌های خدمات پشتیبانی حقوقی، مالی و حسابداری.
- *کمک به ارتقاء ظرفیت و توانمندی‌های رقابتی تعاونی‌ها در سطح ملی و بین‌المللی.

هدف راهبردی 5: ایجاد فرصت‌های شغلی جدید در بخش تعاون

سیاست‌های اجرایی

*اهتمام و توجه علمی و کارشناسی اتاق فکر در راستای ایجاد نوآوری و شکوفایی در توسعه اشتغال از طریق بخش تعاون.

* حمایت از اجرای اهداف بنیاد توسعه کارآفرینی و تعاون و ساماندهی مولفه‌های نیروی کار، کارآفرینان، منابع مالی و منابع طبیعی مزیت‌های منطقه‌ای استان و تشکیل هولدینگ‌های کسب و کار.

* پیگیری عملیاتی شدن تفاهم‌نامه‌های مشترک با دستگاه‌های اجرایی و تدوین طرح‌ها و پروژه مشترک با هدف بهره‌گیری از ظرفیت‌های موجود آنها و ساماندهی اشتغال جویندگان کار در قالب تعاونی‌ها.

* اجرای طرح مطالعاتی زمینه‌یابی تشکیل و توسعه تعاونی‌ها بر اساس مزیت‌ها و قابلیت‌های منطقه‌ای.

* بررسی زمینه‌های واگذاری بخشی از تصدی‌های وزارت تعاون به بنیاد توسعه کارآفرینی و تعاون، اتاق‌های تعاون و تعاونی‌های خدمات مشاوره مدیریت.

* ساماندهی متقاضیان اشتغال در سفرهای استانی هیات دولت و برگزاری جلسات توجیهی و آموزشی و حرفه‌ای و کارآموزی جهت توانمندسازی آنان برای حضور در مراکز کسب و کار.

* حمایت از جویندگان کار به ویژه جوانان و بانوان جهت استفاده از تسهیلات بانکی و تدوین طرح‌های توجیه‌دار اقتصادی آنان مطابق بند ۲ اصل ۴۴ قانون اساسی و پیگیری تسهیلات درخواست شده از طریق بانک‌ها و مراکز ذیربط.

هدف راهبردی ۶: افزایش سطح پوشش تعاونی‌ها در سه دهک پایین جامعه (عدالت اجتماعی)

سیاست‌های اجرایی

* تشکیل تعاونی‌های فراگیر ملی و استانی با عضویت افراد در سه دهک اول.

* تقویت تعاونی‌های سهام عدالت به منظور ارتقاء ظرفیت و توانمندی‌های اقتصادی آنها.

* ساماندهی تعاونی‌های شهرستانی سهام عدالت به صورت تعاونی‌های استانی.

* تشکیل تعاونی‌های فراگیر از قبیل صندوق بازنشستگی کشور به منظور بهره‌گیری از مزیت‌های قانونی جهت ساماندهی سهام واگذاری دولت بابت مطالبات کارکنان.

* فراهم نمودن زمینه پذیرش عضویت مشمولین مرحله دوم و سوم سهام عدالت در شرکت‌های تعاونی شهرستان‌ها.

* فراهم نمودن زمینه تأسیس شرکت‌های تعاونی تأمین نیاز خانواده‌های تحت پوشش کمیته امداد امام خمینی (ره)

* عملیاتی نمودن تفاهم‌نامه مشترک با سازمان بهزیستی به منظور ساماندهی مددجویان تحت پوشش با هدف توانمندسازی.

هدف راهبردی ۷: افزایش سرمایه‌گذاری و سرمایه در گردش بخش تعاون

سیاست‌های اجرایی

- * معرفی متقاضیان جوایز کار به بانک‌های عامل جهت اخذ تسهیلات برای خرید سهام تعاونی‌های اشتغالزا (به شرط اشتغال آنها)
- * اقدام جهت اخذ تسهیلات به منظور خرید سهام دولتی توسط شرکت‌های تعاونی در اجرای اصل ۴۴ قانون اساسی.
- * ساماندهی و برنامه‌ریزی منابع تعاونی‌های اعتبار برای اعطای تسهیلات به اعضا با تأکید بر ترویج فرهنگ قرض‌الحسنه.
- * حمایت از سرمایه‌گذاری در بخش تعاونی با اختصاص یارانه سود و کارمزد به تسهیلات بانکی و پیگیری یارانه‌های دولتی.
- * پیگیری چگونگی استفاده تعاونی‌ها از سرمایه در گردش دولتی و جمع‌بندی گزارش لازم

هدف راهبردی ۸: تشویق اقشار مردم به پس‌انداز و هدایت سرمایه‌های کوچک مردمی هدایت آنها به

کارآفرینی و تولید در بخش تعاون

سیاست‌های اجرایی:

- * برنامه‌ریزی و حمایت از تجمیع سرمایه‌های مردمی جهت سرمایه‌گذاری‌های بزرگ در قالب تعاونی.
- * تشکیل تعاونی‌های اعتبار اقشار مختلف با رویکرد تولید و تأکید بر ارزش و مزیت قرض‌الحسنه.
- * تشکیل تعاونی اعتبار تولید مسکن با استفاده از منابع تولیدکنندگان مسکن و تأمین مصالح.
- * تشویق تعاونگران به پس‌انداز قرض‌الحسنه در صندوق تعاون.
- * تشکیل تعاونی‌های اعتبار شهرک‌های صنعتی و صنعتگران.

هدف راهبردی ۹: توانمندسازی تعاونی‌ها و تعامل آنان با اقتصاد جهانی و حضور در بازارهای بین‌المللی

سیاست‌های اجرایی:

- * فرهنگ سازی با هدف تولید برای صادرات.
- * همکاری در برگزاری نمایشگاه‌ها و ایجاد بازارچه‌های دائمی یا دفاتر نمایندگی از طریق شرکت‌های تعاونی صادراتی.

*تقویت اتاق تعاون مرکزی جهت برگزاری نمایشگاه‌های بین‌المللی و توانمندسازی تعاونی‌ها جهت حضور در اقتصاد جهانی.

*کمک به اخذ مشوق و جوایز صادراتی با هدف افزایش قابلیت‌ها و مزیت‌های صادراتی بر اساس ضوابط وزارت بازرگانی.

*کمک به برگزاری سمینارها و همایش‌های هدفمند و کارگاه‌های آموزشی تخصصی برای صادرکنندگان.

*مشارکت دادن تشکل‌ها در امور اجرایی و نظارت بر فعالیت تجاری صادرکنندگان.

*هماهنگی جهت تشکیل شرکت‌های تعاونی در قالب خوشه‌های صادراتی بخش تعاونی با همکاری وزارت بازرگانی.

*کمک به نوسازی و تجهیز تعاونی‌های حمل و نقل صادراتی.

*ایجاد زمینه‌های تشویق برای تشکیل اتحادیه‌ها و تعاونی‌های بزرگ و توانمند صادراتی و ادغام تعاونی‌های کوچک به منظور افزایش توان صادراتی آنها با تأکید بر پتانسیل‌های استانی.

*کمک به توسعه تعاونی‌های صنعت گردشگری و توریسم و هتلداری به عنوان بستر درآمدهای ارزی ناشی از این صنعت.

*کمک به حضور فعال تعاونی‌ها در پایانه‌های مرزی بخصوص تعاونی‌های مرزنشین.

*عضویت در سازمان‌های تجاری منطقه‌ای، بین‌المللی و تقویت نمایشگاه‌های مجازی.

*کمک به اخذ تنخواه صادراتی به واحدهای تولیدی خدماتی صادراتی و تسهیلات بانکی به روش اعتبار اسنادی با نرخهای بین‌المللی.

*کمک به پوشش صندوق ضمانت صادرات برای تعاونی‌هایی که صادرات کالای آنها به روش اعتبار اسنادی میسر نیست.

*کمک به ایجاد صندوق‌های حمایت از صادرات در قالب تشکل‌های تعاونی و حمایت از ایجاد خطوط اعتباری برای صادرات خدمات فنی و مهندسی.

*تدوین طرح جامع بازاریابی و بازرسانی محصولات تعاونی.

*آماده‌سازی تعاونی‌ها جهت مواجهه هوشمندانه با قواعد جهانی در یک فرایند تدریجی و هدفمند.

*تقویت و تشکیل تعاونی‌های صنایع تبدیلی و بسته‌بندی و شرکت‌های تعاونی با هدف تولید محصولات صادراتی.

*انطباق نظام‌های ارزیابی کیفیت محصولات و خدمات تولیدی تعاونی‌ها با استانداردهای بین‌المللی.

* انعقاد تفاهم‌نامه‌های همکاری مشترک با نهادهای بین‌المللی و ارتباط فراگیر با سازمان‌های منطقه‌ای بین‌المللی تعاون و پیگیری این تفاهم‌نامه‌ها.

هدف راهبردی ۱۰: افزایش امکانات و ظرفیت فنی و کارشناسی اداره کل تعاون

سیاست‌های اجرایی

- * تأمین منابع مالی و امکانات لازم برای تحقق برنامه‌ها و فعالیت‌های اداره کل تعاون.
- * برنامه‌ریزی و توسعه منابع انسانی، نیازسنجی و تدوین برنامه جامع آموزش مدیران و کارکنان، ارزشیابی دوره‌های آموزشی - بهسازی نیروی انسانی.
- * ایجاد عوامل انگیزشی برای ایجاد تحرک و نشاط کارکنان به منظور افزایش اثر بخشی برای توسعه بخش.
- * تقویت و توسعه تالار فکر در بخش تعاون در استان.

هدف راهبردی ۱۱: نظام جامع آمار و فناوری اطلاعات بخش تعاون

سیاست‌های اجرایی

- * ایجاد زمینه دسترسی به آمار و اطلاعات بهنگام تعاونی‌ها و اتحادیه‌های ثبت شده و اطلاع‌رسانی در این زمینه.
- * گسترش ارائه خدمات الکترونیکی وزارت تعاون در زمینه اشتغال، مسکن مهر، آموزش تعاونی‌ها و....
- * طراحی و پیاده‌سازی پورتال کسب و کار و تجارت الکترونیکی بخش تعاون (E-Commerce or E-Business)
- * توسعه و پشتیبانی اتوماسیون مکاتبات اداری اداره تعاون
- * طراحی سیستم الکترونیکی برای ارائه خدمات و ایجاد دسترسی داوطلبان تشکیل تعاونی رسمی و خدمات اداره تعاون از طریق اینترنت
- * راه‌اندازی نظام پیشنهادات وزارت تعاون به صورت online.
- * توسعه سیستم اطلاع‌رسانی شامل برقراری سیستم تلفن گویا، ارسال SMS و....
- * الکترونیکی نمودن آموزش جهت بخش تعاون (E-Learning)
- * طراحی و راه‌اندازی سیستم مدیریت پروژه.
- * فراهم نمودن بستر دسترسی به آمار تعاونی‌ها
- * ایجاد دسترسی داوطلبان تشکیل تعاونی و سایر خدمات اداره تعاون از طریق اینترنت.

هدف راهبردی ۱۲: افزایش سرمایه‌گذاری اجتماعی در تعاونی‌ها

سیاست‌های اجرایی

- * توانمندسازی اتحادیه‌های تعاونی و واگذاری بخشی از امور اجرایی به آنها.
- * توانمندسازی اتاق‌های تعاون مرکزی و استانی برای ایفای نقش قانونی آنها.
- * برنامه‌ریزی برای افزایش تعداد تعاونی‌های زنان جهت بهره‌گیری از توانایی و استعدادهای آنها.
- * دسترسی اعضا تعاونی‌ها به آموزش‌های عمومی تعاون از طریق رسانه‌های جمعی.
- * کمک به مشارکت عمومی و رسانه‌های جمعی برای گسترش فرهنگ تعاون.
- * تشکیل تعاونی‌های بانوان به ویژه زنان بی‌سرپرست و حمایت از آنها.
- * تنظیم تفاهم‌نامه‌های مشترک با مراکز علمی، فرهنگی و پژوهشی.

هدف راهبردی ۱۳: آموزش مدیران، ارکان و اعضای تعاونی‌ها

سیاست‌های اجرایی

- * استفاده از رسانه‌های الکترونیکی برای ارائه آموزش‌های مدیریتی و عمومی تعاون به شیوه مجازی.
- * عامل مؤثر با صدا و سیما برای ارائه آموزش‌های مدیریتی و عمومی تعاون.
- * بکارگیری توان و ظرفیت سازمان‌های تخصصی آموزش دولتی و خصوصی برای ارائه آموزش‌های کارآفرینی و مهارتی بخش تعاون.
- * بهره‌گیری از دانشگاه جامع علمی-کاربردی به دو شیوه پودمانی و دوره‌ای برای تربیت نیروی انسانی.
- * تلاش در جهت طراحی و تصویب دوره‌های آموزش عالی مورد نیاز بخش تعاون.
- * استانداردسازی محتوا و شیوه‌های آموزش تعاون.
- * واگذاری اجرای کلیه دوره‌های آموزشی و تلاش در جهت مدیریت بهینه آموزش تعاون.
- * اولویت تعاونی‌های جوانان و بانوان و تعاونی‌های مناطق محروم در بهره‌مندی از فرصت‌های آموزشی بخش تعاون.

هدف راهبردی ۱۴: نظارت بر فعالیت و افزایش حسابرسی و بازرسی در تعاونی‌ها

سیاست‌های اجرایی

- * اجرای بازرسی و حسابرسی دوره‌ای و موردی از تعاونی‌ها.
- * بررسی روند فعالیت تعاونی‌های مشکل دار و تعیین تکلیف آنان بر اساس ضوابط قانونی.
- * انجام نظارت بر شرکت‌ها و اتحادیه‌ها از طریق اتحادیه‌ها و شرکتهای ذیصلاح با اولویت تعاونی.
- * جلوگیری از فعالیت سوء استفاده اشخا به هر نحو از عنوان تعاونی و معرفی به مراجع ذیربط.
- * سلب مزایا از تعاونی‌هایی که برخلاف قانون و مقررات بخش تعاونی عمل می‌نمایند.
- * تدوین و اجرای نظام نظارت جامع بر فعالیت تعاونی‌ها.
- * رسیدگی به شکایت اعضا و مدیران تعاونی‌ها و حل مشکلات آنان.
- * اعمال دستورالعمل نظارت بر انتخابات تعاونی‌ها و اتاق‌های تعاون.
- * مشاوره گرفتن از حسابداران خبره.
- * تشکیل تعاونی‌های حسابرسی و اتحادیه‌های مربوطه.
- * تعیین تکلیف تعاونی‌های اعتباری که در شکل‌گیری آنان ضوابط قانونی مراعات نشده با همکاری بانک مرکزی.

۱۰- برآورد سرمایه‌گذاری مورد نیاز برای تحقق اهداف کمی دستگاه به تفکیک بخش‌های عمومی، خصوصی و تعاونی در دوران برنامه پنجم برای فعالیت‌های تحت پوشش دستگاه

جهت برآورد سهم هر یک از بخش‌های عمومی، خصوصی و تعاونی از سرمایه‌گذاری بدین صورت عمل شده است:

در اسناد بالادست ملی سهم بخش تعاون از اقتصاد کشور ۲۵ درصد هدفگذاری شده است. منتها دستیابی به این هدف تا انتهای برنامه پنجم میسر نیست مگر اینکه در سال‌های آتی هر تولید و سرمایه‌گذاری جدیدی که در کشور انجام می‌شود به نام تعاونی انجام پذیرد که این در عمل نه شدنی است و نه مطلوب.

در حال حاضر نیز اطلاع دقیقی از سهم بخش تعاون در اقتصاد استان و کشور وجود ندارد. با این حال، برآوردهای غیر مستقیمی که از این سهم به عمل آمده نشان می‌دهد که در دوره ۱۳۸۴ تا ۱۳۸۸ سهم این بخش به طور متوسط ۵.۹ درصد از سرمایه‌گذاری استان بوده است. لذا دستیابی به سهم ۲۵ درصدی دور از واقع است. از سوی دیگر با توجه به امتیازات و معافیت‌های مالیاتی که در سال‌های اخیر برای تعاونی‌ها در نظر گرفته شده است انتظار می‌رود سهم این بخش در دوره برنامه پنجم افزایش یابد. با این ملاحظات و با توجه به سهم رو به رشد بخش تعاونی در اقتصاد استان در این سند سهم ۱۵ درصد برای بخش تعاون در سال ۱۳۹۴ هدفگذاری شده است.

با توجه به اینکه بودجه‌های عمرانی استان که منشأ سرمایه‌گذاری بخش دولتی در زیربناهای سخت‌افزاری و نرم‌افزاری استان است بسیار محدود بوده و سهم کمی از اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای را به خود اختصاص داده است پیش‌بینی شده است سهم این بخش از سرمایه‌گذاری‌های استان از ۶.۴ درصد در سال ۱۳۸۹ به ۱۴ درصد در سال ۱۳۹۴ برسد.

به این ترتیب سهم بخش خصوصی از اقتصاد استان کاهش می‌یابد. منتها این به معنای کاهش ارقام سرمایه‌گذاری در بخش خصوصی نیست. علاوه بر این، رشد بخش تعاونی نیز به معنای توسعه بخش غیردولتی و همسو با رشد بخش خصوصی است.

با ملاحظات فوق سهم بخش‌های خصوصی، تعاونی و عمومی از سرمایه‌گذاری‌ها جدید تعیین شده است.

جدول ۴۵. سهم سرمایه‌گذاری بخش تعاون، عمومی و خصوصی (درصد)

متوسط سهم در دوران برنامه	دوران برنامه پنجم توسعه						عنوان
	1394	1393	1392	1391	1390	1389	
12.8	15	13.8	12.7	11.7	10.8	10	سرمایه‌گذاری بخش تعاون
10.52	14	12	10.3	8.8	7.5	6.4	سرمایه‌گذاری بخش عمومی
76.68	71	74.2	77	79.5	81.7	83.6	سرمایه‌گذاری بخش خصوصی

مأخذ: محاسبات مشاور استانی

با توجه به برآوردهای انجام گرفته متوسط سهم هر یک از بخش‌های تعاون، عمومی و خصوصی در دوره برنامه پنجم توسعه به ترتیب ۱۲.۸، ۱۰.۵۲ و ۷۶.۶۸ درصد خواهد بود. بدین ترتیب پیش‌بینی می‌شود سهم بخش تعاون و بخش عمومی افزایش یابد و سهم بخش خصوصی تعدیل گردد.

در جدول زیر نیز سرمایه‌گذاری مورد نیاز در برنامه پنجم استان به تفکیک گروه‌های عمده فعالیت و بخش مجری ارائه شده است. با توجه به ارزیابی‌های کارشناسی، سرمایه‌گذاری مورد نیاز به تفکیک گروه‌های عمده فعالیت و به تفکیک بخشها به شرح ذیل برآورد شده است.

همانطور که جدول نشان می‌دهد، میزان سرمایه‌گذاری در بخش تعاونی در فعالیتهای کشاورزی، شکار، جنگلداری، صنعت و ساخت و واسطه‌گری‌های مالی بیش از دیگر فعالیت هاست.

جدول ۴۶. سرمایه‌گذاری مورد نیاز در برنامه پنجم استان به تفکیک گروه‌های عمده فعالیت و بخش مجری به قیمت ثابت سال ۱۳۸۶ (میلیارد ریال)

توزیع سرمایه‌گذاری			کل سرمایه‌گذاری در دوران برنامه پنجم	گروه‌های عمده فعالیت
خصوصی	عمومی	تعاونی		
3144.2	398.6	885.7	۴۴۲۸.۵	کشاورزی، شکار و جنگلداری
9.7	0.5	3.4	۱۳.۷	شیلات
1663.9	184.9	205.4	۲۰۵۴.۲	استخراج معدن
7753.2	1033.8	1550.6	۱۰۳۳۷.۶	صنعت - ساخت
286.8	1003.8	143.4	۱۴۳۴.۰	تأمین برق، گاز و آب
645.2	46.1	230.4	۹۲۱.۷	ساختمان
5099.8	83.6	390.1	۵۵۷۳.۶	عمده‌فروشی، خرده‌فروشی، ...
85.3	5.3	16.0	۱۰۶.۶	هتل و رستوران
2898.3	170.5	341.0	۳۴۰۹.۸	حمل و نقل و انبارداری و ارتباطات
6360.9	302.9	908.7	۷۵۷۲.۵	واسطه‌گری‌های مالی
217.1	4.7	11.7	۲۳۳.۴	مستغلات، اجاره و فعالیت‌های کار و کسب
180.2	801.1	20.0	۱۰۰۱.۳	اداره امور عمومی، دفاع و تأمین اجتماعی اجباری
2093.2	247.9	413.1	۲۷۵۴.۲	آموزش
1406.3	140.6	210.9	۱۷۵۷.۹	بهداشت و مددکاری اجتماعی
669.3	40.3	96.8	۸۰۶.۴	سایر فعالیت‌های خدمات عمومی، ...
32513.5	4464.5	5427.4	۴۲۴۰۵.۴	جمع

مأخذ: محاسبات مشاور استانی

۱۱- تأمین منابع مالی برای سرمایه‌گذاری‌های بخش عمومی، خصوصی و تعاونی در دوران برنامه پنجم

پیش‌بینی می‌شود در برنامه پنجم باز هم سیستم بانکی نقش محوری را در تأمین مالی سرمایه‌گذاری‌ها داشته باشد و سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی و تأمین مالی از خارج همچنان نقش کمرنگی در نظام تأمین مالی استان داشته باشند. همچنین انتظار می‌رود با توجه به تأکید سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی سهم بخش تعاون در سرمایه‌گذاری‌ها افزایش یابد. نحوه تأمین مالی سرمایه‌گذاری‌ها در دوران برنامه پنجم در جدول ذیل آمده است.

جدول ۴۷. نحوه تأمین مالی سرمایه‌گذاری‌ها در دوران برنامه پنجم توسعه (میلیارد ریال)

بخش	بودجه عمومی دولت (طرح‌های ملی)	بودجه عمومی دولت (طرح‌های استانی)	تسهیلات بانکی	تأمین مالی از خارج	سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی	منابع داخلی شرکتهای	سایر منابع	جمع
دستگاه یا سازمان دولتی	۲۳۳۲.۳	۲۱۳۲.۲	---	---	---	---	---	۴۴۶۴.۵
بخش خصوصی	---	---	۱۳۶۵۵.۶	۱۶۲۵.۷	۴۸۷۷	۱۲۳۵۵.۱	---	۳۲۵۱۳.۵
بخش تعاونی	---	---	۲۴۴۲.۳	۲۷۱.۴	۸۱۴.۱	۱۶۲۸.۲	۲۷۱.۴	۵۴۲۷.۴
جمع	۲۳۳۲.۳	۲۱۳۲.۲	۱۶۰۹۷.۹	۱۸۹۷	۵۶۹۱.۱	۱۳۹۸۳.۳	۲۷۱.۴	۴۲۴۰۵.۴

مأخذ: محاسبات مشاور استانی

نکته مهمی که در تأمین مالی سرمایه‌گذاری‌ها باید به آن توجه داشت این است که محرک یک سرمایه‌گذاری می‌تواند دولت، بخش عمومی غیر دولتی، بخش خصوصی یا بخش تعاونی باشد ولی منبع تأمین مالی بسیاری از آنها می‌تواند منابع غیردولتی باشد. توسل به ابزارهای جدید تأمین مالی و توجه به مفهوم «تولید خصوصی کالای عمومی» می‌تواند در رفع محدودیت‌های مالی بخش عمومی و انگیزه بخشی به بخش خصوصی و تعاونی مؤثر افتد.

۱۲- تعهدات دستگاه برای تسهیل ایجاد اشتغال و توسعه سرمایه‌گذاری در بخش‌های خصوصی و تعاونی

• اشتغال و کارآفرینی در بستر تعاون

از جمله هدف‌های اساسی بخش تعاون ایجاد اشتغال است همچنین کمک به تأمین سرمایه و وسایل تولید برای نیروی کار^۱. بر این اساس شرکت‌های تعاونی خود از جمله راهکارهای ایجاد اشتغال در کشور مطرح می‌باشند. زیرا شرکت‌های تعاونی از طریق ایجاد اشتغال مستقیم، غیرمستقیم و انگیزشی و در نتیجه فعالیت‌های اقتصادی خود، بر اشتغال تأثیر مستقیم می‌گذارند. همچنین تعاونی‌ها یکی از بارزترین نمونه‌های کارآفرینی جمعی به حساب می‌آیند کارآفرینی زمانی از احتمال بروز و پیشرفت بیشتری برخوردار است که متضمن یک ارزش اجتماعی باشد از این رو تعاونی‌ها که ارزش افزایی اجتماعی آنها به خوبی شناخته شده است بستری مناسب برای کارآفرینی و اشتغال به حساب می‌آیند.^۲ و تعاونی‌ها با مشارکت اعضای خود می‌توانند باری‌رسان دولت به ویژه در امر کاهش فقر، ایجاد خوداشتغالی و

^۱ آشنایی مدیران با: قانون و مقررات تعاون، معاونت تحقیقات، آموزش و ترویج دفتر آموزش

^۲ مقاله بخش تعاونی، اشتغال و کارآفرینی و بسیج، البرز محمدی،

افزایش اشتغالزایی در جوامع باشند تجربیات جهانی در زمینه نقش تعاونی‌ها در اشتغالزایی و کاهش فقر نشان می‌دهد که هر چند اشتغالزایی و مقابله با فقر در کشورها برنامه وسیع و جامعی می‌طلبد، ولی تعاونی‌ها می‌توانند در این جریان نقش مؤثری داشته باشند¹ همچنین یکی از مشکلات و مسائل اساسی توسعه کشورهای توسعه نیافته و در حال توسعه، کمبود سرمایه است. تشکیل و توسعه شرکت‌های تعاونی در مناطق شهری و روستایی، بهترین راه تجمع امکانات مالی اندک افراد متوسط جامعه و طبقه کارگر و کشاورز است. سرمایه تعاونی‌ها که در حقیقت نقدینگی آنها محسوب می‌شود، نقش مهمی در توانایی این شرکت‌ها برای تأمین کالای مورد نیاز اعضا و مشتریان شرکت و در نتیجه افزایش رضایت آنان دارد. پس انداز و انباشت منجر به تشکیل سرمایه شده و سرمایه‌گذاری می‌شود.

در این راستا وظایفی بر عهده اداره کل تعاون در زمینه اشتغال نهاده شده است. وظیفه این اداره در زمینه اشتغال تشکیل، ثبت و راه‌اندازی تعاونی‌های تولیدی، خدماتی اشتغالزا با سرمایه‌گذاری اعضا و تسهیلات بانکی می‌باشد. بالاترین رده‌های سازمانی که در زمینه اشتغال فعالیت می‌کنند، مراکز گسترش و سازمان تعاونی مرکزی می‌باشند.

در این میان وزارت تعاون تعهداتی را برای تشکیل تعاونی‌ها بر عهده داشته و تسهیلاتی را در زمینه اشتغال و سرمایه‌گذاری در نظر گرفته است که تمامی ادارات استانی، از جمله اداره کل تعاون استان زنجان در این چارچوب فعالیت می‌کنند. این وزارتخانه در زمینه اشتغال تسهیلات مالی، آموزشی و مشاوره‌ای را ارائه نموده همچنین مجوزهای قانونی نیز در این زمینه می‌نماید برای هر یک از تسهیلات فوق فرم مخصوص به آن تسهیلات وجود دارد. این سازمان آمادگی دارد تا اولویت‌ها و تسهیلات ویژه‌ای اعم از ثبت تعاونی‌ها، تخصیص تسهیلات بانکی برای طرح‌های مورد تقاضا خارج از نوبت ارائه دهد.²

همچنین این وزارتخانه و تمامی ادارات استانی طرح‌های پیشنهادی افراد را دریافت کرده و پس از تصویب و طی مراحل قانونی تسهیلاتی را برای تأسیس شرکت تعاونی به افراد ارائه می‌کند.

تأسیس بانک توسعه تعاون در دولت نهم و دهم، ارائه تسهیلات به تعاونی‌ها، نسبت به گذشته افزایش 300 درصدی داشته که خوشبختانه سهم استان زنجان نسبت به میانگین کشوری، بالاتر است (مدیرعامل بانک توسعه تعاون). در حال حاضر، شعبه بانک توسعه تعاون در شهرستان‌های محروم و کوچک کشور نیز تأسیس شده است. صندوق تعاون و سپس بانک توسعه تعاون، اولین مؤسسه مالی و اعتباری در کشور است که نرخ تسهیلاتش را در سال 86 کاهش داد. هم اکنون بانک توسعه تعاون با همکاری وزارت تعاون و با نرخ ارزان تسهیلات ویژه‌ای را به تعاون‌گران ارائه می‌دهد.³

¹ تعاون، سال بیستم، شماره 206 و 207، شهریور و مهر 1388

² <http://www.naftkarafarin.ir/?ID=171>

³ روزنامه پیام‌ها، آذر 1389

با توجه به نگاه ویژه قانون اساسی به بخش تعاون و متعاقب آن اهداف بلندی که در قالب سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم قانون اساسی برای آن در نظر گرفته شده است، همواره مشوق‌ها و حمایت‌های ویژه‌ای از این بخش اقتصادی در قوانین مختلف در نظر گرفته شده است، همراه مشوق‌ها و حمایت‌های ویژه‌ای از این بخش اقتصادی در قوانین مختلف در نظر گرفته شده است که این بخش را از نظر برخی منابع بر بخش‌های دیگر مرجح می‌سازد. این مشوق‌ها در مقایسه با آنچه بخش‌های دیگر اقتصادی با آن مواجه هستند بسیار قابل توجه است.

به منظور عملیاتی ساختن برنامه‌های مطرح شده، برای بخش تعاون در اقتصاد مزیت‌ها و مشوق‌های ویژه‌ای به شرح زیر در نظر گرفته شده است:

۱. معافیت بسیاری از شرکت‌های تعاونی و اتحادیه آنها از پرداخت مالیات، با توجه به ماده (۱۳۳) قانون مالیات‌های مستقیم
۲. معافیت شرکت‌ها و اتحادیه‌های تعاونی از پرداخت حق تمبر با توجه به ماده (۱۰۸) قانون شرکت‌های تعاونی مصوب سال ۱۳۵۰
۳. تخفیف حق بیمه سهم کارفرما برای اعضا، شاغل در هر تعاونی به میزان ۲۰ درصد با توجه به بند «ج» ماده (۹) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم
۴. معافیت ۲۵ درصدی مالیات ابرازی شرکت‌های تعاونی مشمولان مالیات با توجه به تبصره «۶» ماده (۱۱) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم
۵. کمک بلاعوض و پرداخت تسهیلات قرض‌الحسنه برای تأمین تمام یا بخشی از آورده شرکت‌های تعاونی از اعضای آنکه در زمان دریافت این حمایت، جز سه دهک درآمدی جامع باشند با توجه به بند «ج» ماده (۹) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم
۶. پرداخت یارانه سود تسهیلات بانکی و سایر هزینه‌های سرمایه‌گذاری اولیه برای راه‌اندازی شرکت تعاونی با توجه به بند «۴» ماده (۹) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم
۷. ارائه مشاوره، کمک به ارتقای بهره‌وری، آموزش کارآفرینی، مهارت، کارآموزی به صورت رایگان با توجه به بند «۳» ماده (۹) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم
۸. کمک به انجام مطالعات، تهیه طرح، راه‌اندازی بانک اطلاعات، تملک و آماده‌سازی اراضی با توجه به بند «۵» ماده (۹) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم

۹. بهره‌مندی شرکت‌های تعاونی از تسهیلات بانک توسعه تعاون به عنوان بانک تخصصی بخش تعاون با توجه به بند «و» ماده (۹) قانون اجرای سیاست‌های اصل چهل و چهارم
۱۰. استفاده شرکت‌های تعاونی از ظرفیت‌های قانونی صندوق ضمانت سرمایه‌گذاری تعاون جهت تضمین بازپرداخت تسهیلات بانکی در مواردی که توان تأمین ضمانت ندارند با توجه به تبصره «۱۱» بند «و» ماده (۹) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم
۱۱. در کلیه مواردی که دولت برای حمایت از بخش غیردولتی مشوق‌هایی را در نظر می‌گیرد، این حمایت برای شرکت‌های تعاونی ۲۰ درصد بیشتر از شرکت‌های دیگر خواهد بود با توجه به بند «ب» ماده (۹) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم